

**Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta**

**Ústav světových dějin
Seminář novověkých dějin**

Diplomová práce

Vojtěch Gössl

**Příspěvek ke vztahům Velké Británie a Spojených států amerických,
1783-1807**

**Vedoucí práce
Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.**

Praha 2006

Obsah

Prohlášení.....	3	
Úvod.....	4	
První kapitola		
Mírová smlouva.....	7	2
Druhá kapitola		
Hranice.....	18	19
Třetí kapitola		
Indiáni a loajalisté.....	31	32
Čtvrtá kapitola		
Obchod.....	43	45
Pátá kapitola		
Indiáni a Severozápad v první polovině 90. let 18. století.....	54	56
Šestá kapitola.		
Diplomacie, mořeplavba a obchod v první polovině 90. let 18 století.....	64	65
Sedmá kapitola		
Jay – Greenillova smlouva.....	72	75
Osmá kapitola		
Důsledky smlouvy a závěr 90. let 18. století.....	78	81
Devátá kapitola		
Horní Kanada, britská kolonie?.....	84	88
Desátá kapitola		
Jeffersonova éra.....	91	95
Závěr.....	100	105
Resumé.....	104	109
Použité prameny a literatura.....	105	110

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Praze, 30. srpna 2006

Vojtěch Gössl

Úvod

Vztahy Velké Británie a Spojených států amerických v období po skončení války o nezávislost nepatří k obdobím, jež by budila větší zájem. Pozornost se soustředí především na americkou revoluci, případně na britsko-americký konflikt v letech 1812-13. V kontextu celosvětových událostí přitahuje největší pozornost Velká francouzská revoluce a následné války. Dokonce i proslulý americký historik Henry Adams poznamenal, že se jedná o „nezajímavé období“; sám o něm nicméně napsal dvě práce mimořádného rozsahu a kvality. Vzájemné vztahy v této době se přesto vyznačují mnoha momenty, které stojí „za povšimnutí“. Konečně, zabývat se pouze velkými epochami v historii není možné, jelikož by se tím celkový pohled zúžil na několik málo událostí.

Vztahy Británie a USA v tomto období přitahují pozornost z několika hledisek. Oba státy spojovala společná historie, kultura a jazyk. Na druhou stranu poznamenala jejich vztahy válka, která měla částečně charakter války občanské. Nutně tak musely vzniknout rozpory, z nichž bylo třeba hledat východiska; další problémy vznikaly i po válce. Obě země se se střídavými úspěchy snažily hledat řešení, přičemž docházelo ke krizím a smířování zároveň. Další zajímavou skutečností je fakt, že se jednalo o konfrontaci tradičního přístupu k diplomacii a politice obecně s nově vzniklým státem, který se snažil uplatňovat své revoluční ideje v mezinárodním prostředí. Vzájemné vztahy dále ovlivnil fakt, že oba státy spolu sousedily, a to díky britským územím v Kanadě. Nakonec je nutné položit si otázku, zda vývoj od roku 1783 směřoval nevyhnutelně k válce v roce 1812, případně kde leží příčiny vzniku konfliktu.

Ve své diplomové práci jsem se snažil klást důraz na několik základních věcí. V britsko-amerických vztazích byly vždy důležitým činitelem přírodní podmínky, o nichž se zmiňuji v první kapitole. Přehlížet nelze ani další okolnosti. V prvních kapitolách se věnuji v zásadě třem hlavním okruhům problémů. V kapitole věnované hranicím a geopolitice je důležitá analýza přírodních podmínek. Následující kapitola je analýzou jednání Indiánů a lojalistů; kromě toho zachycuje problémy spojené s těmito výjimečnými skupinami, zachycuje tedy lidský faktor. Čtvrtá kapitola je věnována obchodu a ekonomickému rozměru vztahu obou zemí. Výchozím bodem se stala mírová smlouva

uzavřená mezi Spojenými státy a Británií v Paříži v roce 1783, jejíž analýze je věnována první kapitola.

Část věnovanou 90. letům je možné rozdělit na období před Jay-Greenvilovou smlouvou a období po ní. V první fázi došlo k prudkému zhoršení vztahů hrozícímu přerůst až ve vzájemnou válku. Tuto krizi jsem analyzoval na příkladech Indiánů, geopolitiky amerického vnitrozemí, obchodu a nově diplomacie; Británie měla od roku 1791 v USA svého vyslance. Mimořádně významná je Jay-Greenvillova smlouva, jež zabránila americko-britskému konfliktu, význam má rovněž pro dějiny diplomacie. Následující období se vyznačuje sblížením a vyniká především ve srovnání s následným vývojem. Do své práce jsem zařadil rovněž kapitolu věnovanou britské Horní Kanadě, jež přímo sousedila s USA a její vývoj ovlivňovaly obě země. V této kapitole jsem vzájemné vztahy analyzoval z blízké perspektivy a snažil jsem se zachytit britsko-americké na jiné úrovni.

Práci jsem dovedl do prvního desetiletí 19. století. V něm došlo přes poměrně klidný začátek k hluboké krizi, kterou se nepodařilo zažehnat. Svou práci jsem záměrně ukočil v roce 1807, do tohoto roku se obě země snažily dosáhnout východiska z krize jednáním; v následujících pěti letech docházelo pouze k stupňování obchodní války, námořním střetům, jejichž výsledkem se stal „zbytečný konflikt“. Domnívám se, že toto období patří spíše k samotné válce, s níž by se mělo zároveň analyzovat. Příčin k válce lze nalézt více, mnohé z nich však mají svůj původ v období před rokem 1807, a proto jsem se na ně rovněž zaměřil. Závěr práce je proto nejen shrnutím a zhodnocením vývoje od roku 1783; současně je věnován i těmto příčinám.

Pokud se zabýváme britsko-americkými vztahy v tomto období, nelze se vyhnout skutečnosti, že v Evropě docházelo k zásadním změnám. Velká francouzská revoluce, války s revoluční a napoleonskou Francií a události s nimi spojené významně ovlivnily Severní Ameriku. Cílem mé práce však není analýza těchto vlivů nebo samotného vývoje v Evropě. Podobně nebylo možné věnovat se všem domácím okolnostem, jež ovlivnily vzájemné vztahy.

Psát o tomto období je složité rovněž z hlediska pramenů a literatury. Problém spočívá především v odborné literatuře a přístupu historiků; vydané edice pramenů jsou k dispozici. V Británii neměli historikové o období, kdy Británie ztratila své kolonie, příliš velký zájem; mnohem větší pozornost věnovali událostem v Evropě. Příkladem je jinak

velmi dobrá Blackova práce *British Foreign Policy in an Age of Revolution, 1783-1793*, která se Severní Amerikou zabývá pouze v souvislosti s uzavřením mírové smlouvy a obsáhleji se věnuje „krizi v úžině Nootka“. Větší pozornosti se britsko-americkým vztahům nedostalo. Na americké straně je možné nalézt mírně jednostranný přístup, který je k Británii kritický.

Sledovat lze rovněž posun v zájmu především amerických historiků. Zatímco před druhou světovou válkou a v 50. a 60. letech byl zájem o mezinárodní vztahy velký, v poslední době převládá zájem o sociální a kulturní dějiny, včetně menšin. K tomuto závěru jsem došel na základě sledování amerických odborných časopisů, především *American Historical Review* a *William and Mary Quarterly*. Jiný příklad poskytují názvy prací věnovaných historii Kanady, starší Lowerova práce nese název *Colony to Nation*, novější dějiny od kolektivu autorů *History of the Canadian People*. Zatímco první práce klade důraz na politické dějiny, druhá jmenovaná na socio-kulturní vývoj a zaměřuje se gender a menšiny.¹

Přesto existuje dostatečné množství pramenů a odborné literatury. Ke své práci jsem použil například edici pramenů vydanou W. F. Swindlerem, *Sources and Documents of United States Constitution*. Dále jsem využil celou řadu dalších vydaných pramenů, z nichž bych zmínil například korespondenci Henrietty Listonové, jež byla manželkou britského vyslance v USA.

Z celé řady odborných knih bych vyzvedl práci W. H. Mastersona, *Tories and Democrats: British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, jež mapuje britsko-americké vztahy na osudech britských vyslanců ve Filadelfii a Washingtonu. Z hlediska přístupu jsou zajímavé studie J. Eringtonové *The Lion, The Eagle and Upper Canada: Developing Colonial Ideology*, a J. L. Wrighta *Britain and the American Frontier*. Pro závěrečné období je důležité obsáhlá dílo H. Adamse *History of the United States of America during the Administration of Thomas Jefferson*, které vyniká jak rozsahem, tak literární kvalitou.

Ve své diplomové práci jsem k britsko-americkým vztahům přistupoval z hlediska několika vybraných problémů, jež jsem v prvních kapitolách analyzoval. Na těchto problémech jsem následně mapoval další vývoj. Určitou „sondou“ je kapitola věnovaná Horní Kanadě, jež analyzuje širší úsek, přičemž se vztahům věnuje z jinho pohledu.

¹ Srv. Raková, S., *Víra, rasa, etnicita v koloniální Americe*, Praha 2005, s. 103.

Závěrem bych rád poděkoval docentu PhDr. Martinu Kovářovi Ph.D. za poskytnutou důvěru, citlivé vedení práce a inspiraci. Mé poděkování patří rovněž profesorce PhDr. Svatavě Rakové, CSc. za cenné rady a poskytnutí některých pramenů.

První kapitola

Mírová smlouva

Faktorů, které dlouhodobě ovlivňovaly vztahy Velké Británie a Spojených států amerických, je mnoho. Jedním z nejvýznamějších jsou přírodní podmínky. Na jejich působení můžeme nahlížet z několika směrů.

Prvním aspektem je samotná vzdálenost Británie a Ameriky, jež měla vliv například na vzájemnou komunikaci; stačí vzít v úvahu pouze okolnost, že cesta přes Atlantik trvala za dobrých podmínek měsíc a v zimě ještě déle. Totéž platí o členění a přírodních zdrojích amerického kontinentu, jež ovlivňovaly soužití či střetávání mezi Spojenými státy a Británií respektive jejími koloniemi, ať už tím, že je toky řek spojovaly, nebo v případě pohoří oddělovaly. Rovněž znalost či spíše neznalost přesné podoby povrchu kontinentu měla na vzájemné vztahy nezanedbatelný vliv. V neposlední řadě lze na vztahy Británie a Spojených států nahlížet ze širšího hlediska, tj. zahrnout do zkoumání i přilehlé oblasti, zejména Západní Indii. Potom můžeme zkoumat propojenost mezi jednotlivými oblastmi, a to nejen politickou, ale i ekonomickou.

Třináct britských kolonií se v 70.-80. letech 18. století sice vymanilo z nadvlády mateřské země, tato skutečnost neznamovala „oddělení naprosté“. Navzdory proběhlému konfliktu muselo dojít k narovnání vztahů, území Spojených států a Británie totiž spojovaly nejen přírodní podmínky, například vodní systémy, ale také obchodní, kulturní a mezilidské vazby. Na druhou stranu právě tyto vazby způsobovaly nespočetné obtíže.

Podobně tomu je i v případě, nahlížíme-li celou problematiku z transatlantické perspektivy. Britové sice teoreticky mohli pociťovat k Spojeným státům despekt a „přehlížet“ je, vzhledem k obchodním spojením a dalším vazbám tak činit nemohli. Obchodní styky totiž existovaly jak mezi bývalou mateřskou zemí a Spojenými státy, tak i mezi dalšími britskými koloniemi. Britské kolonie v karibské oblasti byly zpočátku závislé na dodávkách z území Spojených států, a nahradit je ihned odjinud nešlo. Samotná Británie také potřebovala dodávky z Ameriky, například obilí. Američané se pro změnu nemohli obejít bez britského průmyslového zboží. Vlády obou zemí mohly klást vzájemným obchodním stykům různé administrativní překážky a mohly mezi nimi vznikat rozpory, ale

právě vzájemná závislost a přírodní podmínky je nutily ke koexistenci. Jak výstižně poznamenal Henry Adams, geografie byla silnější než parlament a britské válečné loďstvo.²

Mimořádný význam přírodních podmínek pro soužití národů a států, se odrážel i v politických dílech této doby. Přírodní podmínky byly brány dokonce jako záruka pro mírové soužití.³ Na druhou stranu je třeba přírodní či geografické podmínky vždy chápat jako součást širšího celku, nepřeceňovat jejich význam a nezohledňovat pouze je. V případě Spojených států a Británie hrály důležitou roli rovněž společný jazyk, rodinné vazby, veřejné mínění a společné tradice. Rozhodujícím činitelem je nakonec vždy člověk, který sám vzájemné vztahy, přírodu i krajinu utváří.⁴

Dobrym výchozím bodem pro další zkoumání britsko-amerických vztahů je předběžný nástin nikoli vývoje před uzavřením míru v roce 1783, ale zejména to, jak vypadalo rozložení sil na americkém kontinentu po právě skončeném konfliktu, a dále obsah mírové smlouvy, která měla narovnat vzájemné vztahy. Tak získáme základní přehled a poznáme výchozí podmínky pro další vývoj. Objeví se rovněž některé problémy, které ovlivňovaly vzájemné vztahy a které budou dále analyzovány.

Známým faktem je, že se válka amerických osad za nezávislost neomezila jen na americký kontinent, ale zasáhla i Evropu; na stranu Spojených států se totiž postavily Francie a Španělsko. Vzhledem k výše uvedeným závislostem a tématu práce je důležité věnovat se Severní Americe.⁵

Hlavní poražený ve válce byla Británie, již se takřka rozpadlo impérium, budované v předchozích desetiletích. Ztráta třinácti kolonií byla fatální. Jednalo se o velké území se strategickými body, velkým počtem obyvatel, tedy velkým trhem s důležitými surovinami.

Británie si však v Americe podržela další nezanedbatelná území. Jednalo se o New Foundlandu, objevený v roce 1497 Johnem Cabbotem a definitivně přiřčený Británii mírem v Utrechtu v roce 1713. Británie dále vlastnila území získaná na úkor Francie ve válkách o španělské dědictví na počátku 18. století. Tehdy Angličané dobyli Akádie, dnešní provincii

² Adams, H., *History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 518.

³ Kant, I., *K věčnému míru*, Praha 1999, s. 361-368.

⁴ Více ke vztahu geografie a historie srv. Guelke, L., *The Relationship between Geography and History Reconsidered*, in: *History and Theory*, Vol. 36, No. 2, 1997, s. 216-234. Srv. též Baker, A., *Geography and History*, Cambridge 2003, s. 32.

⁵ K průběhu války například Raková, S., *Podivná revoluce, Dlouhá cesta Američanů k nezávislosti, 1763-1783*, Praha 2005. K výsledkům války Black, J., *British Foreign Policy in Age of Revolutions, 1783-1793*, Cambridge 1994, s. 11-20.

Nové Skotsko, jehož území tehdy zahrnovalo nejen samotný poloostrov na východě, ale i Nový Brunšvik, který se oddělil právě v době americké revoluce.

Britové ovládali rovněž zemi prince Ruperta, patřící Společnosti Hudsonova zálivu. Toto území se táhlo takřka přes celý sever dnešní Kanady; jeho hranice byly z větší části těžko definovatelné (jasná byla jen hranice na jihu s Quebeckem); jednalo se o území takřka neobydlené, ale díky obchodu s kožešinami ekonomicky důležité.

Dalším velkým územím byl Quebec, velká oblast při řece Svatého Vavřince, dobytý na Francii v Sedmileté válce. Jednalo se o kolonii značně specifickou, s významným podílem francouzského obyvatelstva.⁶ Podle královské proklamace ze 7. října 1763 dosahoval Quebec až 31. rovnoběžky na jihu. Tato jižní hranice však revoluční válku nepřezila. Britové Quebec během války uhájili před Američany, jimž se na svou stranu nepodařilo získat francouzsky mluvící obyvatele. Těm zaručil práva *Quebeck Act* z roku 1774 a konzervativní obyvatelstvo nemělo v podstatě o revoluci větší zájem.

Prostor mezi Erijským jezerem na jihu, jezerem Ontario na východě a Huronským jezerem na západě zůstal v držení Britů. V této době se jednalo o území takřka neobydlené; od 90. let 18. století ale začala hrát oblast kolem jezera Ontario a Erijského jezera důležitou roli. Tato oblast byla zárodkem provincie Horní Kanada, dnešního Ontaria, a poskytla prostor pro uprchlíky z řad loajalistů i Indiánů. Sousedila přímo se Spojenými státy a stala se rovněž cílem amerických osadníků. Pro budoucnost britského impéria v Severní Americe byla tato část klíčová; mimo jiné se zde rodila dnešní Kanada.⁷

Britové si uchovali značný vliv i v oblastech, které ztratili. Například na jihu Spojených států a na Floridě měly hlavní slovo britské firmy, obchodující z Bahamských ostrovů. Obyvatelé těchto španělských držav zůstávali loajální k anglickému králi, podobně jako na severu v Kanadě.⁸

Jak již jsem uvedl, Britové vlastnili velmi bohaté kolonie v karibské oblasti a ve střední Americe, Britský Honduras a Pobřeží moskytů, dále Jamajku, Bahamy a další menší ostrovy, kde se pěstovala cukrová třtina (často se setkáváme s názvem Cukrové ostrovy). Ze všech těchto území plynuly Britům velké zisky.

⁶ K výsledkům a průběhu Sedmileté války v Americe, Opatrný, J., *Válka Mohykánů*, Praha 2000.

⁷ Více k britským koloniím v Kanadě Lower, A., *Colony to Nation, A History of Canada*, Toronto 1959. Svr. Conrad, M., Finkel, A., Jaenen, C., *History of Canadian Peoples*, Toronto 1993.

⁸ Wright, J. L., *Britain and the American Frontier*, Athens, 1975, s. 4, 8 a 27.

Spojené státy zahrnovaly území bývalých třinácti kolonií; mírová smlouva k tomu vymezila jako západní hranici řeku Mississippi. USA tak získaly de iure kontrolu nad oblastí, kterou de facto neovládaly. Toto území bylo vzdáleno od center na východním pobřeží a bylo těžko dostupné.⁹ Apalačské pohoří vytvářelo po určitou dobu těžko proniknutelnou bariéru. Získání Mississippi, ačkoli to byla v té chvíli spíše iluze, bylo velmi důležité pro budoucnost státu; tato řeka byla a stále je pro celý americký kontinent z mnoha hledisek nesmírně důležitá, kromě toho se jedná o nesmírně zajímavý ekonomický i společensko-kulturní fenomén amerických dějin.¹⁰

Spojené státy tak sousedily na severu s britským územím – na západě bylo prakticky „území nikoho“, obývané četnými indiánskými kmeny – a také s územím patřícím španělské Koruně. S ním sousedily Spojené státy i na jihu, kde Španělé drželi Floridu. To přinášelo v prvních letech existence mnoho potíží.

Jak vidno, Španělsko zůstávalo v severní Americe důležitým hráčem. Španělský král vlastnil Mexiko a Luisianu, kterou získal po Sedmileté válce, a dále území na západním pobřeží Ameriky, v oblasti dnešních států Kalifornie, Oregon a Washington. Španělsko ovládalo i ústí Mississippi, de iure mu patřil celý západní břeh této řeky. V právě skončené válce získalo Floridu, která se tehdy běžně dělila na východní a západní část. Její vlastnictví bylo z mnoha důvodů komplikované; britští politici se během jednání v Paříži snažili získat alespoň východní část Floridy. Španělsko mělo vliv také mezi Indiány v oblasti dnešních států Georgia, Alabama a Jižní Karolína, nemluvě o celém povodí Mississippi, kde se střetávalo s Brity.¹¹

Francie, jež byla ve válce za nezávislost aktivním americkým spojencem, nezískala žádná podstatnější území. Kromě starých kolonií v karibské oblasti a určitého vlivu v Luisianě, ovládli Francouzi pouze dva ostrovy u kanadských břehů – St. Pierre a Miquelon.¹²

⁹ Adams, H., *History of the United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 5.

¹⁰ Alstyn, R., *The Significance of the Mississippi Valley in American Diplomatic History, 1668-1890*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 36, No. 2 1949, s. 215-238. Srv. Lynch, W., *The Mississippi Valley and its History*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 26, No. 1, 1939, s. 3-20.

¹¹ Wright, J. L., *Britain and the American Frontier*, Athens 1975, s. 8-10. Srv. Nasatir, A., *Anglo Spanish Rivalry in Upper Missouri*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 16, 1929, s. 359-382.

¹² Francie ztratila tyto ostrovy v Sedmileté válce, patří jí až do dnešní doby.

Pro úplnost je možné dodat, že Británie a Španělsko měly své zájmy na severozápadním pobřeží Ameriky na březích Tichého oceánu, kde se střetávaly i s Ruskem. To až na jednu výjimku, krize v úžině Nootka, není pro britsko-americké vztahy v probíraném období podstatné.

Pro Spojené státy tak Británie zůstávala nejdůležitějším partnerem to navzdory tomu, že Francie byla jejich spojencem s platnou smlouvou z roku 1778. Kanada navíc nabývala na významu a kanadské zdroje později z větší části nahradily ty americké.

Ačkoli společná hranice a vazby vytvořené v předchozí době hovořily proto, aby obě země našly společný modus vivendi, nelze přehlížet i četné stinné stránky. Vzájemný vztah byl ovlivněn právě proběhlou válkou a problémy, které se vynořily, ať už před jejím začátkem, v jejím průběhu nebo po jejím skončení. Na obou stranách zůstávala trpkost, jež měla různý charakter a znesnadňovala vzájemné vztahy.

Mírová smlouva měla tyto problémy vyřešení a vytvořit podmínky pro možné budoucí soužití. Předběžná jednání o podobě smlouvy začala v Paříži 15. června 1781. Pro Američany, jednající na území spojence, který jim měl poskytovat podporu, přinášely rozhovory četné problémy. Američtí vyjednávači byli vystaveni tlaku francouzské diplomacie a rovněž Španělska. Také výše zmíněný fakt, že Amerika byla od Evropy daleko, přispíval k prodlevám někdy více než britské zdržování.

V jednání se samozřejmě odrážely i další vlivy. Domácí politika ovlivňovala obě strany. Těmto vlivům se není možné komplexně věnovat, ale některé je třeba přesto zmínit. V Británii došlo po prohrané válce k střídání vlád, které zapříčinilo politickou nestabilitu. Vládu lorda Northa, jež byla příliš spjata s válkou, nahradil kabinet vedený markýzem z Rockinghamu, jehož nahradil hrabě Shelbourn. Větší stabilitu přinesla až Pittova vláda z roku 1783. Do celého procesu zasahoval také král Jiří III.¹³ Parlament v této době do zahraniční a koloniální politiky výrazněji nepromlouval.¹⁴

Ve Spojených státech panovala odlišná situace. Zahraniční politiku řídil kontinentálním kongres, v němž se odrážely zájmy jednotlivých států a oblastí, což nepřispívalo k její konzistentnosti.

¹³ Více k britské domácí politice, Watson, J. S., The reign of George III., Oxford 1960.

¹⁴ Wright, J. L., Britain and the American Frontier, Athens 1975, s. 18.

William Pitt, 1. markýz z Chatham
a 2. hrabě Shelbourn

Jednáním v Paříži původně pověřený John Adams byl pro Francouze nepřijatelný, a proto si u Američanů vynutili změnu. Kontinentální kongres v reakci na to určil pět zvláštních vyslanců, ale Adams byl stále jedním z nich. Vyjednávači byli jmenováni tak, aby v Paříži byly zastoupeny jednotlivé státy nebo alespoň oblasti konfederace. John Adams byl povolán za Novou Anglii. Benjamin Franklin, jež byl v Paříži již delší dobu jako vyslanec, reprezentoval Pennsylvanii. Z Virginie dorazil tvůrce Prohlášení nezávislosti Thomas Jefferson, kterému se do Evropy příliš nechtělo. Jižní státy zastupoval Henry Laurens, vězněný ovšem v Toweru. Do Paříže se dostavil později, až po výměně za zajatého generála Cornwallise. Stát New York zastupoval John Jay, který působil u dvora Madridu.¹⁵

Britskou stranu reprezentoval Američanům vcelku nakloněný Richard Oswald, jehož doplňovali Henry Strachey a Alleyne Fitzherbet (také vyslanec Británie v Bruselu). Ke konci zasedání vystřídal Oswalda v důsledku změny vlády David Hartley. Britský tisk hodnotil vyjednávače zřídka, ale vesměs pozitivně. Oswald byl hodnocen jako muž s rozsáhlými znalostmi o projednávaných problémech. Fitzherberta označil *Morning Herald* za jednoho z nejzpůsobilejších diplomatů pro tento úkol. Rovněž i poslední vyjednávač Henry Strachey byl vnímán pozitivně. Americké vyjednávače hodnotil tisk s jistým despektem. Vzhledem k pobytu v Toweru se psalo nejvíce o Laurensovi. Také o Adamsovi se tisk zmiňoval, ale bez výraznějšího hodnocení. Naopak Franklin byl líčen převážně negativně.¹⁶

Britští diplomaté sice možná nepatřili ke špičce (Oswald byl obchodník), ve srovnání s americkými zástupci je však nelze označit za méně schopné. Američané jsou obecně známější, ale o jejich schopnostech lze také diskutovat. Adams byl sice neústupný, ale někdy až tvrdohlavý, a pokud se podíváme na jeho pozdější kariéru v Londýně, můžeme dospět k závěru, že nepatřil k nejlepším diplomatům. Johna Jaye, který byl tehdy hodnocen spíše negativně, je třeba vyzdvihnout.¹⁷

Důležité je, že Francie do jednání zasahovala v neprospěch svého spojence. Francouzi měli v Americe ekonomické a politické zájmy, a k tomu podporovali ještě

¹⁵ McCullough, D., *John Adams*, Praha 2005, s. 171 a 183.

¹⁶ Wead, E., *British Opinion of Peace with America*, in: *American Historical Review*, Vol. 34, No. 3, 1929, s. 527.

¹⁷ McCullough, D., *John Adams*, Praha 2005, s. 183. Srv. Raková, S., *Podivná revoluce*, Praha 2005, s. 261. K Adamsovu působení v Londýně Ritcheson, Ch., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 74-84.

Španělsko. Španělé, vlastníci v Americe velká území, si nepřáli silné Spojené státy, spíše naopak. Obě země tak paradoxně podporovaly Brity. Během jednání přednesli Španělé svoji vizi západní hranice, která měla vést od západního břehu Erijského jezera přímo k hranicím Floridy. Francouzští představitelé dali ve stejnou dobu najevo, že Američané žádají více než mohou dostat. Francie byla dokonce ochotna uznat britské nároky na území severně od řeky Ohio a podporovala vznik nárazníkového státu v této oblasti. Kdyby se tyto francouzské představy prosadily, byly by Spojené státy menší, slabší a více závislejší na Francii.

Francii a Španělsku se však podobné návrhy prosadit nepodařilo, a to ze dvou důvodů. John Jay totiž vytušil francouzský zájem na oslabení amerických pozic a sám začal tajně jednat s Brity. Druhou okolností bylo, že Britové byli ochotni se s Jayem a potažmo Američany domluvit. Pro Británii bylo výhodnější dohodnout se a oslabit španělské pozice na kontinentu. Jayův přístup tak napomohl nejen ke stanovení hranic, ale k uzavření smlouvy vůbec. Jay Britům nabídl dohodu za poskytnutí práv obchodovat na území Spojených států, včetně svobodné plavby po Mississippi.¹⁸

Pro Francii bylo problémem také uzavření předběžné mírové dohody v listopadu 1782, která byla de facto separátním mírem mezi Británií a Spojenými státy. Francouzi si přáli uzavřít najednou smlouvy mezi všemi zainteresovanými stranami; nakonec tato námitka jednání příliš neovlivnila. Pravdou je, že si takový separátní mír nepřál ani George Washington.¹⁹

Přes tyto a další překážky byla 3. září 1783 v Hôtel d'York dojednána Definitivní mírová smlouva, kterou podepsali za Spojené státy John Adams, Benjamin Franklin a John Jay. Za Británii signoval smlouvu David Hartley. Ratifikace trvala ještě rok.

Smlouva měla celkem deset článků.²⁰ První, pro obě strany velmi důležitý, se stal příčinou velkých diskusí, především v Británii. Král jím totiž přiznával bývalým třinácti koloniím svobodu a nezávislost. Američané, pro něž byla tato věc klíčová, trvali na tom,

¹⁸ Burt, A. L., *The United States, Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 28-30. Srv. Tindal, G., Shi, G., *Dějiny Spojených států amerických*, Praha 1998, s. 108.

¹⁹ McCulough, D., *John Adams*, Praha, 2005, s. 186. K Washingtonovu názoru Wead, E., *British Opinion of Peace with America*, in: *American Historical Review*, Vol. 34, No. 3, 1929, s. 530.

²⁰ Zajímavým pramenem k jednání v Paříži, kromě jiných, je deník M. Ridleyho, srv. Klingerhofer, H. E. (ed.), *Mathew Ridley's Diary during the Peace Negotiations of 1782*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 20, No. 1, 1963, s. 95-133.

aby jednání bylo vedeno s nezávislým státem. Shelburne k tomu dal nakonec svolení a jednání mohly začít.²¹

Shelburnovi a vládě přinesl tento požadavek těžkosti. V Británii se rozpoutala debata, zda je možné Spojeným státům nezávislost vůbec přiznat, jelikož se tím koruna vzdávala části svého území. Otázkou bylo, zda na to má vláda, král či parlament vůbec právo. Takové úvahy se běžně objevovaly na stránkách britských novin, například v *Chronicle* nebo *Morning Herald*. Britové se těžko vyrovnávali se se ztrátou kolonií, nepopulární byla ostatně už samotná válka. Existovalo mnoho návrhů, jak uspořádat vzájemné vztahy jinak, jen nepřiznávat Američanům nezávislost.²² Ta nacházela oponenty především v námořních kruzích. Tyto návrhy ale nereflektovaly vývoj na americkém kontinentu. Dokonce ani dobře míněná Shelburnova idea unie založené na obchodě nemohla mít větší šanci na úspěch. Na druhou stranu existovaly hlasy na podporu americké nezávislosti, které vycházely buď z realistického pohledu na věc, nebo byly ovlivněny rodinými vazbami.²³

Druhý článek smlouvy upravoval vzájemné hranice v Severní Americe. To byl jeden z nejobtížnějších úkolů vůbec. Celý problém, obsahující daleko více otázek než pouhé vytyčení hraniční čáry, bude důkladně analyzován v druhé kapitole. Prozatím se spokojme s konstatováním, že Američané získali jako západní hranici Mississippi, přístup k Velkým jezerům na severu a na jihu jako hranici 31. rovnoběžku.

Třetí bod smlouvy řešil problém mající tradici již v dohodách mezi Británií a Francií v minulosti. Tímto článkem se upravovala problematika rybolovu v oblasti New Foundlandu a na Velkých mělčinách. Tato místa při americkém kontinentu byla již od 16. století známa hojným výskytem ryb, které byly hlavním zdrojem obživy pro rybáře z Nové Anglie. Američané proto usilovali o to, aby měli nadále možnost v těchto vodách lovit. Britové jim to nakonec povolili. Hlavním obhájcem rybářů byl John Adams, zastupující právě státy Nové Anglie. Sám byl ze státu Massachusetts, kde leží známé rybářské středisko na ostrově Nantucket.

²¹ Swindler, W. (ed.), *Sources and Document of United States Constitution*, Vol. 1, National Document, 1492-1800, London 1982, s. 347. K otázce nezávislosti, McCullough D., John Adams, Praha 2005, s. 181.

²² Objevily se návrhy, přijmout pro Ameriku irský model – vlastní parlament a místokrál.

²³ Wead, E., *British Opinion of Peace with America*, in: *American Historical Review*, Vol. 34, No. 3, 1929, s. 516-519. Ritcheson, Ch., *The London Press and the First Decade of American Independence, 1783-1793*, in: *the Journal of British Studies*, Vol. 2, No. 2, 1963, s.94.

Problém spočíval také v tom, že vylovené ryby bylo nutné uchovat, což se v této době provádělo době nasolením. Existovaly dvě metody konzervace, přičemž k jedné z nich bylo třeba ryby nejdříve vysušit. Tím se sice omezila spotřeba soli, ale sušení se muselo provádět na břehu. Nejblíže pobřeží byla britská území v Kanadě, proto bylo nutné vyjednat americkým rybářům právo přístupu na břeh. Smlouva tento problém řešila tím, že na neosídlených březích měli rybáři právo ryby sušit, a to jak Američané tak i Britové. Po osídlení břehů tak mohli činit pouze se souhlasem obyvatel.²⁴

Jestliže předchozí článek dohody nakonec nebyl větším problémem, další tedy čtvrtý, byl důvodem velkých rozepří, trvajících více než deset let. Tento bod řešil otázku dluhů. Jednalo se především o dluhy americké vůči britským bankovním domům a firmám. Tento článek neměl u amerických emisarů velkou podporu, ale nakonec byl díky Johnu Adamsovi do smlouvy zařazen. Adams tvrdil, že dluhy sjednané v dobré víře mají být splaceny. Problematika dluhů je velmi obsáhlá. Vzhledem k tomu, že ovlivnila i další sporné otázky, setkáme se ní i v dalších kapitolách.

Pátý a šestý článek smlouvy se týkal další sporné otázky. Během války v Americe zůstala část obyvatel věrna králi. Tito lidé jsou běžně označováni jako lojalisté. Velká část z nich emigrovala ze Spojených států, někteří se později vrátili. Účelem těchto článků bylo zajistit jim náhradu majetků, jenž jim byl zabaven. Rovněž měli mít právo dvanáct měsíců pobývat na území Spojených států, aby si mohli uspořádat své věci. Šestý článek smlouvy říkal, že nikomu nemá být konfiskován majetek za to, na jaké straně ve válce stál. Tyto články se dotýkají širšího problému. Samotná problematika lojalistů se stala důležitým tématem americké, kanadské a britské historiografie, a proto si zasluhuje důkladnější analýzu, které je věnována třetí kapitola této práce.

Sedmým článkem smlouvy se stanovovalo, že mezi Spojenými státy a Velkou Británií nemá být válka. Britové se měli stáhnout z amerického území a zanechat tam všechnen majetek, včetně otroků (jimž mezitím dali svobodu), a vrátit všechny dokumenty. Británie měla mimo jiné stáhnout vojska ze všech pevností na americkém území. V tomto bodě byla smlouva naplněna až po jedenácti letech.

²⁴ Více k problematice rybolovu a zpracování ryb Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 44-54.

Zaručení svobodné plavby Britů po Mississippi a přístup k ní byly obsahem osmého článku smlouvy. Jednalo se o poněkud mlhavý americký příslib; Američané ani Britové totiž neměli o horním toku Mississippi přesnější představu a jižní ústí řeky ovládali Španělé. Tento článek nebyl v podstatě naplněn nikdy.

Jak již bylo řečeno, problémem byla pomalá komunikace mezi Amerikou a Evropou. Pro případ toho, že by část území USA nebo Británie bylo obsazeno ještě před doručením smlouvy, obsahovala dohoda bod o mírovém řešení takového problému. Poslední článek stanovoval, že smlouva může být změněna během šesti měsíců nebo i dříve od podepsání.²⁵

V hlavních bodech měla smlouva řešit základní problémy mírového soužití, stanovení hranic a nápravu křivd vzniklých během války. Nabízí se tedy otázka, zda tomu tak bylo a smlouva byla opravdu definitivní.

K tomu, aby jakákoli smlouva mohla být dodržena, je třeba dvou věcí. Za prve vůle smlouvu dodržet a ctít, za druhé mít sílu k jejímu prosazení a plnění. Zatímco Britům nechyběl druhý předpoklad, někdy se jim nedostávalo vůle naplnit některé články. Zda k tomu měli důvody, které by jejich jednání vysvětlily, teprve ukážeme.

Američanům chyběla leckdy nejen vůle, ale i prostředky či spíše síla smlouvu naplnit. To vyplývalo z toho, že konfederace neměla potřebnou politickou moc prosadit mnohá potřebná opatření. Tato slabost se projevovala v domácí politice (Shaysova rebelie 1787) i v zahraniční politice vůči Británii. Prosadit některé body smlouvy bylo prakticky nemožné. To lze ilustrovat na příkladu dluhů, které nebyla vůle platit, nebo na neschopnosti prosadit se v pohraničí. V něm hrozilo odtržení některých regionů, zasahování Britů, kteří na Severozápadě drželi několik pevností; v neposlední řadě na americkém území byly indiánské kmeny, jež americkou svrchovanost neuznávaly.

Neschopnost prosadit moc na vlastním území nás přivádí k závažné myšlence. Pokud bychom vzali klasickou Weberovu definici státu, je možné uvažovat o tom, do jaké míry byla konfederace skutečným státem, který má monopol násilí na svém území. Na období prvních let po skončení války je proto nutné nahlížet se zřetelem k tomuto faktu a období do přijetí americké ústavy hodnotit s ohledem na tuto slabost, a to i ve vztahu

²⁵ Obsah jednotlivých článků, Swindler, W. (ed.), Sources and Documents of United States Constitution, Vol.1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 347-349.

k Velké Británii. Nakonec ani přijetí ústavy nepřineslo okamžité posílení americké pozice, což se projevovalo například ve slabosti branné moci Spojených států.²⁶

Soudobí pozorovatelé běžně předpokládali rozpad konfederace a vznik několika na sobě nezávislých států, které by spojovaly stejné zájmy. Takové názory byly v Británii poměrně časté a vývoj jim dával po jistou dobu za pravdu.²⁷

Proti existenci tak velkého státu, který byl republikou, hovořily i názory převládající v tehdejší myšlení. Republika byla být vhodná pro malé státy nebo města. Tento názor úspěšně vyvrátili autoři významného spisu Listy Federalistů, kteří argumentovali, že právě ve velikosti a různorodosti USA se skrývá záruka existence.²⁸

Navzdory tomu, že smlouva byla definitivní, existovaly dvě důležité oblasti, které opomíjela. Obě byly v dalších letech palčivým problémem vzájemných vztahů.

První byl vzájemný obchod. Jednalo se o velmi pozoruhodný fakt, protože pro obě strany byl obchod nesmírně důležitý; právě obchodní výměna obě země spojovala. Neschopnost nalézt vzájemný *koneenzus* v obchodě byl důvodem k mnoha vzájemným konfliktům. Okolnost, že se nepodařilo uzavřít dohodu o obchodě, je nutné analyzovat, stejně jako důležitost vzájemné obchodní výměny.

Podobně mírová smlouva opomíjela původní obyvatelé Severní Ameriky. O Indiánech se smlouva vůbec nezmiňovala, ačkoli byli britským spojencem a pro Spojené státy nevyhnutelným sousedem. Právě Indiáni, kteří stáli v následujících letech v pozadí mnoha britsko-amerických rozepří, mohou sloužit jako ukazatel vzájemných vztahů.

²⁶ Weber, M., Metodologie, Sociologie, Politika, Praha 1998, s. 247-251.

²⁷ K otázce existence konfederace, srv. Wright, J. L., Britain and the American Frontier, Athens 1975, s. 31. Též Ritcheson, Ch., The London Press and the First Decade of American Independence, 1783-1793, in: The Journal of British Studies, Vol. 2, NO. 2, 1963, s. 98.

²⁸ Madison, J., Hamilton, A., Jay, J., The Federalist Papers, London 1987, s. 118-128.

Druhá kapitola

Hranice

Ačkoli užití pojmu hranice v názvu této kapitoly může na první pohled vyvolat dojem, že bude věnována pouze samotnému vytyčení hraniční čáry, opak je pravdou. Tento termín je nutné chápat v širším smyslu, jemuž odpovídá anglické slovo *frontier*, znamenající současně pohraniční oblast a pohraničí obecně. Fenomén hranice je v amerických dějinách velmi důležitý a americká historiografie se jím často zabývá.²⁹ Úkolem tedy bude zmapovat problematiku pohraničních oblastí.

Popsání toho, jak byla hranice vytyčena a jaké problémy přitom musely být překonávány, je rovněž důležité. Proces, při němž britští a američtí vyjednavací od stolu rýsovali hranice na jiném kontinentu, a to pomocí neúplných map, je pozoruhodný. Takové hranice musely mít nutně slabá místa; problémy z toho plynoucí se řešily v následujících letech. Vezmeme-li v potaz všechny okolnosti, které proces vytváření hranice ovlivňovaly, není to nic zvláštního.

Jednání o hranicích bylo jedním z hlavních bodů pařížských mírových rozhovorů, nebyla to však americká *sine qua non*. Američanům šlo především o uznání nezávislosti; kongres proto přesně nestanovil, jaké hranice mají být požadovány. Přestože bylo řečeno, že dohodnout hranici bylo nesmírně obtížné, mohli se vyjednavací opřít o určité výchozí body. Jednalo se především o hranice, vyznačené v předchozích dobách, zejména po Sedmileté válce. Vyjednavací měli k dispozici Mitchellovu mapu z roku 1755, která vznikla na objednávku ministerstva obchodu (*Board of Trade*).

Orientovat se ve všech předchozích hranicích není zcela snadné; bez mapy takřka nemožné. Proto je dobré omezit se na základní přehled. Pro jednání v Paříži byla důležitá hranice, kterou ustanovila Královská proklamace z roku 1763. Ta vymezila území Quebecu, jež zasahoval na jih až k 31. rovnoběžce a na západě až k Mississippi. Tuto hranici převzal i *Quebeck Act* z roku 1774; jižní hranice již byla omezena na řeku Ohio. Na severu existovaly hranice pouze mezi Quebecem a zemí prince Ruperta a hranice mezi koloniemi Nové Skotsko a Massachusetts (dnešní Maine).³⁰

²⁹ Klasickou prací je například Turner, F., *The Frontier in American History*, New York 1920.

³⁰ Více k hranicím Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 19-20.

Tuto hranici v jádru přejal jako vzor Kontinentální kongres, čímž žádal pro Spojené státy přístup k Mississippi. Britské území by bylo na severu omezeno 45. rovnoběžkou a od řeky Sv. Vavřince linií k jezeru Nipissing (tzv. *Nipissing line*). Zcela tak byla ignorována tzv. *Proclamation Line* z roku 1763, která měla zamezit pronikání bílých osadníků na západ. V jejím případě bylo hranicí Apalačské pohoří. Také nebyl brán zřetel na Indiány a jejich území, definované smlouvou z Fort Stanwix z roku 1763.

Americké představy však byly daleko větší. Například Benjamin Franklin, jenž měl na expanzi osobní zájem, protože byl zapojen do pozemkových spekulací, požadoval zpočátku celou Kanadu.³¹

Pro Brity byla otázka hranice se Spojenými státy na severu klíčová, jelikož se jednalo o velikost jejich kanadských kolonií. Britové, zpočátku ovlivnění strachem o obležený Gibraltar, byli ochotni uvažovat o hranici k jezeru Nipissing. Poté, co byla tato pevnost uhájena, získali Britové silnější pozici a Oswald mohl *Nipissing line* odmítnout. Britská pozice byla natolik silná, že mohli uvažovat o daleko jižnější hranici pro Kanadu. To ovšem neudělali. Britský přístup byl v této otázce poněkud liknavý, což je připravilo o celou pánev řeky Ohio.

Konečný výsledek mírových jednání stanovil hranice Spojených států následujícím způsobem. Jižní a západní hranice kopírovala Královskou proklamaci, jak je uvedeno výše. Severní hranice byla dána od východu řekou St. Croix, od jejích pramenů podél vysočiny na jih až k 45. rovnoběžce a po ní až k řece Sv. Vavřince. Odtud procházela hraniční čára jezerem Ontario, Erijským jezerem, Huronským a Hořejším jezerem, z jeho západního konce vedla k Lake of the Wood a od něj k pramenům Mississippi.³²

Skutečnost, že hranice byla takto popsána, ještě neznamenal, že to zcela odpovídalo realitě. Nebyly respektovány geografické a přírodní podmínky, ani obchodní trasy, které v Severní Americe existovaly. Mírové vyjednávače není v této souvislosti nutné označit rovnou za pošetilce, jak to učinil William S. Smith; lze s ním ale souhlasit v tom, že nebyli seznámeni s realitou. To ovšem dost dobře být nemohli.

³¹ Tamtéž, s. 23. Srv. Wright, J. L., *Britain and the American Frontier*, Athens 1975, s. 6.

³² Swindler, W. F. (ed.), *Sources and Documents of United States Constitution*, Vol. 1, *Nation Documents*, 1492-1800, London 1982, s. 347-348.

Například oblast kolem Lake of the Wood a dále k pramenům Mississippi nemohla být podrobně známa. Do oblasti sice pronikali lovci kožešin, především *Coueurs de bois*³³, ale obecně panovala představa, že prameny Mississippi jsou mnohem severněji, v dnešní Kanadě. Tím vznikl problém s naplněním osmého článku smlouvy o přístupu Britů k Mississippi, pramenící v jezeře Itasca ve státě Minnesota.

Velmi dobře lze ilustrovat problémy, vzniklé při tomto procesu na případu řeky St. Croix. Celá kauza trvala až do 90. let a obsahuje lehce groteskní prvky. Tato hranice přitom měla svou tradici, protože vymezovala území Nového Skotska. Američané během jednání žádali jako hranici dokonce vychodněji ležící řeku St. John, ale Britové byli v této věci zdrženliví; navíc v této době ovládali ústí řeky Penobscot, ležící více na západ. Nakonec byla v Paříži přijata jako hranice řeka St. Croix.

Tím ovšem problém nekončil. St. Croix se vlévá do Atlantického oceánu v zátocě Passamaquoddy, do které ústí ovšem více řek. Problémem bylo zjistit a shodnout se na tom, která řeka je ta „pravá“ St. Croix. Na Mitchellově mapě, již měli v Paříži k dispozici, byla vyznačena pouze jedna řeka ustící do zátoky, St. Croix.

Byla tedy St. Croix řeka Schoodic nebo Magaguadavic? Rozhodnout tento problém bylo poměrně složité; jasnou odpověď se nepodařilo nalézt ani při zkoumání na místě. Indiáni z této oblasti tvrdili, že St. Croix se rovná Magaguadavic, ale již cestovatel John Mitchel v roce 1764 zjistil, že to zřejmě není řeka, kterou jako St. Croix označil Samuel Champlain. V roce 1784 dva američtí generálové, vyslaní k rozhodnutí tohoto sporu, zjistili od Indiánů, že St. Croix je totožná s Magaguadavic. Tím se zdálo vše jasné. Problém spočíval v tom, že samotní Indiáni nevěděli a opírali se o dvacet let staré tvrzení Johna Mitchela.

V podstatě není až tak důležité, která řeka byla St. Croix. Nakonec jí byla určena Magaguadavic. Stanovení hranice bylo důležité především kvůli pozemkům; stály za tím zájmy státu Massachusetts a provincie Nové Skotsko, respektive Nový Brunšvik. Zmínit můžeme i Johna Allana, jehož neuspokojené osobní ambice byly v pozadí této kauzy. Problém představovaly také ostrovy v zátocě Passamaquoddy, jelikož bylo nsnadné určit

³³ *Coueurs de bois* byli lovci francouzského původu, kteří žili v divočině mezi Indiány, doslova „lesní běžci“.

jejich vlastnictví. Celou věc pak řešila arbitráž na základě Jayovy smlouvy. Tato záležitost však dokumentuje problém vytváření hranic na dálku bez bližších znalostí.³⁴

Zcela jiný charakter měla problematika starého Severozápadu (*Old Northwest*), respektive Západu vůbec. Zde je možno sledovat problémy jiné povahy, jež vznikly v důsledku připojení tohoto území ke Spojeným státům. Pro lepší pochopení je dobré popsat rozsáhlou oblast, o kterou se jedná.

Území, nazývané starý Západ či Severozápad, se dá vymezit na severu Velkými jezery, na západě řekou Mississippi a na východě Apalačským pohořím. Pro oblast Severozápadu je důležitá řeka Ohio, kterou *Quebeck Act* stanovil jako jižní hranici Quebecu, a jež se vlévá do Mississippi. Ačkoli tento vodní systém není propojen s Velkými jezery a řekou Sv. Vavřince, těsně s ním sousedí; již Indiáni dokázali využít k obchodu blízkosti těchto systémů. Na tuto část navazovala právě díky jezerům i britská území v Kanadě. V literatuře se můžeme setkat rovněž s označením Jihozápad (*Old Southwest*) pro oblast na jihu Spojených států, kam zasahoval i španělský vliv. Vcelku je ale důležitější věnovat se severozápadní oblasti.

Na tomto rozsáhlém území docházelo k pronikání britského vlivu skrze hranici, které mělo za následek střety s USA. A. L. Burt toto pronikání poměrně výstižně přirovnal k osmóze, reakci známé z biologie a chemie. Při ní dochází k pronikání látek (například vody) skrze buněčnou stěnu (membránu) a k vyrovnávání koncentrace (solí) uvnitř buňky. Jako tuto stěnu si můžeme představit společnou hranici, kterou pronikal britský vliv vyvažující americkou slabost. K pronikání docházelo i druhým směrem, protože Američané se usídlovali v Kanadě, kde byl dostaek půdy.³⁵

Mírová smlouva přiznala Američanům právo na toto území, ale realita byla jiná. Jestliže Británie na východním pobřeží skutečně vojensky prohrála, na západě tomu tak nebylo. Celá tato oblast byla závislá ekonomicky i geograficky na Kanadě. Britové měli na této oblasti velký zájem s hlubokými kořeny. Nejlepší obchodní cesty směřovaly k Velkým jezerům a dále do Montrealu. Po nich proudily kožešiny na vývoz a opačným směrem zboží pro indiánské spojence. Celá oblast byla s Kanadou natolik svázaná, že i Francie uznávala

³⁴ K problematice St. Croix Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s.37, 72-81.

³⁵ A. L. Burt uvádí osmózu (*Osmosis*) ve své knize jako název kapitoly, ale více toto užití nevysvětluje a hlavnějiuvádí pouze pro období po roce 1795, to je ovšem chybné, jelikož k tomuto jevu docházelo po celé období 1783-1812.

právo Britů na toto území. Ostatně Francie stála i za ideou na vytvoření nezávislého nárazníkového státu v této oblasti.

Fakt, že si Británie toto území neponechala pro sebe, je pozoruhodný. Zdá se, že britští politici jednoduše tuto oblast opominuli a soustředili pozornost na východní pobřeží; pro lorda Shelbournu nebyly tolik důležité územní zisky, ale obchod. Ten předání Severozápadu v jádru neohrozilo, jelikož v Paříži došlo k dohodě o možnosti obchodovat zde. Britové měli značný vliv i mezi Indiány, jež smlouva opomíjela. Konečně zde drželi i několik pevností, o kterých bude řeč níže. Jejich vliv v oblasti tak zůstával prakticky zachován a nová hranice nebyla v této době výraznější překážkou.

Americký zájem o Západ sahá až do předrevolučních dob a Američané ho v zásadě považovali za svůj. Expanze západním směrem se projevovala ve třech oblastech. První z nich byl vzrůstající počet osadníků, kteří postupovali do Kentucky, údolí řek Ohio a Tennessee, Vermontu i do britských kolonií. Nárůst osadníků byl patrný, po uzavření míru žilo na západě asi 56 000 obyvatel, v roce 1790 jich bylo 221 000.³⁶

Dalším faktorem byl zájem o pozemky, jež představovaly pro americkou vládu zdroj peněz, z nichž platila válečné půjčky. Půdu na západě získávali také váleční veteráni. Do obchodu s pozemky se zapojovali mnozí američtí politici, což mělo vliv na americkou politiku.³⁷

V neposlední řadě se jednalo o politický zájem a snahu ovládnout oblast, kterou Spojeným státům přiřkla smlouva. Tuto snahu omezovala americká slabost, takže Britové mohli uplatňovat svůj vliv a převahu. Na druhou stranu, britské pronikání do této oblasti mělo své limity.

Příkladem, na němž je možné sledovat toto pronikání i jeho meze v oblasti Severozápadu, byly separatistické tendence v některých oblastech USA a britská podpora těmto snahám. S podobnými tendencemi se můžeme setkat nejen v 80. letech ale i v období po roce 1800. Vztah Británie k separatismu byl různý; ukazuje se na něm její politika v této oblasti i k Spojeným státům obecně, přičemž britská politika nebyla vůbec jednotná a panovaly velké rozdíly mezi stanovisky Londýna a kanadskými úředníky. Ti nahlíželi na

³⁶ Wright, J. L., *Britain and the American Frontier*, Athens 1975, s. 2.

³⁷ Více k soukromým zájmům Jensen, M., *The Cession of the Old Northwest*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 16, No. 3, 1929, s. 27-37. Srv. Stuart, R. C., *United States Expansionism and British North America, 1775-1871*, Chappel Hill 1988, s. 6-7.

věc z bližší perspektivy, měli strach z ohrožení Kanady a z Londýna k tomu dostávali minimum instrukcí. Londýn byl naopak daleko a musel se věnovat jiným vážným problému.

Separatismus měl různé podoby. Tak například vznik svobodného státu Franklin na území státu Severní Karolína, lze považovat spíše za kuriozitu, ačkoli jeho obyvatelé to mysleli vážně. Důležité je, že sem britský vliv ani zájmy nezasahovaly.

Snahy po samostatném postupu existovaly rovněž v Kentucky a v údolí Tennessee, kam po revoluci začali pronikat osadníci z východu. Podobně loajální obyvatelé ostrova Nantucket mohli uvažovat o odtržení od Spojených států. Nejzajímavějším případem je zřejmě Vermont na severovýchodě Spojených států (na severu sousedící s Quebeckem).

Vermont nebyl původní kolonií, jeho území náleželo ke státům New Hampshire a částečně New York. To, že se zde oběvily separatistické tendence a Vermont se stal státem unie až v roce 1791, má dvě hlavní příčiny. Jeho občané stáli ve válce o nezávislost na straně vzbouřených kolonií, ale od konce 70. let vzrůstala tendence po samostatném postupu. Důležitou roli hrály přírodní podmínky. Zatímco od území Spojených států Vermont oddělují Zelené hory, na severu byl díky Champlainovu jezeru a řece Richelieu napojen na Quebec. To mělo citelný vliv na obchod, směřující hlavně na sever. Druhou věcí je, že se obyvatelé Vermontu cítili zklamáni postojem kontinentálního kongresu, který jim nechtěl přiznat status státu a území zůstávalo rozděleno mezi státy New Hampshire a New York.³⁸

V celé záležitosti se nejvíce angažovali bratři Ethan, Ira a Levi Allenové, a jimi ovládaný guvernér Thomas Chittenden. Otázkou zůstává, jak velká byla podpora ostatních „Chlapců ze Zelených hor“, jak se obyvatelům Vermontu přezdívalo. Bratři Allenové byli ambiciózní, prosazovali se velmi bezohledně a nevzbuzovali mnoho sympatií. Jejich moc spočívala v ovládnutí guvernéra Chittendena a místního sněmu. Vermont se stal útočištěm pro určitý počet lojalistů; je ovšem obtížné posoudit, nakolik se obyvatelé cítili americkými

³⁸ K předchozímu vývoji Vermontu, Onuf, P. S., *State-Making in Revolutionary America: Independent Vermont as a Case Study*, in: *The Journal of American History*, Vol. 67, No. 4, 1981, s. 797-815.

občany či britskými poddanými. Jisté je, že za války dodávali potraviny do Quebecu, ale na druhou stranu udržovali kontakty s kontinentálním kongresem.³⁹

Po určení hranic se Vermont stal definitivně součástí USA. To však bratři Allenové nehodlali akceptovat. Ochota připojit se ke konfederaci byla v 80. letech malá; jednalo se spíše o to, zda bude Vermont úplně nezávislý, nebo do jaké míry bude součástí britského impéria.

V roce 1782 se kongres odmítl Vermontem zabývat a neuznal ho jako samostatný stát. O rok později se dokonce objevily spekulace, že by mohlo dojít k vojenské intervenci. Z těchto důvodů se bratři Allenové rozhodli k činu a Ethan odjel do Quebecu, kde jednal s generálem Fredericem Haldimandem. Vojenská akce mohla destabilizovat celý Severozápad a ohrozit britské pozice nejen v této oblasti. Haldimand měl obavy o osud Kanady, a proto žádal o radu Londýn. Ethan chtěl pro Vermont municí a další podporu. Nyní bylo na britské vládě, aby rozhodla, jak se k celé problematice postaví. Ministr vnitra lord North však vyslal do Quebecu jasný signál, že obyvatelům Vermontu žádnou pomoc neposkytne. Británie měla v tuto dobu prakticky vyjednanou smlouvu se Spojenými státy a vláda nestála o zmaření vyjednávání. Za to vzdálený Vermont nestál. Pro Brity bylo důležitější vyřešit vztahy s USA obecně. V tom byl rozdíl mezi Londýnem a britskými představiteli v Severní Americe, kteří měli větší obavu ze Spojených států a nevnímali tolik mírová jednání.⁴⁰

Bratři Allenové se však nevzdávali a se snažili získat britskou podporu i nadále. Jejich snahou bylo dosáhnout pro Vermont alespoň obchodních výhod, které by umožnily volný obchod mezi Quebeckem a Vermontem. O to usiloval v roce 1785 Ira a o tři roky později znovu Ethan, jež před smrtí napsal dlouhý dopis lordu Dorchesterovi. Allenové sice získali jistou podporu obchodníků v Británii, ale to nestačilo. Jediné čeho dosáhli, bylo omezené povolení obchodovat s Quebeckem. Když Ethan v roce 1789 zemřel, bylo to komentováno slovy, že šel rovnou do pekla. Příliš populární bývalý hrdina z války nebyl.⁴¹

³⁹ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution, British Policy toward the United States, 1783-1795*, New York 1971, s. 152. Svr. Onuf, P. S., *State-Making in Revolutionary America: Independent Vermont as a Case Study*, in: *The Journal of American History*, Vol. 67, No. 4, 1981, s. 799.

⁴⁰ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution, British Policy toward the United States, 1783-1795*, New York 1971, s. 152.

⁴¹ Ethan Allen se proslavil při obsazení pevnosti Ticonderoga v roce 1775.

Poslední pokus získat podporu podnikl Levi, jež odjel přímo do Británie, kde se snažil ovlivnit britské politiky. Argumentoval tím, že Vermont má loajální obyvatelstvo a může dodávat důležité zboží. Tvrdil, že Vermont má přibližně 160 000 obyvatel; přitom se udává že jich bylo mezi 50 000 a 80 000. Většina z nich měla být loajální králi. Námořní kruhy se snažil zaujmout nabídkou na dodávky stěžňů a dřeva na stavbu lodí.⁴² Otázkou je, zda obchod s Vermontem byl pro Británii natolik zajímavý, aby povolila rozsáhlé obchodní výhody. Z lokálního hlediska jistě a obchodní výměna na této úrovni byla umožněna. V celku se však britská vláda, především ministerstvo obchodu, nechtěla vzdát merkantilistického pohledu na obchod a trvala na dodržování zákona o plavbě. Mohlo se také stát, že by Vermont získal obchodní výhody a poté by vstoupil do konfederace. Pak by mohly žádat podobné podmínky i ostatní státy.

Lord Sydney (Thomas Townshend), který se otázkou Vermontu v 80. letech zabýval, si nebyl příliš jistý, jak v této věci rozhodnout. Jeho nerozhodnost nepramenila z neschopnosti, ale spíše v nepochopení celého problému a ve srovnání s jinými věcmi v jeho malé důležitosti. Sydney již v roce 1786 povolil určité výjimky pro výměnu zboží mezi Kanadou a Vermontem, ale to bylo vše. Ani on neměl větší zájem na zhoršení vztahu se Spojenými státy, který byl pro Británii podstatný. Podobně tak lord Greenville, který se touto otázkou zabýval na přelomu 80. a 90. let, nezaujal příznivější postoj a předal celou věc vládě, kde více podpory nenalezla.

Levi Allen ani po dvanácti měsících strávených v Británii čekáním neuspěl. Když už se chystal odplout, naskytla se mu malá naděje; do záležitosti se totiž vložil John Graves Simcoe, který ho zadržel doslova vlastní rukou v přístavu.⁴³ Simcoe byl významným představitelem lojalistů, za války se proslavil jako velitel *Queen's Rangers*. Mimo jiné byl známý tím, že spor se vzbouřenými koloniemi chtěl vyřešit soubojem s Georgem Washingtonem. Levi v něm našel člověka, který měl na separatismus jiný pohled. Simcoe měl ideu vybudovat v Americe nové britské impérium. Na Británii závislé státy, jako byl Vermont, Kentucky či Tennessee, by britskému vlivu napomohly. Ačkoli lojalistická lobby dosáhla dalšího projednávání záležitostí na ministerstvu obchodu, výsledek byl negativní.

⁴² Memorial of Levi Allen, May 4th, 1789, in: Bemis, S. F. (ed.), *The Vermont Separatism and Great Britain*, in: *American Historical Review*, Vol. 21, No. 3, 1916, s. 553-4.

⁴³ Levi Allen to Henry Dundas, August 9th, citováno in: Bemis, S. F. (ed.), *The Vermont Separatism and Great Britain*, in: *American Historical Review*, Vol. 21, No. 3, 1916, s. 555.

Británie měla na podpoře separatismu pouze omezený zájem. Britským politikům nevadilo s Vermontem omezeně obchodovat a udržovat v něm vliv; kromě toho tak udržovali Spojené státy v jistém napětí. Podpora zesílila v době krize v úžině Nootka. Jinak Britové neměli zájem narušovat již tak problematické vztahy se Spojenými státy, které pro ně byly daleko důležitější.

Jiným příkladem, jak si Britové udržovali vliv v oblasti severozápadu a jak do této oblasti zasahovali, byly nevrácené pevnosti, jež se nacházely na americkém území. Britové i přes porážku drželi v Severní Americe řadu pevností. Zatímco pozice na východním pobřeží byly opuštěny vcelku rychle, na Severozápadě tomu bylo jinak. Britové opustili New York v roce 1782 a o rok později strategické přístavy Charleston a Savannah v Jižní Karolíně a Georgii. Ve vnitrozemí ale zůstaly nadále obsazené pevnosti Oswegatchie, Oswego, Niagara, Presque Isle, Sandusky, Detroit a Michilimacking. Tyto pevnosti ležely v citlivé oblasti Severozápadu a staly se předmětem sporů mezi Američany a Brity po dobu více než jedenácti let.

Otázkou je, z jakých důvodů Britové tyto pevnosti drželi, když to odporovalo mírové smlouvě, kterou ratifikovali. Tímto problémem se zabývala americká a britská historiografie, přičemž odpovědi jsou pochopitelně ovlivněny národním pohledem. Jisté je, že pouze jeden důvod neexistoval; dnes již těžko můžeme přijmout tvrzení, že za nestažením je třeba hledat výhradně lobby obchodníků s kožešinami. Podobně nelze toto téma, které je důležité pro 80. léta, lehce přejít, jak je možné vidět v některých starších britských pracích.⁴⁴ Můžeme se také ptát, zda Britové měli od počátku v úmyslu smlouvu nedodržovat, což se jeví jako nepravděpodobné.

Zpočátku byl důvod pro ponechání vojáků v těchto pevnostech velmi jednoduchý. V přístavech na východním pobřeží byli britští vojáci obklopeni Američany, kteří je ve své blízkosti rozhodně mít nechtěli a vojáci jen zvyšovali napětí. Na západě byly pevnosti „utopeny“ v lesích a okolní obyvatelé, většinou Indiáni a lojalisté, proti britské přítomnosti nic nenamítali. Rovněž je nutné vzít v potaz, že stáhnout vojáky z přístavů, bylo poměrně snadné, stačilo je nalodit a odvézt. Naproti tomu stáhnout vojáky z odlehlého Severozápadu bylo daleko těžší. Toho si byl vědom už Hartley v Paříži, který s Američany o této otázce jednal s tím, že bude k úplnému stažení třeba tří let. Američané si toho byli

⁴⁴ Smith, E., *England and America after Independence*, Westminster 1900.

vědomí a dali Hartleymu na vědomí, že limitovaný počet vojáků může v penostech zůstat a zajistit klidné předání, dokud kongres nenařídí úplnou evakuaci.

Dále je třeba vzít v potaz vágnost mírové smlouvy. Rychlost, jakou se Britové měli z amerického území stáhnout, byla dána ve smlouvě touto formulací: „s vhodnou rychlostí“ (*with all convenient speed*), což není příliš přesné.⁴⁵ V prvních letech po podepsání nebylo na této formulaci nic divného, jelikož stanovit přesnou dobu stažení nešlo. Zvláštní ale bylo, že smlouva nestanovila rok, do kterého má k evakuaci dojít. Jayova smluva již tuto chybu o jedenáct let později neopakovala.

Američané se přesto snažili zjistit, jaká je situace ohledně vrácení pevností již v roce 1783 a vyslali generála Friedricha von Steubena do Kanady. Ten se během přátelských rozhovorů s Frederickem Haldimandem se snažil zjistit, kdy a jak se Britové hodlají stáhnout. Haldimand ale v této době neměl v ruce definitivní smlouvu a otázkou bylo, kudy přesně povede hranice, a kde budou ony pevnosti ležet. To musel uznat i Steuben, který měl pouze předběžnou smlouvu. Haldimand požádal o instrukce Londýn, ale musel na ně čekat celou zimu, než připlula první jarní loď.

V Lodýně se zatím změnila vláda, v níž dostal celou věc na starost lord Sydney. Tato změna měla vliv na britskou politiku. Podle dopisů, které Haldimand adresoval ještě lordu Northovi, se zdá, že by pevnosti raději Američanům předal. Rovněž je pravděpodobné, že North by k tomu dal souhlas.⁴⁶ Sydney se však rozhodl jinak a poslal do Quebecu instrukce, jež se odvolávaly na sedmý článek a formulaci o „vhodné rychlosti“. Poukázal také na fakt, že smlouvu neplní ani Američané, a proto se rozhodl, že pevnosti zatím zůstanou v britském držení. V jeho dopisu je jedna zmínka o obchodu s kožešinami, což by mohlo vést k potvrzení domněnky, že za důvodem nestažení je možné hledat zájem obchodníků s kožešinami.⁴⁷

Kožešiny byly vskutku důležitým obchodním artiklem; velká část jich byla získávána právě v oblasti Severozápadu, avšak nejen tam. Odtud proudily do Montrealu a dále do Británie. V období po podpisu mírové smlouvy se Američané domnívali, že to je důvod zdržování. Je možné připustit, že obchodníci měli určitý vliv, nelze jej však přecenit.

⁴⁵ Swindler, W. F. (ed.), *Sources and Documents of United States Constitution*, Vol. 1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 349.

⁴⁶ Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 92.

⁴⁷ Srv. Wright, J. L., *Britain and the American Frontier*, Athens 1975, s. 20.

Zisk z tohoto obchodu nebyl natolik velký, aby za to stál. Vydržovat posádky v pevnostech stálo hodně peněz, podle všeho více, než kolik činily zisky z obchodu s kožešinami.

Důležitým argumentem byla i struktura obchodu. Jak upozornil *Morning Herald*, důležité bylo, že kůže byly vykupovány v Montrealu, kam je dopravovali Indiáni. Kožešiny si tedy svojí cestu k obchodníkům našly, Indiáni šli samozřejmě za nejlepší cenou.⁴⁸ Konečně kožešiny stejně musely doputovat do Londýna, kde se uskutečňovaly obchody, a do britských manufaktur, kde se zpracovaly. Lord Sydney znal strukturů i výnosy obchodu, informace získal během svého působení v Shelburnově vládě. Zdá se, že obchod s kožešinami nemohl být tím hlavním důvodem, ačkoli v širším kontextu svou roli sehrál.

Jestliže Američané byli zpočátku umírnění, kolem roku 1785 jim začala docházet trpělivost; otázka pevností se pro ně stala věcí národní cti. Pokud by Britové odmítli pevnosti předat, znamenalo by to pro Američany buď válku nebo potupu. Spojené státy však z pozice síly jednat nemohli. V úvahu přicházela pomoc Francie. Jeffersonovi v Paříži byl dán úkol, aby zjistil její postoj k věci. Bez Francie nebyly USA schopny na Británii účinně tlačit. Postoj francouzské vlády není příliš jasný; z předchozího vývoje a z postoje Francie k otázce Severozápadu (podpora nárazníkového státu) je ale možné soudit, že jim britská kontrola pevností příliš nevadila. Jinou věcí je, že se Američané zdráhali o pomoc požádat přímo, jelikož Francie mohla na oplátku něco požadovat, například garance pro své državy v Karibiku.⁴⁹

Další faktor, který ovlivňoval britský přístup v této věci, byli Indiáni. Faktem je, že Indiáni měli na britskou politiku při rozhodování o pevnostech vliv. V souvislosti s pevnostmi na ně často upozorňoval Haldimand, který se podívoval nad tím, že se smlouva o nich nezmiňuje. Indiáni toto opomenutí vnímali a cítili se zrazeni. Cílem Haldimanda a Londýna bylo získat zpět jejich důvěru. Právě držení pevností bylo pro Indiány známkou toho, že je král neopouští. Britové se rovněž obávali indiánských násilností, případně

⁴⁸ Wead, E., *British Public Opinion of the Peace with America, 1782*, in: *American Historical Review*, Vol. 34, No. 3, 1929, s. 525.

⁴⁹ Srv. Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution, British Policy toward the United States, 1783-1795*, New York 1971, s. 84.

války, jež by mohla vypuknout a již si nepřáli. Americká indiánská politika byla doslova „zoufalá“ a Britové svým postojem tlumili indiánskou bojechtivost.⁵⁰

Americká strana opakovala své žádosti o stažení; oficiální nótu podal John Adams 8. prosince 1785. Na negativní odpověď přitom musel čekat déle než dva měsíce. Adams, který byl v této době vyslancem v Londýně, to neměl snadné. Jeho jednání s Carmarthenem i Pittem byla sice přátelská, ale k výsledkům nevedla. Britští politici argumentovali americkým nedodržováním smlouvy v několika bodech a to jim umožnilo zaujmout vůči americkým požadavkům poměrně silnou pozici.

Porušování smlouvy ze strany Američanů bylo problémem, na který upozornil již lord Sydney v prvním dopise Haldimandovi, když napsal, že Američané nedodržují ani jeden bod smlouvy. To bylo sice nadsazené, ale ve dvou bodech pravdivé. Američané neplatili dluhy a především nezacházeli slušně s lojalisty, ač jim to smlouva dávala za úkol. Této otázce byly věnovány články V a VI; jednotlivé americké státy je ale v podstatě neplnily a loajální britští poddaní se stávali cílem násilí, často byli poléváni dehtem, obalováni peřím a vražděni. V Británii to citlivě vnímali a lojalisté měli podporu veřejnosti, což bylo pro politiky důležité.⁵¹ Mnozí z nich měli rovněž pozice na ministerstvech a tedy určitý vliv. Slabinou výše zmíněných článků smlouvy byla jejich vágnost, jelikož v nich stálo, že kongres „vážně doporučí“ (*earnestly recommending*), aby se s lojalisty zacházelo slušně.⁵² Kongres však neměl sílu něco takového opravdu prosadit. Z morálního hlediska bylo toto porušení smlouvy pro britské politiky a širší veřejnost dostatečným ospravedlněním pro nestažení se z pevností.

Jiný problém spočíval v americkém neplacení dluhů. To se týkalo především jižních států. V této věci se rozpoutala velká debata již v Paříži, ale nakonec se tento bod do smlouvy dostal. Pitt a Carmarthen použili tento argument během roku 1786 a dali Američanům jasně najevo, že vydání pevností rovná se placení dluhů. Právě problematikou dluhů se nejčastěji zabýval John Adams v Londýně. Adams jednal s kým mohl a snažil se celou věc nějakým způsobem urovnat, ale neúspěšně.

⁵⁰ Obsáhle se otázce Indiánů v souvislosti s pevnostmi věnuje Burt, který tím zdůvodňuje britské nestažení se z pevností, Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 82-105.

⁵¹ Ritcheson, Ch. R., *The London Press and the First Decade of American Independence, 1783-1793*, in: *The Journal of British Studies*, Vol. 2, No. 2, 1963, s. 100.

⁵² Swindler, W. F. (ed.), *Sources and Documents of United States Constitution*, Vol. 1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 348-349.

Adams argumentoval také porušováním smlouvy v jiných bodech, například osvobozením a odvážením otroků, což mělo způsobit neschopnost hradit dluhy. Britové byli ochotni tuto věc řešit. Když se ale Pitt zeptal, o kolik černochů se jedná, Adams nebyl schopen odpovědět.⁵³ Na druhou stranu dluhy nebyly ve srovnání s problémem, týkajícím se loajalistů, pro veřejnost zajímavé.

Pojďme ale zpět k pevnostem. Důvody, které Brity vedly k jejich nepředání, byly již uvedeny. Argumentovalo se přitom obchodními zájmy, Indiány, lojalisty a dluhy. Na celou věc se můžeme podívat rovněž z hlediska geopolitiky a položit si otázku, co bylo pro Británii v této oblasti podstatné.

Severozápad byl pro Británii po určitou dobu velmi důležitou oblastí, ekonomicky i politicky. Britští představitelé v Quebecu se obávali o osud Kanady. Londýn si nepřál rozsáhlý konflikt, a proto Indiány i kanadské úředníky mírnil. Británie vytvářela s pomocí nevelkého počtu vojáků v pevnostech na severozápadu nárazníkové pásmo, které do jisté míry brzdilo americké ambice vůči Kanadě; současně tím byl zajištěn ekonomický i politický vliv v této oblasti.

Jak již bylo zmíněno, objevovaly se četné úvahy o vzniku nárazníkového státu v této oblasti. Ten by mohl mít různou podobu; Francie také počítala s vlivem v tomto státě. Spekulovalo se také o vzniku královské kolonie Vandalia, přibližně na území dnešních států Tennessee, Kentucky a Ohio. Nic takového ale nikdy nevzniklo. Britské pronikání do této i jiných oblastí mělo převážně jiné motivy, než španělské a francouzské. Britům šlo především o obchod a existence takového státu by byla nejistá, stejně jako byl nepřijatelný francouzský vliv.⁵⁴ Britové se nakonec v pohraničí obešli bez nárazníkového státu, protože se jim podařilo dosáhnout podobného výsledku právě držením pevností či mírnou podporou separatismu.

⁵³ K jednání Pitt-Adams o této otázce Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution, British Policy toward the United States, 1783-1795*, NY, 1971, s. 74.

⁵⁴ Srv. Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens, 1975, s. 28-29.

Třetí kapitola

Lojalisté a Indiáni

Indiáni a lojalisté mají v americko-britských vztazích zvláštní postavení a jsou s nimi spjaty otázky, na něž není snadné nalézt odpovědi. Obě skupiny tvoří ve společných dějinách „citlivou kapitolu“, a proto je důležité přihlédnout k nim při analýze těchto vztahů.

Přestože se Indiáni od lojalistů v mnoha ohledech lišili, můžeme mezi nimi najít styčné body, plynoucí z několika okolností. První důležitou věcí je, že obě skupiny byly spojeny s Británií a obě k ní hleděly jako na svého ochránce a zastávce. Američané v nich naopak viděli původce mnoha obtíží a vinili je z věcí, které komplikovaly jejich vztahy s Brity. Existovaly ovšem i další vazby, jelikož mnohá smíšená manželství byla uzavřena právě mezi lojalisty a Indiány. Na druhou stranu není těžké vystopovat mnoho rozdílů, především rasové, kulturní, politické a rozdíly spočívající ve schopnosti prosazovat své cíle.

Postavení ve vzájemných vztazích mezi Velkou Británií a Spojenými státy bylo pro obě skupiny do jisté míry společné. Můžeme na ně pohlížet jako na „ty druhé“ v tom smyslu, že byli integrální součástí těchto vztahů, nehráli v nich však rovnocennou roli. V jejich postavení byly bezpochyby rozdíly; můžeme diskutovat, do jaké míry byly obě skupiny vyděleny z politických procesů, lojalisté měli na rozdíl od Indiánů oporu v mírové smouvě. Přesto se domnívám, že neměli takové postavení, aby mohli prosadit své nároky, ať už oprávněné či nikoli. O tom, jak toto vydělení vypadalo a jakým způsobem ovlivnili vztahy, bude řeč dále.⁵⁵

Pokud se zabýváme problematikou lojalistů, je nutné vymezit, kdo byli tito lidé, nastínit motivy jejich lojality a konečně jejich počet. To poskytne základ, na němž bude možné dále zkoumat jejich vliv na britskou politiku.

Lojalisté, rojalisté nebo také toryové byli „pozůstatkem americké války za nezávislost“, během níž část obyvatel britských kolonií zůstala věrná králi. Dále se rozlišuje mezi aktivním a pasivním přístupem; aktivním lojalistou byl člověk, který se

⁵⁵ Problematika „těch druhých“ (otherness) se stala v historiografii důležitým tématem poslední doby. Tento přístup se snaží zachytit postavení a dějiny skupin, jež stály mimo hlavní proud vývoje, tedy které byly nějakým způsobem vyděleny ze společnosti kvůli své rase, náboženství nebo rodu. Srv. Raková, S., Vira, rasa, etnicita v koloniální Americe, Praha 2005, s. 5-11.

aktivně postavil proti povstání, například vstoupil do britské armády. Je poměrně těžké najít nějaký jednotící prvek, jenž vedl obyvatelé Ameriky k tomu, aby zůstali věrni králi. Pochopitelné a vcelku očekávatelné je to u britských úředníků, jinak můžeme odhalit celou řadu motivů. Původně bylo často rozšířené tvrzení, že se jednalo pouze o bohaté obchodníky, vlastníky velkých pozemků a královi úředníky. Tento pohled je však mylný; studie založené na regionálním přístupu ukazují opak. Lidé věrni králi byli často menšími obchodníky, středními farmáři a řemeslníky. Jejich motivy měly nejrůznější charakter; pro mnohé kupce bylo přitažlivější britské zlato než americké papírové peníze. Mezi lojalisty nalezneme mnoho Nizozemců, hugenotů a kvakerů, kteří se příliš neztotožňovali s ideálem republiky. Mnohdy sehrála roli i vzdálenost od center revoluce na východním pořeží.⁵⁶

Důležitou otázkou je rovněž samotný počet lojalistů, jež projevíli své sympatie Británii a po válce emigrovali. První odhad učinil již John Adams, který odhadl jejich počet na třetinu americké populace; druhá třetina vystupovala na straně revoluce a poslední třetina byla neutrální. Odhadnout přesně jejich počet je velmi nesnadné, jelikož neexistuje úplná evidence těchto lidí. Proto se musíme spokojit s číslem udávajícím přibližně 100 000 emigrantů; právě ti byli pro vzájemné vztahy důležitější než lidé, kteří setrvali ve Spojených státech. Jiné číslo udává počet 513 000 lojalistů z tří milionů celkové americké populace.⁵⁷

Cílem emigrantů se stala především britská území v Kanadě, z uvedených 100 000 v ní našlo domov přibližně 60 000 lidí. Většinou se usazovali v Novém Skotsku a Novém Brunšviku, 10 000 se jich uchýlilo do oblasti dnešního Ontaria. Zbytek lojalistů našel domov v samotné Británii, další na Bahamách a ostrovech Západní Indie. Nelze opomenout ani lojalisty z řad osvobozených černochů, kteří se často vraceli do Afriky, respektive do Sierry Leone. Pokud tato čísla čísla konfrontujeme s údaji z okresu Bergen ve státě New Jersey, uvidíme, že z 275 lojalistů v tomto okrese se jich 108 uchýlilo do Kanady, 9 do

⁵⁶ Historička R. Keesejová se věnovala výzkumu jenoho okresu v státě New Jersey, srv. Keesej, R. M., *Loyalism in Bergen County, New Jersey*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 18, No. 4, 1961.

⁵⁷ K tomuto číslu došel historik P. Smith na základě podílu lojalistů mezi vojáky, in: Smith, P. H., *The American Loyalists: Notes on Their Organization and Numerical Strangth*, in: *WMQ*, 3rd Ser. Vol. 25, No., 1968. Jiného způsobu užil E. Fingerhut, který užíval jako pramene nároky vznesené lojalisty v Británii, přičemž upozorňuje na problémy takové analýzy, in: Fingerhut, E. R., *Uses and Abuses of the American Loyalists' Claims: a Critique of Quantitative Analyses*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 25, No., 1968.

Británie, 5 se jich později vrátilo zpět. To ukazuje, že mírná většina jich zůstala ve svých domovech.⁵⁸

Toryové vytvořili poměrně početnou skupinu mající určitý vliv na britskou politiku. Tento vliv měl dvě podoby. Za prve můžeme zkoumat, jak velký byl vliv celé této skupiny, za druhé jaký byl vliv některých jednotlivců na britskou politiku vůči Spojeným státům.

Pokud si budeme všimnout jednotlivců zjistíme, že mnozí z nich zaujali místa v úřadech, z nichž mohli ovlivňovat britskou politiku. Například George Chalmers zastával pozici náměstka ministra obchodu, kam si ho vybral Charles Jenkinson (pozdější lord Hawkesbury). Přestože to byla vysoká funkce, byl do ní jmenován až v roce 1786 a jeho vliv tedy nemohl zasahovat do minulosti. Také je nutné vzít v potaz fakt, že mezi britskými politiky panovaly neshody; Chalmers proto mohl jen těžko ovlivnit lorda Sydneyho, protože vtahy mezi ním a Hawkesburym byly napjaté.⁵⁹

Další význačné pozice zaujali lojalisté v diplomatických službách. John Temple byl konzulem v New Yorku, kde však prokazoval spíše svojí neschopnost. Naproti tomu konzul Phineas Bond, zastupující Británii ve středních státech USA, byl velmi schopným diplomatem, což uznávali i Američané.⁶⁰ Podobně i plukovník John Hamilton a George Miller, působící v jižních státech unie, vykonávali své funkce bez toho, že by ovlivňovali britskou politiku v negativním smyslu.

Dalším význačným představitelem, jehož jméno již bylo zmíněno, je John Graves Simcoe. Jeho chvíle přišla až v roce 1791, kdy se stal guvernérem nově vzniklé provincie Horní Kanada. O rok dříve byl zvolen do britského parlamentu. Simcoe byl člověk, jehož ovlivňoval „lojalistický“ původ a rovněž válka, kterou prodělal. V 80. se cítil opomenut a sepisoval historii své jednotky. Své literární pokusy podrobně konzultoval s generálem Clintonem, který psal také paměti. O jeho působení v roli guvernéra bude ještě řeč; faktem

⁵⁸ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution, British Policy toward the United States, 1783-1795*, New York 1969, s. 53. Srv. Keeseey, R. M., *Loyalism in Bergen County, New Jersey*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 18, No. 4, 1961, s. 568.

⁵⁹ Srv. Ritcheson, Ch. R., „Loyalist Influence” on British Policy toward the United States after the American Revolution, in: *18th Century*, 7, 1973, s. 7.

⁶⁰ Obsáhlou prací o Phineasi Bondovi je Neel, J. L., *Phineas Bond: A Study in Anglo-American Relations since 1783*, London 1953.

je, že i v této funkci byl omezen generálním guvernérem v Quebecu, ministry v Londýně a nemohl zcela realizovat své myšlenky o novém britském impériu.⁶¹

Další emigranti z Ameriky zaujali místa v parlamentu, nebo zastávali jiné méně důležité funkce. Přes tyto zmíněná jména žádná „loajalistická“ lobby neexistovala, ačkoli John Adams na ní svaloval své neúspěchy během svého pobytu v Londýně. Jejich podstata však tkvěla v něčem jiném. Je sice pravda, že v případě pevností bylo nedodržování smlouvy v bodech týkajících se loajalistů použito, objektivně vzato smlouva porušována byla. Druhý problém, jež nebyl Adams schopen vyřešit, se týkal obchodu, v jehož pozadí emigranti nestáli.

Na druhou stranu není možné tvrdit, že lojalisté britskou politiku neovlivnili. Již v průběhu mírových rozhovorů měla tato problematika vliv na pád vlády lorda Shelbourn, jemuž se vytýkalo, že se nezasadil o důraznější ochranu loajalistů v Americe. Na jednu stranu je možné připustit, že Shelbourne tuto otázku opravdu podcenil a dal tím parlamentní opozici možnost k útokům. Na druhou stranu Shelbournova vláda byla oslabena svým složením a střetávaly se v ní dvě křídla whigovské strany. Dobře to dokumentuje skutečnost, že své zástupce během jednání v Paříži měl jak Shelbourn tak Fox. Právě rozpory ve vládě stály v první řadě za jejím pádem.⁶²

Druhým příkladem, kdy lojalisté ovlivnili politiku Londýna vůči USA, je zmíněná kauza nevrácených pevností, o nichž byla již řeč. Důležitou se stala podpora britské veřejnosti. Ta měla zajímavou podobu, emigranti z Ameriky byli přirovnáváni k roajalistickému exilu v době anglické revoluce v 17. století a sympatie k nim měly lehce sentimentální podobu. Dodejme, že George Washington byl přirovnáván k Oliveru Cromwellovi.⁶³ Veřejnost byla z velké části ovlivněna americkým přístupem k těm, kteří zůstali věrni králi.

Násilí vůči loajalistům mělo různou podobu. Závážným jevem bylo to, že jednotlivé státy unie přijímaly zákony umožňující konfiskace bez možnosti náhrady. Především v

⁶¹ Srv. Peckham, H. H. (ed.), *Sir Henry Clinton's Review of Simcoe's Journal*, in: *WMQ*, 2nd Ser., Vol. 21, No. 4, 1941, s. 361-370.

⁶² To že pád vlády způsobil problém loajalistů tvrdí Ch. Ritcheson a to na víc místech, přitom celou věc více nerozebírá, srv. Ritcheson, Ch. R., "Loyalist Influence" on British Policy toward the United States after the American Revolution, in: *18th Century*, 7, 1973, s. 2. Pokud ale sledujeme politickou situaci v Británii v roce 1783 zjistíme, že byla daleko složitější, srv. Watson, J. S., *the Reign Of George III., 1760-1815*, Oxford 1960, s. 257.

⁶³ Wead, E., *British Publick Opinion of the Peace with America, 1782*, in: *American Historical Review*, Vol. 34, No. 3, 1929, s. 530.

jižních státech to byl častý jev; se zabavováním majetků se začalo již během války, existovaly zde komise, které tyto konfiskace řídily.⁶⁴ Kromě ztráty majetku byli lojalisté pranýřováni, lynčováni, zabíjeni, oblíbeným trestem bylo polévání dehtem a následné obalování v peří.⁶⁵ Mnohé Američany toto násilí znechucovalo. John Jay psal z Paříže, že tyto činy poškozují Spojené státy v očích evropské veřejnosti, a že musí dojít k zlepšení.

Podpora veřejnosti byla důležitá, nesmí se ale přeceňovat. To se ukázalo v roce 1787, kdy britská horní sněmovna přijala zákon na podporu lojalistů. Cílem bylo chránit dlužníky z jejich řad před nároky amerických věřitelů.⁶⁶ Proti tomuto zákonu se okamžitě zvedl prudký odpor ze strany obchodníků. Ty reprezentoval „Výbor kupců obchodujících se Severní Amerikou“ (*Commitee of Merchants trading to North America*). Jejich rezoluce důrazně varovala před neuváženými kroky, protože by tak mohly být ohroženy jejich vlastní pohledávky ve Spojených státech. Zákon byl proto rychle stažen, přestože proti tomu lojalisté protestovali.

Britská politika byla loajálními emigranty ovlivněna málo. V zásadě lze souhlasit s Ch. Ritchesonem, podle něhož naopak britští politici využívali lojalistů ke svým cílům, které s jejich vlastními zájmy měly málo co do činění.⁶⁷ Přesto nemá Ritcheson v této věci úplnou pravdu; zapomíná totiž na emigranty, kteří našli domov v Kanadě.

Jak již jsem uvedl, zdaleka největší část lojalistů emigrovala do zbývajících britských držav v Severní Americe. To mělo v prvé řadě dopad na samotné kolonie. Nárůst počtu obyvatel kolem řeky St. John způsobil oddělení části Nového Skotska a vznik nové kolonie Nový Brunšvik; centrum tohoto území kolem řeky St. John se nacházelo příliš daleko od Halifaxu. Další významnou skutečností byl nárůst anglicky mluvících obyvatel v Quebecu. Převážně francouzská společnost měla zcela jiné zvyky než nově příchozí lojalisté. Ti usilovali o zřízení sněmů (*assemblies*) a o zavádění anglického práva (*common law*), rozdíl panoval i v náboženském vyznání. Tyto rozdíly vedly v 90. letech k rozdělení Quebecu na Horní a Dolní Kanadu. V 80. letech však museli kanadští úředníci řešit jiné věci. Uprchlíci ze Spojených států nutně potřebovali pomoc v podobě potravin,

⁶⁴ Srv. Lambert, R. S., *The Confiscation of Loyalist Property in Georgia, 1782-1786*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 20, 1963.

⁶⁵ V angličtině existuje výraz pro tento čin: *teared and feathered*.

⁶⁶ Zákon se jmenoval: "An Act for the better preventing vexatious Suits being brought for the Recovery of Debts contracted in America previous to the Treaty of Peace."

⁶⁷ Ritcheson, Ch. R., "Loyalist Influence" on *British Policy toward the United States after the American Revolution, 18th Century*, 7, 1973, s. 17.

nástrojů a bydlení. Mnozí z nich žili před tím ve městech a s prostředím divočiny se jen těžko vyrovnávali; důkazem toho jsou četné sebevraždy.⁶⁸

Jinou otázkou je, zda příliv takového počtu lidí do Kanady nějakým způsobem ovlivnil britskou politiku vůči USA. Ačkoli tento vliv není v 80. letech natolik patrný jako v 90., je zřejmé, že význam Kanady, respektive zbývajících britských kolonií v Severní Americe celkově vzrostl. Některé případy jsme mohli sledovat. Příkladem je hranice na řece St. Croix. Příchod loajalistů a zalidnění tohoto regionu, přinutilo nejdříve místní úřady a posléze Londýn, aby se tímto problémem vážně zabývaly. Podobně tomu bylo s oblastí kolem Velkých jezer (jižní část provincie Ontario). Ta byla v této době prakticky nezalidněná, ale s příchodem nových obyvatel vzrostl její význam a zároveň britské obavy o ni. Strach o toto území se promítal do jiných záležitostí, jako výše zmíněných pevností.

Právě obavy o osud Kanady byly důležitým spolučinitelem, který ovlivňoval britskou politiku. Je otázkou, do jaké míry ohrožovali Američané britské državy; po skončení války došlo k demobilizaci americké armády a v aktivní službě zůstala pouze jedna baterie dělostřelectva, USA tak nemohly Kanadu vážněji ohrozit. Ačkoli Haldimand a po něm lord Dorchester si často stěžovali na nedostatečný počet vojáků, měli v Kanadě 2 500 mužů. Ve srovnání s USA to bylo hodně, ale vojáci byli rozptýleni po ohromném území. V jednotlivých koloniích sice existovala milice, ta nemohla pravidelnou armádu nahradit. Význam pevností byl v této souvislosti značný, jelikož umožňovaly kontrolu území a pro nepřítel představovaly nebezpečnou překážku. Britové neměli pevnosti v oblasti pozdější Horní Kanady, drželi však pevnosti na americkém území, které v této době poskytovaly bariéru proti možné, ač málo pravděpodobné americké expanzi.⁶⁹

Můžeme tedy shrnout, že loajalisté se stali důležitým elementem při vzniku „nové“ Kanady, což posléze ovlivnilo i politiku Londýna, jenž musel brát ve vztahu ke Spojeným státům na zřetel její vzrůstající význam a zajistit ji před možným ohrožením.

Británie se mohla při obraně svých kolonií spolehnout na významného, ale zároveň problematického spojence – četné indiánské kmeny, obývající jak britská tak americká území. Indiáni se stali sousedy, soupeři a spojenci pro všechny evropské státy, které měly v Americe kolonie. Odhlédneme-li od jižní části kontinentu, zjistíme, že se přístup

⁶⁸ Srv. Conrad, M., Finkel, A., Jaenen, C., *History of the Canadian Peoples*, Toronto 1993, s. 271.

⁶⁹ Srv. Hitsman, J. M., *Safeguarding Canada, 1763-1781*, Toronto 1968, s. 48-49.

Evropanů k Indiánům lišil, přestože je možné najít společné rysy. Zatímco Francouzi navazovali od počátku s Indiány těsné kontakty, podpořené mnoha smíšenými sňatky, postoj Španělů se značně lišil, ačkoli nebyl stejný jako v Jižní Americe.

Britský přístup k Indiánům se odlišoval od španělského v tom, že se nesnažil o násilné obrácení na víru. To bylo dáno především tím, že protestantismus vyžaduje k víře znalost a čtení Bible, tedy předpokládá schopnost číst a vzdělanost obecně, což Indiáni většinou neuměli. Britové se rovněž snažili o to, aby jejich územní zisky měly právní formu, a proto uzavírali s Indiány smlouvy o koupi půdy. Nelze samozřejmě tvrdit, že soužití mezi britskými osadníky a Indiány bylo idylické; dokladem toho jsou četné konflikty od založení prvních britských kolonií.⁷⁰ Posledním velkým konfliktem bylo tzv. Pontiakovo povstání v 60. letech 18. století. Přesto měli Britové blízké vazby na některé indiánské kmeny, především na Irokéze. Právě oni podporovali Brity již ve válkách s Francií. Jejich spojení získali díky tomu, že první francouzští spojenci byli Huroni, s nimiž Irokézové vytrvale válčili. Irokézové válčili na straně britského krále i během americké války z nezávislosti; Británie měla podporu ovšem mnoha dalších kmenů. Na druhou stranu si musíme uvědomit, že mnozí Indiáni žijící u Mississippi neměli o válce ani tušení.

Důvodů, které vedli původní obyvatelé k podpoře Britů, bylo více. Kromě starých vazeb to byly především obavy z postupu Američanů na západ. Angličanů bylo méně a s Indiány měli zájem spíše obchodovat, zatímco američtí osadníci chtěli hlavně půdu. To ovšem neznamená, že by získali úplnou podporu všech kmenů. Dokonce ani Irokézové nepodpořili Británii jednotně; zcela bezvýhradně bojovali na straně krále Mohawkové, ale Oneidové a Tuscarorové byli spojenci Američanů. Zbylé tři kmeny irokézské konfederace – Onondagové, Senekové a Kajugové – stáli spíše na straně Británie. Na jihu byli největším protivníkem Spojených států Králové a Čerokjové. Mimo to měli Britové podporu i algonkinských kmenů (Otařové, Šonjové, Wyandotové aj.).⁷¹ Jak americká expanze postupovala dále na západ, narážela na další kmeny.

⁷⁰ Srv. Raková, S., *Dobrodruzi, puritáni a Indiáni: Angličané v Novém světě*, Praha 1998.

⁷¹ Green, M. D., *The Expansion of European Colonization to the Mississippi Valley, 1780-1880*, in: Trigger, B. G. (ed.), Washburn, W. E. (ed.), *The Cambridge History of the Native Peoples of the Americas*, Vol. 1, Cambridge 1996, s. 462-465.

Po celou dobu války za nezávislost probíhali boje na západě, kde Indiáni často ve spojení s lojalisty napadali pohraniční oblasti. Ještě v roce 1782 uštědřili Američanům porážky u Sandusky a Blue Licks. Důležité je zmínit i masakr u Gnadenhutten, během něhož američtí vojáci pobili křesťanské Delawary, mezi nimiž působili i Moravští bratři. Tato akce plukovníka Crowforda byla mimořádně hloupá. Moravští bratři byli mezi Indiány oblíbeni pro svojí mírumilovnost a Indiáni je vždy ochraňovali. Crowford za tuto neuváženost zaplatil; po porážce od Wyandotů byl zajat a krutě umučen. Tyto incidenty jen zvýšily napětí mezi Spojenými státy a Indiány.⁷²

Tyto události se udály v době, kdy boje mezi Británií a vzbouřenými koloniemi byly v podstatě u konce a v Paříži se jednalo o míru. Tento mír se původních obyvatel vcelku netýkal. Těžko si lze představit, že by někdo Indiány do Paříže pozval; nedošlo ani k jednání o nich. To se jeví poněkud zvláště vzhledem k smlouvám, spojenectví a dalším vazbám mezi Británií a Indiány. Britská vláda Indiány zcela opoměla a území obývané jejich spojenci předala Spojeným státům (především Severozápad). Nehleděla přitom na skutečnost, že Indiáni měli toto území garantováno smlouvou z Fort Stanwix z roku 1763, která jim zaručovala práva na toto území a měla zamezit pronikání bílých osadníků. Londýn tak opustil své spojence, aniž by jim to sdělil. Celá tato záležitost bývá v literatuře často kritizována jako „zrada“ spojenců.⁷³

Tento problém je příkladem střetu dvou odlišných kultur, což je nutné vzít v potaz. V tehdejší době podle mezinárodního práva vlastnili Britové území v Americe na základě práva objevu, díky Johnu Cabbotovi, a na základě dobytí, například území získaná na Francii. Britové tedy mohli půdu Američanům předat, jelikož Indiáni nebyli rovnocenný partner a to navzdory platným smlouvám. Smlouva mohla být platná pokud ji uzavřeli dva suverení státy, což původní obyvatelé nebyli.⁷⁴ Právě rozdíl ve vnímání země a možnosti předat jiněkomu jinému byl diametrálně odlišný po celé 19. století.⁷⁵ Problém stěžovala ještě indiánská nejednotnost, ačkoli právě v této době se Indiáni pod tlakem okolností

⁷² Srv. Quaipe, M. M., The Ohio Campaign of 1782, in: The Mississippi Valley Historical Review, Vol. 18, 1931, s. 515-529.

⁷³ Burt, A. L., The United States Great Britain and the British North America, New Haven 1940, s. 85-88.

⁷⁴ Green, M. D., The Expansion of European Colonization to the Mississippi Valley, 1780-1880, in: Trigger, B. G. (ed.), Washburn, W. E. (ed.), The Cambridge History of the Native Peoples of the Americas, Vol. 1, Cambridge 1996, s. 462.

⁷⁵ Příkladem může být řeč náčelníka Seattlea v roce 1855, srv. Jsme částí země, Řeč náčelníka Seattlea, Praha 1993.

začali sjednocovat. Nelze také tvrdit, že Britové Indiány „opustili“ zcela a s lehkým svědomím.

Prvním úkolem britské politiky, realizované prostřednictvím kanadských úředníků, bylo obnovení ztracené důvěry indiánů. Právě kanadští představitelé se obávali indiánských reakcí. Důstojníci sloužící mezi Indiány v některých případech z tohoto důvodu bez vysvětlení utíkali. Frederick Haldimand, generální guvernér v Quebecu, vyjadřoval znepokojení v dopisech do Londýna. V jednom z nich například napsal: „Tito Indiáni mají velkou zásluhu v boji za věc Velké Británie. Bude nesnadným úkolem, potom co se stalo, přesvědčit je o naší dobré vůli.“⁷⁶

Indiánské kmeny byly pro Británii důležité ve více ohledech. Indiáni byli hlavní dodavatelé kožešin; současně jim Angličané prodávali různé zboží. Londýn poučený minulostí se obával podobných povstání, jako bylo Pontiakovo. Z tohoto důvodu se snažili mírnit „indiánské vášně“. Indiáni vytvářeli bariéru proti pronikání Američanů a bránili tak Kanadu. V tomto směru je důležité si uvědomit, a to i v souvislosti s otázkou pevností, že větší nebezpečí než vojenský útok představovalo pronikání republikánských idejí do Quebecu a dalších kolonií.

Jak již jsme poznali, jedním z kroků, jenž měl vést k uklidnění Indiánů, bylo držení pevností navzdory mírové smlouvě. Samotná přítomnost je ale zcela uklidnit nemohla. Vláda se snažila na Indiány působit prostřednictvím Britského úřadu pro indiánské záležitosti (*British Indian Department*), jehož důstojníci působili přímo mezi kmeny a měli jejich důvěru. Právě oni rozdělávali nejrůznější dary s ujištěním, že je král neopouští. Indiánům byla rovněž nabídnuta možnost odejít na britská území v horním Quebecu (dnešní Ontario). Toho využili zmínění křesťanští Delawaři, kteří na řece Temži založili Moravian Town, a především Mohawkové. Jedna skupina pod vedením Johna Deserontyona se usídlila poblíž dnešního Kingstonu, druhá pod vedením Josepha Branta u řeky Sv. Vavřince. Joseph Brant byl pozoruhodnou postavou a nesporným vůdce Mohawků, přičemž měl autoritu i u ostatních kmenů. Obdiv vzbuzovala i jeho domácnost

⁷⁶ Citováno in: Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 88.

v Kanadě, vybavená porcelánem a anglickým ložním prádlem. Byl to právě Brant, který odjel v roce 1786 do Londýna jednat o podpoře Indiánů.⁷⁷

Američané vždy Brity obviňovali z podněcování Indiánů proti nim. Přestože Indiáni dostávali dary včetně zbraní a munice, nelze jednoznačně vinit Brity z toho, že by přímo podněcovali Indiány proti Spojeným státům. To je možné dokumentovat na dvou příkladech. Prvním je srovnání oblasti severozápadu a jihozápadu. Na jihu USA, kam zasahoval španělský vliv z Floridy a Luisiany, byla situace vážnější než na severu. Španělé neměli příliš velký zájem na míru a spíše pracovali proti němu.

Situaci komplikoval přístup jižních států, včetně „nezávislého“ státu Franklin. Britové zde měli rovněž vliv. Alexander McGillivray syn skotského obchodníka a indiánské matky z kmene Krí, byl mezi Indiány autoritou a stal se jedním z náčelníků, přičemž se orientoval v evropském právu. Právě on usiloval o britskou ale i španělskou podporu, přičemž tvrdil že národ Kríků je zcela suveréni a mírová smlouva se ho netýká. Materiální podporu získával od firmy Leslie & Panton obchodující z Bahamských ostrovů, jejíž majitelé byli loajalisty. Tato oblast však přímo nenavazovala na britská území a vliv zde nebyl tak patrný jako na severu. Tam mohli důstojníci situaci lépe ovlivňovat, nemluvě o pevnostech, jež jim poskytovaly oporu. Situace na jihu je běžně hodnocena jako válečný stav, zatímco na severu situace byla o něco klidnější.⁷⁸

Druhým argumentem byly skutečně britské zájmy a instrukce zasílané z Londýna. Základní otázka zní, co by Británie získala válkou mezi USA a Indiány. Přestože se Londýn obával o své kolonie v Americe, taková válka by jim větší bezpečnost nepřinesla, spíše naopak; v důsledku by znamenala zatažení do konfliktu. Ani z ekonomického hlediska by nic dobrého nepřinesla, přerušila by obchod s kožešinami a narušila obchod se Spojenými státy. Britský postoj si žádal spíše zklidnění situace. Britští důstojníci proto indiánské kmeny přsvědčovali, aby propustily americké zajatce.⁷⁹

⁷⁷ Srv. Allen, R. S., *His Majesty's Indian Allies, British Indian Policy in Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992, s. 58.

⁷⁸ Green, M. D., *The Expansion of European Colonization to the Mississippi Valley, 1780-1880*, in: Trigger, B. G. (ed.), Washburn, W. E. (ed.), *The Cambridge History of the Native Peoples of the Americas*, Vol. 1, Cambridge 1996, s. 469-475. Srv. též Horsman, R., *American Indian Policy in the Old Northwest, 1783-1812*, Michigan 1967, s. 24-25.

⁷⁹ Dopis britského agenta Sira Johna Johnsona z července 1783, citováno in: Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 89.

V roce 1785 se Joseph Brant vypravil přes oceán, aby v Londýně jednal přímo s vládou. Byl přijat velmi okázale, jeho snaha však v některých rysech připomíná Leviho Allena. Věc měl na starost lord Sydney, jenž odpověděl na Brantův dopis teprve po třech měsících. Sydneyho odpověď byla velmi diplomatická a vyhýbavá. Lord ujistil Branta o králově podpoře a přislíbil kompenzace za ztráty utrpěné ve válce; král rovněž vybízel k jednotě kmenů a dával najevo, že si přeje mír s USA. Brant sice získal jistou pomoc, on sám získal roční penzi, ale o vojenské pomoci nebylo zmínky.

Britský postup vůči Indiánům je zřejmý z instrukce, jež obdržel guvernér John Hope. Hope se měl vyhnout otevřené podpory kmenům, zároveň však lord Sydney, zdůraznil jejich důležitost pro obranu Kanady. Britský postoj umožňoval flexibilní přístup pro královské úředníky, ale stanovoval jisté meze. V roce 1786 se vrátil do Qubecku lord Dorchester (Guy Carleton), jako nový generální guvernér. Na základě svých instrukcí zdělil kmenům, že král je s Američany v míru a válku si nepřeje a ani ji nechystá.⁸⁰ Je zřejmé, že ačkoli Indiáni byli důležití spojenci, nemohli očekávat od Londýna přímou pomoc. Brity zneklidňoval americký tlak na indiánské kmeny, ale jejich pomoc měla své meze. Příkladem jsou dodávky munice, které byly určeny primárně k obraně, a proto je Britové omezovali.

Britská indiánská politika měla spíše opatrný charakter a tvrzení, že přímo naváděla kmeny k válce s USA se jeví jako málo pravděpodobné. Její přístup byl podobný jako v případě podpory separatismu. Pro lepší dokreslení celé situace je vhodné nastínit základy amerického přístupu k Indiánům.

Představitelé Spojených států přistupovali k otázce původních obyvatel ne příliš šťastně a vycházeli ze špatných předpokladů. Politici včetně George Washingtona se domnívali, že Indiány je možné v podstatě ignorovat, dále zcela nepřijmuli fakt, že pánev řeky Ohio je plně v moci Indiánů a vyhnat by je šlo pouze vojensky, přičemž armáda byla rozpuštěna. Zcela se zmýlili v indiánském vztahu k půdě a Washingtonova představa odsunout kmeny za Mississippi byla nerealistická. Američané vycházeli ve své politice ze tří premis. První se zakládala na mírové smlouvě, která přiřkla USA oblasti na západ od Apalačského pohoří. Druhá spočívala v tom, že Indiáni jsou podřízeným a pokořeným

⁸⁰ Srv. Allen, R. C., *His Majesty's Indian Allies, British Policy in The Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992, s. 67, 69. Též Ritcheson, Ch. R., *Afermath of Revolution, 1783-1795*, New York 1969, s. 169.

národem a třetí vycházela z předchozích a předpokládala právo kongresu nařídít kmenům předání území.⁸¹ Za touto snahou stál bezesporu americký hlad po půdě. Američané nehleděli ani na to, že Oneidové a Tuscarorové byli jejich spojenci a požadovali od nich půdu. Našli se však i hlasy proti násilnému postupu, například generál Henry Knox varoval před konfliktem, rovněž státy nemající zájmy na západě se stavěly k expanzi poměrně rezervovaně.

Kongres po určitém otálení jmenoval zvláštní komisaře, kteří měli za úkol jednat s kmeny na severozápadě. Celou situaci komplikoval přístup státu New York, jež jmenoval své vlastní komisaře. Podobná situace panovala i na jihu, byla však daleko komplikovanější, jelikož státy Georgia a Severní Karolína jednaly zcela samostatně. Američané uzavřeli především na severu několik smluv, roku 1783 ve Fort Stanwix s Irokézi, o rok později s Objivy a Wyandoty ve Fort Mcintosh a v roce 1786 dokonce i s Šoníji. Tyto smlouvy uzavírané z pozice síly jen zvyšovaly indiánskou frustraci a nezabraňovaly dalším osadníkům v pronikání na západ. Kolem roku 1786 si americká vláda uvědomovala, že situace na západě je neúnosná a začala uvažovat o změně politiky.⁸²

Američané nakonec přejali původní britský model a půdu začali od kmenů kupovat. Dále zřídili zvláštní úřad pro indiánské záležitosti a rovněž vzrostla úloha obchodní výměny. Indiáni měli být civilizováni a tak omezen jejich způsob života. Takovou ideu zastával Knox i Washington. Něco takového nemohlo mít příliš šanci na úspěch. Po roce 1786 zůstával stálým problémem samostatný postup států, který trval až do přijetí nové ústavy. Americká vláda především nedokázala zastavit pronikání osadníků i za smlouvami dané hranice. Indiáni se je sice snažili vyhánět, to ale vzbuzovalo nevoli mezi prostými Američany.

Jak poznáme dále, situace se nadále vyostřila po roce 1790. Je však zřejmé, že v období po uzavření míru za většinou problému, z nichž vinili Američané Británii, byl v podstatě americký přístup. Jejich politika, hlavně touha po půdě, nutila indiánské kmeny k houževnaté rezistenci. Indiánské kmeny zůstávali pro Británii důležitým spojencem, ale

⁸¹ Tamtéž, s. 61.

⁸² Srv. Horsman, R., *American Indian Policy in the Old Northwest, 1783-1812*, Cambridge 1962, s. 16-31.

Londýn v 80. letech o konflikt nestál a do jisté míry je mírnil. Na druhou stranu v případě ohrožení Kanady by pomoc od indiánských spojenců byla významná.

Čtvrtá kapitola

Obchod

Těžko se dá najít kapitola ve vzájemných vztazích Británie a Spojených států, jež by měla takový význam jako vzájemný obchod. Zatímco některé problémy měly pouze dočasný charakter, příkladem jsou loajalisté, obchod byl důležitý po celé sledované období. Sledování obchodních a ekonomických vztahů je nezbytné k pochopení složitosti britsko-amerických vztahů.

V první řadě si je třeba uvědomit, že obchod zasahoval do mnoha jiných oblastí. Přestože mírová smlouva se ekonomické stránce přímo nevěnovala a následné období podepsání je poznamenáno snahou uzavřít obchodní smlouvu, nalezneme v pařížské smlouvě pasáže, jež s obchodem do značné míry souvisí. Britští vyjednávači získali pro své krajany právo plavby po Mississippi, jenž mělo stimulovat obchod s indiánskými kmeny na západě. Plán na pronikání do údolí této řeky sice nevyšel, britští obchodníci a jejich zboží si přesto našli cesty do nitra Ameriky. Právě obchod s původními obyvateli kontinentu měl velký význam a Britové si mezi nimi udržovali vliv právě díky němu.

Jako příklad, v němž ekonomika hrála významnou roli, lze uvést britské pronikání na Floridu. Florida připadla po válce Španělsku, ale britské firmy především pak Leslie, Panton & Co. zde udržovaly značný vliv, který přesahoval i do oblasti politiky. Zájmy této a dalších firem se nemezovaly pouze na Floridu, ale zasahovaly do okolních oblastí a mezi četné indiánské kmeny.

Rozsáhlou oblastí, která však přesahuje rámec této práce, je obchod s kožešinami. Kožešiny byly jedním z hlavních vývozních artiklů Severní Ameriky. Kožešinová zvířata lovíli hlavně Indiáni, kteří je prodávali agentům jednotlivých firem. Právě při tom docházelo ke sporům mezi britskými a nově vznikajícími americkými firmami. Britové se tvrdě bránili pronikání Američanů na území Společnosti Hudsonova zálivu. V druhé kapitole jsem rovněž nastínil, jak obchod s kožešinami částečně ovlivnil problematiku starého Severozápadu.

Ekonomický rozměr měl ve vzájemných vztazích i rybolov, jenž byl obsahem třetího článku pařížské dohody. V neposlední řadě ovlivnily obchodní zájmy podporu separatismu ve Vermontu.

Cílem kapitoly není sledovat pouze vliv obchodu na jednotlivé problémy, ale věnovat se obchodu jako samostatné tématice. Přitom je nutné vyjít z několika základních předpokladů. Důležitou okolností je, že vznikem Spojených států vznikla zcela nová situace. Před tím mohlo zboží proudit v rámci systému, který vytvářel v Atlantiku onen trojúhelník, jehož vrcholy tvořily ostrovy v Západní Indii, území třinácti kolonií v Americe a konečně Británie. Tyto oblasti se navzájem zásobovaly potřebným zbožím, přičemž některé druhy nešlo prakticky nahradit dovozem odjinud. Vznikem USA došlo k rozbití systému a Spojené státy nemohly nadále využívat výhodu volného přístupu na britský trh.

Právě to komplikovalo od 80. let situaci. Kromě vazeb mezi samotnou Británií a USA bylo nesmírně důležité spojení mezi Amerikou a Karibikem. Právě zdejší britské ostrovy závisely z větší části na dodávkách z Ameriky. Jednalo se především o potraviny a dřevo. Rovněž nárůst důležitosti Kanady, respektive britských území v Severní Americe, se stal z obchodního hlediska podstatným. Ačkoli se předpokládalo, že právě tato území nahradí svým zbožím dodávky z bývalých třinácti kolonií, skutečnost ukázala opak a kolonie jako Nové Skotsko nebo Nový Brunšvik potřebovaly dodávky z USA. Problémem se stal britský koloniální systém, který zakazoval obchodovat jiným zemím přímo s koloniemi, tato výsada byla vyhrazena pouze pro britské poddané.⁸³

Pro lepší představu je dobré načrtnout o jaké hlavní komodity ve vzájemném obchodu šlo. Británie vyvážela do USA hlavně výrobky z manufaktur, plátno, nástroje, zboží z Indie (zejména čaj) a rovněž investice. Na druhou stranu Atlantiku proudilo ze Spojených států stavební dřevo, stěžně, potraviny, obilí, rýže, tabák, draselná sůl a ryby. Ze Západní Indie se do USA, Kanady i Británie dovážel především cukr, cukrová melasa, rum a další tropické zboží. Pro Velkou Británii byly nejdůležitější dodávky amerického dřeva, především na stavbu lodí, a dále obilí. Spojené státy naopak závisely na dovozu průmyslového zboží, neboť americké výrobky nedosahovaly potřebné kvality.

Čísla jasně ukazují, kam směřovala většina amerického exportu. V roce 1790 se do Británie vyvezlo zboží v hodnotě 9 363 416 dolarů, z celkového objemu 20 415 965 dolarů. Pro srovnání Francie odebírala zboží v hodnotě 4 698 735 dolarů. Menší část směřovala do Španělska, Portugalska a Holandska. Ve stejný rok činil import do USA 15 388 409

⁸³ Srv. Adams, H., *History of the United States of America during the Administration of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 516. Srv. též, Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 199.

dolarů, z čehož Británie dodala zboží za 13 797 168 dolarů. Z jednotlivých druhů zboží se vyváželo z USA nejvíce potravin za 5 757 482 dolarů. Kromě značné převahy a závislosti na Británii se rovněž ukazuje, že Spojené státy měly aktivní obchodní bilanci; to potvrdil i odhad Thomase Jeffersona z roku 1786.⁸⁴

Vznik nové situace způsobil, že se v obou státech začaly hledat nové přístupy a řešení. Ty spočívaly v přijímání různých zákonů a snaze dosáhnout dohody v otázce obchodní smlouvy, ale měly rovněž ideovou podobu. Především ve Spojených státech se politici snažili nalézt zcela nový přístup k mezinárodnímu obchodu.

S touto snahou je spojen především pozdější prezident Thomas Jefferson, jenž působil v osmdesátých letech v Paříži jako vyslanec a se snažil vybudovat zcela nový systém. Jefferson si uvědomoval americký ekonomický potenciál a viděl v něm i politickou sílu. Problém spočíval v tom, jak dostat americké zboží a suroviny na evropský trh. Jeho vize předpokládala volný a liberální trh bez celních bariér a dalších omezení. Jefferson si představoval dokonce přímý obchod s koloniemi evropských států v zámoří.⁸⁵

Jedním z Jeffersonových cílů bylo omezit americkou závislost na Británii a orientovat se na jiný stát – tedy na Francii. Díky spojenectví z války o nezávislost měly Spojené státy s Francií nadstandardní vztahy a panovala představa, že by francouzští kupci mohli nahradit britské konkurenty. Ti však těžili z mnoha výhod a měli před Francouzi náskok. Britové využívali předválečných konexí, na zboží poskytovali úvěry a konsignační účty. Nejsilnějším poutem se však staly britské půjčky, bez nichž by se Američané neobešli. Navíc Francii zasáhla v osmdesátých letech celá řada ekonomických problémů (krize v roce 1785). Nakonec ani Jefferson nedokázal obchod s Francií uvolnit, až na menší výjimky (tabák a velrybí tuk). Obchod mezi Francií a USA spíše stagnoval a již v roce 1785 nedosahoval válečné úrovně. Američtí kupci soustředění v přístavu Lorient příliš neprofitovali. Problém spočíval i v nabídce a poptávce, zatímco Francie vyráběla a nabízela převážně luxusní zboží, Američané potřebovali zcela jiné výrobky.

Jinou možností, jež by zbavila USA závislosti na Británii a evropských státech vůbec byla idea „vnitřního“ obchodu. Za tímto návrhem stál Richard Price, který předpokládal, že USA využijí rozlehlého a dosud neosídleného kontinentu, zbaví se

⁸⁴ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 188.

⁸⁵ Peterson, M. D., *Thomas Jefferson and Commercial Policy, 1783-1793*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 22, No. 4, 1965, s. 585-6.

závislosti na Británii a zahraničním obchodu vůbec. Tato idea se příliš neodlišovala od Jeffersonovi vize agrárního státu. Podle ní měli být rozhodující silou farmáři a zahraniční obchod by ustoupil do pozadí.⁸⁶

Proti snaze, orientovat se pouze na Francii, se postavily především státy Nové Anglie, kde měli značný vliv loďaři a kupci obchodující s Británií. Ve vládě oponoval zvýhodnění Francie hlavně ministr financí Alexander Hamilton, jenž měl značný vliv a upozorňoval, že Británie je nejvhodnější a přirozený partner pro USA. Dokonce i opatrný John Adams, který Británii rozhodně nenadržoval, psal Jeffersonovi do Paříže, aby nepropadal příliš velkým nadějím o liberalizaci obchodu.⁸⁷

Přestože kongres dal souhlas s tím, aby se vyjednaly smlouvy s šestnácti evropskými státy a tzv. barborskými státy (Alžír, Maroko, Tripolis a Tunis), podařilo se uzavřít pouze jedinou s Pruskem. Spojené státy neměly v Evropě příliš dobrou reputaci a ochota evropských dvorů podporovat „rebely“ nebyla velká. Z toho důvodu nezbylo než se dohodnout s Londýnem.

V souvislosti s uzavíráním obchodních smluv je nutné upozornit na jeden podstatný fakt komplikující tuto snahu. Tím byla již zmíněná slabost konfедераčního řízení, respektive článků konfederace. Až do přijetí ústavy v roce 1788 mohla vláda ve Filadelfii uzavřít obchodní smlouvu velmi komplikovaně. Bránil tomu šestý a devátý článek konfederace. Především devátý článek zakazoval kongresu uzavřít takové smlouvy, jež by omezovaly jednotlivé státy v uvalování cel a znemožnily jim regulovat dovoz a vývoz. Na druhou stranu nemohl žádný stát uzavřít smlouvu o obchodu bez souhlasu kongresu, jak ukládal šestý článek.⁸⁸ Kromě toho kongres, jenž měl zahraniční politiku řídit, neměl na obchodu příliš velký zájem. Vliv na to mělo složení kongresu, v němž zasedali převážně právníci bez většího vztahu k obchodu.

Britská vláda neměla rovněž úplně jednoduchou pozici. Na vládu působily v zásadě dvě skupiny, z nichž jedna chtěla otevřít obchod a druhá se stavěla striktně proti. Situaci komplikovaly další věci, vláda musela brát částečně ohled na loajalisty a v době uzavírání

⁸⁶ Srv. Tindal, G. B., Shi, D. E., Dějiny Spojených států amerických, Praha 1998, s. 142.

⁸⁷ McCullough, D., John Adams, Praha 2005, s. 233.

⁸⁸ Úplné znění Článků konfederace, Tindal, G. B., Shi, D. E., Dějiny Spojených států amerických, Praha 1998, s. 786-791.

mírové smlouvy došlo k několikanásobné změně kabinetu, což ke stabilitě a kontinuitě nepřispělo.

Těsné a otevřené obchodní styky s USA podporovali obchodníci, především z Londýna, Glasgow, Bristolu a dále plantážnická lobby ze Západní Indie. Z obou stran šlo o logický postoj. Kupci byli na obchodu s USA do značné míry závislí, obchod jim přinášel zisky a nechtěli ztratit kontakt se svými věřiteli. Plantážníci z Karibských ostrovů potřebovali americké dodávky potravin a Amerika byla odbytištěm pro cukr a rum.

Proti otevření obchodu s USA se naopak postavili britští loďaři a dopravci. Ti se pochopitelně obávali americké konkurence. Vzhledem k takřka nevyčerpatelnému zdroji dřeva měly americké loděnice velkou výhodu. Britské dopravce podporovala účinně admirálita, pro níž představovalo britské obchodní loďstvo vítaný zdroj posádek pro válečné lodě. Obchodní flotila se dokonce označovala jako „líheň námořníků“. Za tímto názvem se skrývala běžná praxe válečných lodí. Když posádka některé válečné lodi potřebovala doplnit početní stav, zastavil kapitán na moři obchodní loď a potřebný počet námořníků naverboval.

Velkým zastáncem otevření obchodu a spolupráce se Spojenými státy byl již zmíněný lord Shelbourne. Jeho vize spočívala v obchodní unii, která by v důsledku přivedla odtržené americké kolonie zpět k mateřské zemi. Jeho postoje odrážejí jak jeho prohlášení tak i výroky jeho spolupracovníků, například Richarda Oswalda a především Davida Hartleyho, jehož řeč „o nevyhnutelné spolupráci“ je často citována.⁸⁹ Shelbourne se snažil vyjít Američanům vstříc a článek o právu lovit na Velkých mělčinách a v ústí řeky Sv. Vavřince je toho dokladem. Rovněž právo plavby po Mississippi a obchodní centra na kanadsko-amerických hranicích měly povzbudit vzájemný obchod. Tato strategie se opírala o velké množství dat o obchodu, nashromážděných za tímto účelem. Shelbournovy plány zmařil pád jeho vlády.

Stejně jako lord Shelbourn i lord Sheffield využil ke své vizi obchodu velké množství údajů s tím rozdílem, že jich použil proti vstřícnému postoji k USA. Právě pečlivé užití faktů činí z jeho knihy *Observation on the Commerce of the United States* dílo, které je nutné brát vážně. Kniha měla velký úspěch a vyšla v mnoha nákladech. Sheffield byl

⁸⁹ Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 53.

velkým vlastencem, poslancem a obhájcem britského obchodního systému. Jeho argumentace měla určitou logiku. Tvrdil, že Spojené státy nemají průmysl ani kapitál, a proto se musejí nezbytně orientovat na Británii, kde mohou získat obojí. Naopak Britové USA přímo nepotřebovali, své výrobky mohli prodat jinde a peníze mohli investovat taktéž jinam. Sheffield upozorňoval, že ztráty vzniklé oddělením USA budou nahrazeny v Kanadě a Irsku. Jeho kniha měla velký dopad, přesahující ekonomickou sféru a vracela mnohým Britům sebedůvěru.

S jeho knihou lze polemizovat v několika bodech. Je otázkou zda Británie mohla některé americké zdroje nahradit importem odjinud. V případě dřeva se nabízela Kanada, ale obilí a tabák se musely dovážet z USA, jelikož v samotné Kanadě byl obilí nedostatek. V souvislosti s investicemi je třeba vnímat i fakt, že britská veřejnost, která se zpočátku stavěla ke Spojeným státům rezervovaně, měnila svůj pohled. Vnímaní USA se zlepšilo zejména s přijetím ústavy. Dokládají to četné investice od obyčejných lidí, kteří nakupovali americké dluhopisy. Brity od toho neodradily ani neuhrazené předválečné dluhy.⁹⁰

Hlavní otázka britské vlády spočívala v tom, co s navigačními zákony ve vztahu k Spojeným státům. Zjednodušeně šlo o to, zda povolit Američanům obchod s britskými koloniemi a dát Spojeným státům zvláštní výhody, nebo s nimi obchodovat jako s jiným cizím státem. Parlament začal o těchto otázkách debatovat již v zimě roku 1783, v době kdy byla známa předběžná mírová smlouva. Thomas Townshend (lord Sydney) předložil parlamentu 21. února 1783 zákon, jenž měl upravit vztahy v obchodě. Poslanci se jím dlouze zabývali, ale s negativním výsledkem. Za tímto odmítnutím je třeba hledat rozpory ve whigovské straně a snahu poškodit lorda Shelbournu.

Stejný návrh se do parlamentu vrátil, tentokrát ho předložil William Pitt, zastávající funkci ministra financí. Zákon poskytoval Američanům velké výhody a celkově měl povzbudit vzájemný obchod. Důležitým bodem bylo zpřístupnění britského trhu pro americké lodě a zboží, revolučním prvkem se stalo otevření přístavů v Západní Indii pro americké zboží dopravované americkými loděmi a to za stejných podmínek jako britské zboží na britských lodích. Zákon měl být založen na vzájemné reciprocitě a měl poskytnout Američanům rozsáhlé výhody.

⁹⁰ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 208.

Není třeba dodávat, v kterých kruzích našel zákon podporu a kde vzbudil odpor. Především Královské námořnictvo mu silně odporovalo, stejně jako ho obchodníci hájili. Proti zákonu se postavila rovněž irská lobby, protože Irsko získalo podobná práva obchodovat se Západní Indií. Panovala obava, že otevření Karibiku Američanům by irský obchod poškodilo. Další námitkou se stal fakt, že Američané dostávají rozsáhlé výhody a Britové prakticky žádné; takový návrh postrádal potřebnou reciprocitu. Z těchto důvodů byl zákon nakonec odložen.⁹¹

V situaci, kdy parlament odložil tento zákon a politickou scénu paralyzoval pád Shelbournovy vlády, bylo nutné nalézt řešení. O to se snažila zejména koalice Fox – North. David Hartley od nich dostal v Paříži instrukce, aby se pokusil domluvit reciproční smlouvu o obchodu. Rovněž se jim podařilo přesvědčit parlament, aby poskytl královské radě pravomoc vydávat prozatímní zákony. Díky tomu vydala 2. července vláda nařízení, otevírající přímý obchod mezi Británií a Spojenými státy a britskou Západní Indií. Tato výhoda měla určitá omezení, Američané nemohli dovážet na Jamajku a další ostrovy potraviny a ryby, pouze určené druhy zboží a rovněž tonáž jejich lodí byla omezena. Přesto toto ustanovení umožnilo Američanům obchodovat v daleko větší míře.

Do potíží se britský systém dostal v Severní Americe, jmenovitě v Novém Skotsku, kde nastal vlivem tuhé zimy a přílivu loajalistů nedostatek potravin. Guvernér John Parr proto povolil dovoz amerického zboží na malých lodích. V této situaci se jednalo o nutnost, jelikož okolnosti neumožňovaly dopravit potraviny odjinud. Podobně se zachoval i guvernér Nového Brunšviku Thomas Carleton (bratr Guye Carletona – lorda Dorchestera). Britská vláda na to reagovala dalším nařízením, které tento obchod legalizovalo. Vláda si vyhradila, že zboží bude dopravováno pouze britskými plavidly. Do Nového Skotska a Brunšviku se dovezlo velké množství potravin a dřeva, mezi jiným i velké množství sudů a šindelů. Na tomto místě je potřeba připomenout nouzi nově příchozích obyvatel a s tím spojenou výstavbu nových obydlí, k čemuž bylo potřeba právě stavebního dříví.

Když akutní problémy pominuly, vláda v Londýně vydala 8. dubna 1785 nařízení zakazující obchod s USA po moři. Vzhledem k specifické poloze Qubecku nemohlo toto opatření nabýt úplné účinnosti. Zboží se dále dováželo po souši. Některé plodiny jako rýže

⁹¹ Srv. Burt, A.L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 57.

a tabák se v Quebecu nedaly vůbec pěstovat, a proto se musely dovážet. Zákaz dovozu způsobil ještě jednu věc, pašování. Pro pašeráky byly podmínky v Americe ideální a pašovalo se téměř vše.

Podobná situace jako v letech 1783/84 se opakovala v roce 1789, kdy v Kanadě nastal citelný nedostatek potravin a lord Dorchester povolil jejich dovoz z jihu. Toto povolení poté prodlužoval. Pitt se proti tomu nestavěl, nakonec i parlament povolil dovoz z USA do Kanady.

Důležitou kapitolou vzájemných vztahů je působení Johna Adamse jako vyslanec v Londýně, jehož jednání se týkala z velké části obchodu. Adams patřil mezi otce zakladatele a často je vnímán až nekriticky. Takový pohled se přenáší i na jeho pobyt v Londýně. Lze tak nabýt dojmu, že Adams byl vystaven v Londýně pouze zášti, útokům novin a jednání mařila neochota britských politiků.⁹² Některé noviny vskutku psaly o Adamsovi velmi tvrdě, například *Publick Advertiser*, ale Adams musel jako americký vyslanec s takovými útoky počítat. Rovněž musel počítat s tím, že část veřejnosti ovlivněná zprávami o osudu lojalistů bude nepřátelsky naladěna. Nejednalo se však o názor celé britské veřejnosti, jejíž názory se postupně měnily. Opatrně je třeba hodnotit i postoj krále vůči americkému vyslanci. Jejich první setkání se dá uvést naopak jako příklad pozitivního králova přístupu; král první Adamsovu řeč mimořádně ocenil.⁹³ Americký vyslanec nemohl očekávat, že král svázaný protokolem k němu bude ještě více přívětivý. Král ostatně běžně zval Adamse i s jeho rodinou na různé společenské akce. Můžeme spekulovat do jaké míry měla v tomto ohledu na Adamse vliv jeho žena Abigail, které se v Londýně příliš nelíbilo.

John Adams byl poměrně zkušený diplomat, měl za sebou již působení v Paříži a Amsterdamu, kde vyjednal pro svojí zemi velké půjčky. Nechyběl mu ani talent na jazyky a měl za sebou úspěšnou kariéru právníka; úspěšně hájil dokonce i britské vojáky po „masakru“ v Bostonu v roce 1770. Adams si však občas počínal až naivně, nebo se stával tvrdohlavým, čímž jednání brzdil.

Adams těžko mohl dosáhnout velkých úspěchů, jeho pozice nebyla silná a pokud něco po Britech žádal, neměl jim co za to nabídnout. Adams měl rovněž silného protihráče ve flegmatickém lordu Carmarthenovi a především v osobě Williama Pitta mladšího. Nelze

⁹² Příkladem takového pohledu je poměrně nová práce Davida McCullougha, *John Adams*, Praha 2005. Srv. Heidekind, J. (ed.), *Američtí prezidenti*, Praha 1999, s. 73-80.

⁹³ Smith, E., *England and America after Independence*, Westminster 1900, s. 5-6.

sice srovnávat jejich schopnosti, ale Pitt byl postavou zcela mimořádnou, když uvážíme, že v 80. letech mu nebylo ani třicet. Pitt a Carmarthen se chovali k Adamsovi slušně, ale v jednáních hájili zájmy své země. Celkově se dá říci, že Britové vnímali Adamse pozitivně a v tomto duchu informoval John Jay kongres.

K prvnímu jednání došlo mezi Carmarthenem a Adamsem v červnu 1785. Vyslanec přednesl stížnost, v níž upozorňoval na skutečnost, že američtí obchodníci a dopravci jsou poškozováni britskými regulacemi. Z Velké Británie přicházelo do USA velké množství zboží, na druhou stranu Londýn bránil importu do svého impéria. To podle Adamse poškozovalo obě strany. Tento přístup mohl ohrozit i britské obchodníky, kteří se zapojili do obchodu a poskytli USA úvěry. Carmarthen upozornil amerického vyslance, že Britská vláda nemá za úkol chránit špatně investované peníze a ztráty trhů v Americe se neobával. Carmarthen se choval k Adamsovi zdvořile, ale nemluvil příliš konkrétně. Jedinou věcí o níž byl ochoten diskutovat byly americké předválečné dluhy.⁹⁴

Adams připravil následně předběžný návrh obchodní smlouvy, který zaslal jednak Carmathenovi a předložil ho rovněž Pittovi. K důležitému jednání s Pittem došlo v srpnu téhož roku. Slabost Adamsovy pozice se prokázala, když chtěl Pitt vědět, zda Británie může očekávat za vstřícnější přístup nějaké výhody, které by Spojené státy poskytly pouze jí. Nic takového Adams slíbit nemohl a Pitta svou argumentací neoslnil. Samotný rozhovor probíhal v korektní atmosféře, občas však z Pittovy strany zaznívaly ironické poznámky. Adams v jedné chvíli řekl, že každá země má právo na svojí politiku a USA směřují k novému přístupu k Britům. Po nějaké době se Pitt zeptal, zda i Británie má právo na svou vlastní obchodní politiku. Adams opověděl ano, ale s tím, že pokud budou obě země zastávat neústupně své pozice nedojde k dohodě. Naznačoval tím, že Británie by měla ustoupit. To na Pitta příliš nepůsobilo a ironicky opověděl: „Bud'te si jistý, že v takovém případě dobře uvážíme naše výhody a nevýhody.“⁹⁵ Dal tím jasně najevo, že v situaci, kdy Spojené státy zaujmou určitý postoj, Británie vyhodnotí novou situaci tak, aby vyhovovala Británii.

Podobným způsobem pokračovala další jednání, s Carmarthenem se Adams sešel ještě v říjnu a listopadu. Adams se cítil zklamán, zároveň si uvědomoval slabost své pozice,

⁹⁴ Srv. Smith, E., *England and America after Independence*, Westminster 1900, s. 7.

⁹⁵ Citováno in: Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 43.

protože nemohl Britům nic zvláštního nabídnout. Britové by otevřeli své kolonie Američanům jen za zcela mimořádných podmínek. Američané rovněž nepřístupovali k obchodu zcela liberálně a kongres přijal v 80. letech zákon o tonáži (*Tonnage Act*), omezující velikost lodí vplouvajících do amerických přístavů. Tento zákon nebyl namířen přímo proti Británii, vzhledem k tomu, že britské lodě připlouvaly do USA nejčastěji, zákon poškozoval nejvíc právě je. Adams byl z neúspěchu rozčarován, míru jeho osobního neúspěchu je těžké posoudit, a požádal o ukončení mise. Nakonec kongres uznal, že ponechávat ho v Británii je k ničemu a Adams se v roce 1788 vrátil do své vlasti.

Problémem v 80. letech ve vzájemných vztazích byl fakt, že Londýn nevyslal do Spojených států vyslanec. Její zájmy hájili pouze konzulové, kteří však řešili v přístavech především praktické otázky, ačkoli Phineas Bond poskytoval velmi cenné informace i nad rámec svých povinností. Británie však s jmenováním nespěchala. Její oficiální stanovisko znělo, že vláda nemá vhodného kandidáta pro tento úkol.

V roce 1789 začalo ministerstvo obchodu pod vedením lorda Hawkesburyho provádět rozsáhlou analýzu britského obchodu se Spojenými státy. Ta měla prokázat, zda byla britská politika zvolena správně či nikoliv. Výsledky byly k dispozici až v roce 1791 a potvrdily, že zvolená obchodní politika přináší Británii zisky. To lze doložit několika čísly z druhé půlky 80. let. V období let 1785-87 dosáhl britský podíl na zahraničním obchodu procházejícího přístavem Charleston v Jižní Karolině 75%. V roce 1789 byl podíl britské námořní dopravy v New Yorku 98%. Na konci 80. let si Británie zachovávala aktivní obchodní bilanci; Americký schodek zahraničního obchodu činil víc jak milion liber.⁹⁶

Otázkou tedy zůstává, zda Británie měla dostatečné důvody uzavřít smlouvu o obchodu. Tomu se dařilo i bez zvláštní konvence, jak ukazují výše uvedená čísla. Američané sice získali určité náznaky od Carmarthena, že Británie o dohodu zájem má, přesto však k ní nedošlo. Kromě americké slabosti a neschopnosti nabídnout nějaké zvláštní výhody ovlivnily jednání další vzájemné problémy. V 80. letech by bylo spíše překvapující, kdyby Londýn obchod otevřel.

Zde je však dobré předeslat, že k uzavření dohody o obchodě nedošlo ani v 90. letech ani do roku 1812. To, co nebylo problémem zpočátku, kdy Británie byla v dobré

⁹⁶ Srv. Ritcheson. Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 31.

pozici a mezinárodní situace byla příznivá, komplikovalo situaci později v době, kdy tomu tak nebylo.

Pátá kapitola

Indiáni a Severozápad v první polovině 90. let 18. století

Pro období vymezené roky 1790 a 1794 je charakteristické značné zhoršení britsko-amerických vztahů, které kontrastuje s více méně poklidným závěrem předchozího desetiletí. V této době reálně hrozil konflikt mezi USA a Británií. Tuto situaci zapříčinilo více okolností, z nichž některé byly vyústěním problémů z předchozí doby a některé se vynořily zcela nově.

Na počátku devadesátých let došlo k několika významným událostem, jež ovlivnily vzájemné vztahy. První z nich bylo přijetí nové americké ústavy v roce 1789. Ta znamenala konec konféderační nemohoucnosti a vytvořila prostředí, ve kterém mohla americká vláda lépe prosazovat svou politiku, například vůči jednotlivým státům unie nebo Indiánům. Zároveň s jejím přijetím stoupl kredit Spojených států v Británii, kde ústavu obdivovali.

Další událostí, jež měla vliv především na evropskou politiku a následně poznamenala vztahy mezi Londýnem a Filadelfií, byl začátek Velké francouzské revoluce, začínající dobytím Bastily 14. července 1789. Ačkoli význam revoluce na vzájemné vztahy byl patrnější až od začátku revolučních válek v roce 1793, její myšlenky našli odezvu v USA velmi brzy. Konflikt v Evropě značně zasáhl mezinárodní obchod a mořeplavbu, což v následně ovlivnilo vztahy USA a Velké Británie. Důsledkům této události je věnována následující kapitola.

Poslední událostí, která zasáhla britsko-americké vztahy, se stal incident a hrozba propuknutí konfliktu mezi Španělskem a Británií. Jednalo se o „krizi v úžině Nootka“ (*Nootka Sound Crisis*). K té došlo na západním pobřeží Severní Ameriky u pobřeží ostrova Vancouver v roce 1789. Španělské válečné lodě zde zajaly několik britských obchodních lodí, jejichž posádky chtěly obchodovat s místními Indiány a založit na pobřeží obchodní faktorii. Na tuto část kontinentu si činily nárok obě země. Britové se opírali o právo prvního objevu, na základě plavby Francise Drakea, a o právo neobsazené země. Španělé si nárokovali celé západní pobřeží Ameriky (dnešní státy Kalifornie, Oregon, Washington a Britská Kolumbie) na základě smlouvy z Tordesillas z roku 1493. Zajetím lodí dávali Španělé najevo svou suverenitu. Posílit pozice španělské koruny v této oblasti měla také

vědecká výprava kapitána Malaspiny, která na západ Severní Ameriky dorazila v roce 1791.⁹⁷

Incident vypukl až v následujícím roce 1790, tak dlouho trvalo, než se o něm v Madridu dozvěděl britský vyslanec Anthony Merry. První zprávy celý incident příliš neobjasnily, a proto postupoval britský kabinet opatrně. Pitt nechtěl riskovat konflikt kvůli něčemu tak mlhavému; nehledě k tomu, že vztahy se Španělskem byly jinak dobré. Domácí politickou situaci ještě ovlivňovala regentská krize a Britům by stačila omluva za urážku vlajky. Španělská vláda zajatou loď podle zpráv ostatně propustila jako projev laskavosti britskému králi. V dubnu se však vláda dozvěděla o incidentu více, Španělé zajali celkem čtyři lodě a zmařili založení obchodní faktorie. To představovalo pro vládu vážný problém, jelikož na neobsazeném území měli mít britští poddaní právo takové osady zakládat.

Pittovi se přesto do války se Španělskem nechtělo, bál se však, že by krize mohla využít ve svůj prospěch opozice. Nakonec dal pokyn k válečným přípravám, vláda vypsala půjčku pro námořnictvo a zároveň uvedla do pohotovosti posádky pevností v Americe. Ke konfliktu nakonec nedošlo. Británie získala podporu Holandska a Pruska, naopak španělská vláda nemohla počítat s podporou Francie, bez níž nemohla konflikt riskovat. Za této situace se Španělsko rozhodlo ustoupit a krize skončila.⁹⁸

Důležitou součástí této krize je skutečnost, že Británie obrátila znovu svou pozornost k Severní Americe a vztahům s USA. Je nutné si připomenout, že pro Británii nebyla Amerika prioritou a Londýn se věnoval daleko více Evropě a dalším částem světa. V době krize je však britský zájem o Ameriku patrný.

Londýn v této době musel začít uvažovat o tom, jak se zachovají Spojené státy, pokud vypukne válka se Španělskem. V některých směrech byly zájmy obou zemí společné, například v otázce Mississippi. V Británii se opět objevily obavy o kanadské kolonie, a proto se vynořily znovu otázky spojené s pevnostmi, Indiány, separatismem a problematikou Severozápadu. Nebezpečí nehrozilo přímo z možného spojení USA-Španělsko, to se jevílo jako málo pravděpodobné. Američané však mohli využít britské

⁹⁷ Účastníkem této výpravy byl i český rodák Tadeáš Haenke 1761-1817.

⁹⁸ Obsáhlou studii ke krizi, například Norris, J. M., *The Policy of the British Cabinet in the Nootka Crisis*, in: *the English Historical Review*, Vol. 70, No. 277, 1955, s. 562-580. Srv. Black, J., *British foreign policy in age of revolutions, 1783-1793*, Cambridge 1994, s. 233-256.

angažovanosti jinde a ovládnout Severozápad, pevností a tím zasáhnout Británii na citlivém místě.⁹⁹

Britský postoj k pevnostem v době před krizí se částečně změnil. Kolem roku 1790 se některé důvody pro jejich držení staly méně důležitými, lojalistům již veřejnost nevěnovala takovou pozornost a dluhy byly částečně zaplacený. Otázkou zůstává, zda měly pevnosti význam pro obranu Kanady vzhledem k jejich odlehlosti a nepříliš dobrému stavu.

Politici v Británii neměli v otázce pevností zcela jasno. V roce 1789 jednal z Washingtonova pověření v Londýně zvláštní agent Gouverneur Morris o vzájemných vztazích, včetně pevností. Jeho jednání s vévodou z Leedsu (dříve lord Carmarthen) probíhala poměrně dobře. Ačkoli tomu výsledky úplně neodpovídaly, byl Morris částečně úspěšnější než Adams.¹⁰⁰ V otázce pevností však Morris pokroku nedosáhl. Proti vydání se postavil lord Hawkesbury, který v nich jako ministr obchodu viděl důležitou oporu britských ekonomických zájmů v této oblasti. Naopak lord Greenville zastával názor, že by pevnosti šlo nahradit stavbou jiných v Kanadě; Pitt se nakonec postavil proti vydání. K dokreslení důležitosti pevností pro Spojené státy lze uvést, že Američané byli v této době dokonce ochotni finančně kompenzovat případné stažení.¹⁰¹

Britové pevnosti v první půlce 90. let nevydali, vzrůstající napětí v regionu jim to neumožnilo. Naopak britská armáda znovu obsadila prázdnou pevnost poblíž vodopádu na řece Maumee (na pomezí dnešních států Ohio a Michigan). Existovala však varianta, při níž by Londýn mohl pevnosti předat. Pokud by mezi teritoriem Spojených států a britským územím leželo nárazníkové pásmo, ztratily by pevnosti význam. Nárazníkové pásmo mohlo mít podobu indiánského státu, druhou možností byla podpora separatismu v hraničních oblastech USA.

Snahu oddělit se od USA dávali najevo především obyvatelé Vermontu, Kentucky, v západní části Pennsylvanie a v Tennessee. Nejlépe lze sledovat toto úsilí ve Vermontu, který měl v 90. letech podporu lordů Hawkesburyho a Greenvilla. Ten zaslal instrukce Dorchesterovi do Quebecu, aby ukázal obyvatelům Vermontu a Kentucky britskou dobrou

⁹⁹ Poměrně zajímavý rozpor v tom, zda krize ovlivnila Severozápad, je možné nalézt v práci A. L. Burt, který na jedné straně uvádí, že krize vliv měla a na další naopak. Srv. Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 106 a 109.

¹⁰⁰ Srv. Smith, E., *England and America after Independence*, Westminster 1900, s. 22-23.

¹⁰¹ Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 111 a 126.

vůli. Nespokojeným obyvatelům těchto hraničních oblastí měla být nabídnuta alternativa k USA; atraktivita spočívala v možnosti obchodovat s Británií. V Kentucky a Vermontu existovaly dva názorové proudy, jež podporovaly buď příklon k Londýnu, nebo k Filadelfii.¹⁰² Okolnosti však naznačovaly silící pozici Spojených států, jež s přijetím ústavy měly větší potenciál. Oslabení těch, jenž usilovali o vznik samostatných států, je možné dokumentovat na velkém zastánci osamostatnění Vermontu Levi Allenovi.

Levi byl na počátku 90. let stále v Británii, ale brzy se vrátil přes Quebec zpět. Situace se však změnila a Allen nenašel takovou podporu pro své plány jakou měl kdysi. V dopise adresovaném Henrymu Dundasovi napsal o tom, jak část obyvatel navázala styky s kongresem Spojených států, přestože guvernér Chittenden tomu odporoval. V dalším jeho dopise je patrná rezignace, když napsal: „Ethan Allen je mrtvý, Ira Allen je potichu kvůli získaným pozemkům,“ a pokračoval: „ubohý Vermont nemá muže větší vážnosti, který by řekl slovo o jeho (vermontském) skutečném zájmu.“¹⁰³

Spojené státy díky nově přijaté konstituci měly větší možnosti, sílu a atraktivitu, aby přitáhly tyto státy do unie. Vermont se stal členem unie v březnu 1791, Kentucky v červnu 1792. Tím de facto skončily britské snahy o podporu těchto nezávislých států.

V souvislosti s otázkou Severozápadu je třeba zmínit generála a veterána z války proti americkým koloniím Henryho Clintona. Sir Henry žil po válce v ústraní, měl však určitý vliv na některé poslance a především na důstojníky z amerického tažení. John Graves Simcoe se stal v roce 1791 guvernérem nově vzniklé Horní Kanady díky Clintonovu vlivu. Jiným bývalým důstojníkem, který se objevoval v Clintonových plánech, byl Banastre Tarleton, známý z akcí v Jižní Karolíně. Ve vztahu Clinton-Simcoe lze vysledovat patrný rozdíl. Simcoe poté co se stal guvernérem, měl o svou kolonii strach, naopak Clinton byl více radikální, protože žádnou odpovědnost neměl.

Clinton zastával názor, že je možné prakticky ignorovat americkou vládu a podnikat různé kroky. Tvrdým postupem chtěl přitáhnout na svojí stranu Indiány, jimž by poskytl více než jen materiální podporu; uvažoval přímo o vojenské pomoci. Podporoval rovněž separatismus Vermontu a dalších oblastí, ale v případě připojení těchto států k USA by neváhal potrestat je vpádem indiánských spojenců. Clinton nechtěl Spojené státy zničit,

¹⁰² Srv. Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 61.

¹⁰³ Levi Allen to Henry Dundas, November 27th, citováno in: Bemis, S. F. (ed.), *Relations between Vermont Separatists and Great Britain, 1789-1791*, in: *American Historical Review*, Vol. 21, No 3, 1916.

vadila mu především republikánská ideologie, kterou ztělesňovaly. Jeho úvahy se týkaly hlavně Západu a údolí Mississippi, odkud chtěl vypudit Španěle a Američany. Toho chtěl dosáhnout pomocí dvou expedic, kterou by na severu vedl zřejmě Simcoe a na jihu Banastre Tarleton; akci by v Mexickém zálivu podpořilo ještě britské námořnictvo. Clinton očekával, že by se poté stal guvernérem v oblasti Mississippi.¹⁰⁴

Simcoe byl Clintonem ovlivněn a udržovali spolu těsné kontakty. Nový guvernér rovněž podporoval Vermont, Indiány a držení pevností, na druhou stranu strach o jeho kolonii v přímém sousedství USA ho nutily vnímat realitu. Clintonovi názory byly sice pro Simcoea důležité, především však musel poslouchat instrukce z Quebecu a z Londýna. Přední britští politici Pitt, Greenville a Hawkesbury měli jiný pohled na vztahy s USA a to bylo rozhodující.

V souvislosti se změnami na počátku nového desetiletí je nutné zmínit se krátce o situaci na jihu. Floridu a Luisianu vlastnil španělský král a vliv si Španělé udržovali i v jižních státech americké unie. Krize se zde projevovala v zajímavém soupeření britských firem. Zatímco firma Leslie, Panton & Co. těžila z podpory Španělska, firmu Miller, Bonnamy & Co. podporovala Británie, jmenovitě hrabě Dunmor guvernér Bahamských ostrovů. Paradoxně tak Leslie a Panton pomáhali Španělsku v jeho snaze udržet se na Floridě a jihu Severní Ameriky.

Pozoruhodnou postavou mající významný vliv na britskou politiku vůči Indiánům, Španělům a USA byl William Augustus Bowles, loajalista z Marylandu. Bowles měl značný vliv mezi Indiány na jihu; on sám měl Indiánku za manželku. Střídavě žil na Bahamách a na řece Muskogee, kde chtěl vybudovat indiánský stát. Díky jemu získali indiánští náčelníci audienci v Londýně a v jednu dobu se stala jeho vize nezávislého státu přitažlivá. Nakonec však možnost vzniku státu na řece Muskogee zanikla. Bowles se vydal jednat se Španěly do New Orleans, odkud ho poslali dokonce do Madridu. Španělská vláda si nebyla jistá, jestli indiánský stát na pomezí jejího území je pro ní výhodný. Nakonec Bowlese internovala a poslala až na vzdálené Filipíny. Tím jeho snahy skončily.

Mimořádnou roli hráli v první půlce 90. let bezesporu Indiáni, především na severozápadě. Tam se situace vyhrotila natolik, že hrozilo vypuknutí britsko-amerického konfliktu. Otázkou je, jaký dopad měla mezinárodní krize přímo na Indiány a americký

¹⁰⁴ Srv. Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 56 a 70.

přístup k nim, protože obě strany pokračovaly ve své „politice“ 80. let. Británie se naopak začala věnovat indiánským záležitostem více, alespoň z pohledu Londýna.

Na konci 80. let pokračovali Američané v získávání další půdy na západě pomocí smluv, jednání a použití nátlaku. Původní obyvatelé se díky tomuto tlaku začali sjednocovat a čelit mu jednotně, čehož jsou dokladem velká indiánská shromáždění. V jednoduchosti lze indiánskou politiku charakterizovat jako snahu o zaručení hranice na řece Ohio (tzv. *Ohio line*). V roce 1789 jednali Američané zvláště s Irokézi a Algonkiny. Zatímco Irokézové byli během jednání k smlouvě poměrně vstřícní, odmítly algonkinské kmeny Šóníjů, Miamiů a Wabašů dohodu uzavřít.

Ministr války Knox v reakci na to nařídil vojenskou operaci, jež měla za úkol tyto kmeny potrestat. Knox nahlížel na situaci se svým typickým optimismem, který však jeho velitelé Arthur St. Clair a generál Harmar nesdíleli. Právě Harmar velel první operaci v severozápadní oblasti. Generál ale nedokázal nejprve donutit Indiány k boji, nechal je zvolit si místo bitvy a nakonec prohrál.¹⁰⁵

Američané na tuto porážku zareagovali dvojnásobem, snažili se jednat a zároveň dal kongres souhlas k zvětšení armády. Mise Thomase Proctera, jenž měl vyjednávat s Indiány, neuspěla. Procter potřeboval přeplout jezero Eirie, k čemuž mu však britský důstojník v pevnosti Niagara nedal svolení. Když selhalo vyjednávání a zároveň vojenské přípravy pokročily, zahájili Američané v roce 1791 další výpravu tentokrát pod vedením samotného St. Claira, který zastával funkci guvernéra teritoria Ohio. St. Clair vytáhl přímo proti hlavnímu táboru Wabašů. Indiáni se však dobře připravili a náčelník Malá Želva uštědřil St. Clairovi zdrcující porážku. Američané ztratili dělostřelectvo, týlové jednotky a hlavně velký počet padlých. Uváděná čísla se různí, ale nejvyšší odhad je až 1000 zabitých vojáků. Vítězství u řeky Wabash (v dnešním státě Indiana) patří mezi největší indiánská vůbec, přesto však Indiáni svého vítězství nedokázali dlouhodobě využít.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Srv. Allen, R. S., *His Majesty's Indian Allies, British Indian Policy in The Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992, s. 71. Též Horsman, R., *Expansion and American Indian Policy, 1783-1812*, Michigan 1967, s. 86.

¹⁰⁶ Pro srovnání v bitvě u Little Big Hornu padlo 210 Custrových vojáků. Detailní popis bitvy in: Allen, R. S., *His Majesty's Indian Allies, British Indian Policy in The Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992, s. 74-76.

Důležitou otázkou v souvislosti s indiánskými úspěchy je míra britské angažovanosti a politika Londýna v této době. Vítězství u řeky Wabash Brity evidentně zaskočilo, dokonce lord Dorchester byl v Quebecu rozsahem americké porážky překvapen. Britská vláda pokračovala v podstatě v politice 80. let a Indiánům poskytovala částečně omezenou podporu. Vláda v návaznosti na indiánská vítězství znovuobjevila ideu barierového státu mezi USA a Kanadou. Ten se měl rozkládat podél společné hranice, zabráňovat vzájemným střetům a následně by britská armáda opustila pevnosti. Vznik samostatného státu by přinesl obchodní výhody pro USA a Británii, která by díky němu získala přístup k Mississippi. Londýn viděl v takovém uspořádání především ekonomické výhody a doufal, že by se zklidnila situace na Severozápadě.

Indiánský stát měl podporu především lorda Greenvilla, který se o něj velmi zajímal, a proto pověřil nového britského vyslance v Americe George Hammonda, aby vedl na toto téma jednání. Rozhovory však ukázaly jeho nepřijatelnost pro Spojené státy, jelikož indiánské území mělo ležet pouze na americké straně. Problémem tohoto plánu byla také skutečnost, že v některých částech Indiáni již nežili, například kolem řeky St. Croix. Po americkém odmítnutí a dalším vývoji Britové projekt barierového státu opustili.¹⁰⁷

Důležitou úlohu sehrála Británie v jednání mezi Spojenými státy a Indiány. Její roli Američané často kritizovali a Brity obviňovali, že podněcují Indiány k válce. Americká vláda však díky zprávám Harmara a St. Claira věděla, že Britové Indiány přímo k válce nevybízí. To, že se britská vláda snažila o neutrální postoj, vyplývá nepřímo z poselství algonkinských náčelníků do Quebecu, v němž stálo: „Vy (Britové) a naši bratři Irokézové jste nám dlouhou dobu říkali, ať jsme jednotní. My tedy jsme a doufáme, že vy bude také.“¹⁰⁸ Toto poselství odeslali náčelníci po vítězné bitvě u řeky Wabash a dávali jím najevo, že pouhá materiální podpora nestačí. Materiální podpora se skládala sice ze zbraní a munice, záleželo ale na Indiánech zda je využijí k lovu, nebo k boji.

Londýn dokonce nabízel americké vládě zprostředkování mírové dohody mezi ní a indiánskými kmeny. Přestože měli Britové na Indiány vliv, je sporné, zda by dokázali usměrnit algonkinské kmény. Zprostředkování bylo problematické rovněž v tom, že sami

¹⁰⁷ Srv. Burt. A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 119. Též Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 70.

¹⁰⁸ Allen, R. S., *His Majesty's Indian Allias, British Indian Policy in The Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992, s. 76.

Britové byli do konfliktu zapojeni. Americká vláda dala proto najevo nepřijatelnost takového zprostředkování.¹⁰⁹

Ačkoli Spojené státy britskou nabídku odmítly, Londýn si zachoval vliv na americko-indiánská jednání, probíhající po vítězných bitvách. Indiánské kmeny si vyjasňovaly svoji pozici. Spor se vedl především o hranici mezi indiánským územím a oblastí bělošského osídlení. Západní kmeny trvaly na hranici podél řeky Ohio, naproti tomu Irokézové byli ochotni ke kompromisům. Toho využívali Američané, kteří měli zájem s Indiány jednat. Částečně se jednalo o zdržovací taktiku, ale v této době se chtěli dohodnout. V roce 1792 přijeli do Filadelfie irokézští náčelníci, mezi nimi i Joseph Brant. Američané je požádali, aby pomohli v jednání s Algonkiny. Kromě toho vyslala vláda na západ několik vlastních emisarů, jenž příliš neuspěli; ani Brant nedosáhl většího pokroku.¹¹⁰

Britská role vzrostla především během shromáždění indiánských kmenů. K největšímu setkání došlo v roce 1792 u Maumee v místech, kde se stejnojmenná řeka vlévá do Maumee. Jednání mělo sjednotit Indiány před rozhodující schůzkou s Američany, plánovanou na příští rok. U Maumee se sešli zástupci všech zainteresovaných kmenů, včetně kmenů z jihu. Simcoe měl na místě své agenty z Indiánského úřadu a poskytl Indiánům technickou podporu v podobě map a starých smluv. Záhy však vznikly rozpory ukazující na omezený britský vliv mezi Indiány. Problematickou se stala především účast jižních kmenů (Kříků a Čerokjů), odmítající jednání s Američany. Simcoe si uvědomil, že se mu situace vymyká z rukou a obvinil Šonije z pozvání jižních kmenů. Ve sporu s algonkinskými náčelníky podporoval umírněného Branta britský agent McKee. Indiáni se nakonec rozhodli s Američany jednat a setkat se s nimi u Sandusky (v dnešním státu Ohio). Simcoe jim měl poskytnout zásoby, administrativní podporu a Simcoe sám se měl zúčastnit.¹¹¹

Americká vláda chtěla mít na setkání u Maumee zvláštní vyslance, kteří však na místo nedorazili; opět byli zadrženi Brity, kteří se obávali o jejich osud a nemohli jim zaručit bezpečnost. Americká vláda odmítla indiánskou podmínku, aby u Sandusky byli

¹⁰⁹ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution, British Policy Toward the United States, 1783-1795*, New York 1971, s. 247.

¹¹⁰ Srv. Horsman, R., *Expansion and American Indian Policy, 1783-1812*, Michigan 1967, s. 90-92.

¹¹¹ Srv. Allen, R. S., *His Majesty's Indian Allias, British Indian Policy in The Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992, s. 77-78.

přítomni Britové. Jejich odmítnutí však nebylo zcela striktní, dokonce ani Jefferson se nestavěl proti přítomnosti jednoho britského důstojníka, jenž by mohl být nápomocen během jednání. K rozhovorům u Sandusky nakonec nikdy nedošlo; chyba v komunikaci zapříčinila zmatky, které tomu zabránily. Indiáni nakonec místo setkání s Američany uzavřeli dohodu o společné obraně. Simcoe mající obavy z konfliktu, který by ohrozil pevnosti a Horní Kanadu, se snažil situaci zklidnit, ale jeho snaha byla marná. Britům se podařilo přivést obě strany ještě k jednání, k němuž došlo ve Fort Eirie, ale i tento pokus selhal¹¹²

V této situaci se začaly všechny strany připravovat na válku, intenzita příprav se lišila. Nejvíce pozornosti jim věnovali Američané, kteří získali jednáním s Indiány potřebný čas. Úspěchu mělo napomoci jmenování generála Anthony Wayne velícím důstojníkem. Wayne, jenž proslul v bojích za nezávislost, kde si vysloužil přívlastek „Šílený“, shromáždil a vycvičil pro tuto akci poměrně velkou armádu.¹¹³

Naproti tomu Britové zachovávali zdrženlivost. V roce 1793 obrátil Londýn svou pozornost k Evropě, kde začala válka s Francií, a o konflikt na Severozápadě nestál. Britská vláda nabádala důstojníky v Kanadě k opatrnosti, vzhledem k dalším komplikacím ve vztazích s USA. Postoj Londýna lze dobře dokumentovat na skandálu, který vyvolal Dorchesterův projev v roce 1794.

Růst napětí na Severozápadě zneklidňoval úředníky v Quebecu. Ti se báli ohrožení pevností na jihu i samotného Quebecu. Lord Dorchester chtěl tomuto riziku čelit tím, že podpoří rozhodně Indiány. V únoru 1794 pronesl řeč, jejíž kopie pak cirkulovala mezi Indiány. Ve své řeči povzbuzoval Indiány v jejich boji, ujišťoval je v jejich právech na Severozápad a dokonce mluvil o možné britsko-americké válce. Tato řeč vyvolala skandál nejen v USA, ale rovněž v Londýně, který ji označil jako provokaci a distancoval se od ní.¹¹⁴

Dalším problémem se stalo znovuobnovení britské pevnosti u ústí řeky Maumee, ležící v nejvíce konfliktní oblasti. Za tímto rozhodnutím stál Dorchester, jenž chtěl posílit Detroit a bránit komunikace na jezerech. Vzhledem k postupu Waynevi armády šlo o

¹¹² Více k zmařenému jednání Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 126-127.

¹¹³ Známy americký herec John Wayne si vybral své umělecké jméno právě podle Anthony Wayne.

¹¹⁴ Celá řeč citována in: Smith, E., *England and America after Independence*, Westminster 1900, s. 45.

poměrně riskantní krok a Simcoe měl pochybnosti o jeho praktičnosti; pevnost byla malá a zastaralá. V tento okamžik se omezený konflikt na Severozápadě nedal vyloučit. Indiáni pomalu shromažďovali své bojovníky a agenti Britského indiánského úřadu jim poskytovali zásoby, včetně rad ohledně strategie; hlavní roli měli Alexander McKee, Matthew Elliot a Simon Girty. Přípravy trvaly celé jaro a léto, protože generál Wayne postupoval pomalu a systrematicky budoval opěrné body a Indiáni rovněž nespíchali.

Ačkoli samotnému střetu mezi Indiány a Waynem nešlo zabránit, zůstávalo otevřené, jak se Britové do konfliktu zapojí. Na jednu stranu britští agenti si před bitvou oblékli indiánské oblečení na znamení, že jsou v boji společně; boje se účastnila i jednotka kanadské milice. Na druhé straně v Londýně již začínala jednání mezi Greenvillem a Jayem, která měla vztahy narovnat. Londýn neměl přesné informace o vývoji na Severozápadu a zasílal depeše na podporu míru. John Graves Simcoe v této době nařídil, aby velitel Detroitu poskytl Indiánům zásoby, přičemž se měl vyhnout „otevřené“ podpoře. V červenci dorazil do Detroitu náčelník Malá Želva a žádal další podporu, kterou mu plukovník English neposkytl.

K samotné bitvě došlo u Fallen Timbers 20. srpna. Indiáni se tentokrát dopustili několika chyb, jež umožnily Waynovi triumfovat během dvaceti minut. Indiáni ztratili kolem 50 bojovníků, Američané 25 vojáků. Bitva nebyla velká svým rozsahem, ale důsledky. Wayne následně uzavřel smlouvu s Indiány a britský vliv se znatelně oslabil. Jednou z nejpozoruhodnějších kapitol této bitvy je postoj britské armády. Bojiště se nacházelo nedaleko nové britské pevnosti na Maumee; bitva byla velmi dobře slyšet. Když se Indiáni obrátili na ústup, očekávali, že se budou moci v pevnosti ukrýt. Major Campbell ale nařídil nechat brány uzavřené a do boje žádným způsobem nezasáhl. Ani generál Wayne neměl v úmyslu začít konflikt s Brity a držel se dále od pevnosti. Oba důstojníci spolu dokonce komunikovali.¹¹⁵

Touto bitvou prakticky skončilo napětí na Severozápadě, jelikož v Londýně byla dohodnuta nová smlouva. Především díky Indiánům se krize na Severozápadě stala vážnou a hrozila přerůst v otevřený konflikt. Ukazuje se však, že o konflikt neměl nikdo větší

¹¹⁵ Srv. Horsman, R., *The British Indian Department and the Resistance to General Anthony Wayne, 1793-1795*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 49, 1962, s. 269-290.

zájem, což se projevilo na chování majora Campbella a generála Wayne a především v rozhodování politických špiček.

Šestá kapitola

Diplomacie, mořeplavba a obchod v první polovině 90. letech 18. století

Mezinárodní situaci v Evropě a v Americe ovlivnila bezesporu francouzská revoluce a především následné války. Události v Evropě měly značný dosah, zasáhly Severní Ameriku a přivedly britsko-americké vztahy do krize. Revoluce ovlivnila jejich vztahy ve dvou směrech. Tím, že se konflikt přenesl na moře a Británie se snažila narušit francouzskou ekonomiku, došlo k narušení již tak napjatých obchodních vztahů s USA, k čemuž se připojily další negativní jevy spojené s mořeplavbou. Druhou okolností byl ohlas revoluce v samotných Spojených státech, kde část obyvatel a politiků revoluci přivítala; ostatně Francie byla oblíbena již před tím. Vznikem francouzské republiky se tyto sympatie prohloubily a zároveň vzrostla nechuť k Británii. Právě vliv veřejného mínění nelze podcenit a je nutné vzít ho v potaz.

Zároveň se v tomto období objevil ve vzájemných vztazích nový faktor. Tím se stalo jmenování britského vyslance ve Spojených státech a jednalo se z několika důvodů o velmi důležitý krok. Británie tak učinila po dlouhé době, více než 8 letech, a de facto tím uznávala sílící pozici Filadelfie po přijetí ústavy. V době před přijetím nové konstituce britská vláda vyslance v USA příliš nepotřebovala, zcela stačil styk na úrovni konzulů. Důvodů, proč vyslanec nebyl jmenován dříve, lze nalézt více. Svou úlohu hrála vzdálenost, jistá nechuť k Američanům, republikanismu a svou roli sehrál i civilizační faktor, jelikož britská veřejnost považovala USA za nepřilíš kultivovanou zemi; dokonce i mnozí Američané se na svou vlast dívali kriticky.¹¹⁶

Druhou významnou okolností je, že britský vyslanec musel k jednáním přistupovat značně opatrně. Vzhledem k vzdálenosti a problematickému spojení mohl z Londýna očekávat pouze rámcová nařízení, přičemž nemohl vést svojí vlastní politiku. Někteří britští vyslanci vzájemné vztahy výrazně ovlivnili, nutno dodat často negativně. Ačkoli byl vyslanec pouze druhé kategorie (*minister plenipotentiary*), ocenili jeho jmenování i v USA.

¹¹⁶ Příkladem jsou například úvodní kapitoly Adamsovy práce, nebo povídka povídka Washingtona Irvinga o Ripu van Winklovi, který se probal po revoluci z dlouhého spánku a neviděl žádný pokrok. Srv. Adams, H., *History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 31-53 a 107-125. Též Irving, W., Rip Van Winkle, in: Förster, H. (ed.), *Was ist ein Amerikaner?*, Leipzig 1987, s. 305-322.

Britským vyslancem se stal George Hammond a jeho volba vyvolala překvapení. O funkci se ucházelo mnohem více kandidátů, z nichž mnozí byli známější a zkušenější. Vláda vybírala z několik uchazečů, silnou pozici měli zejména konzulové působící v USA, Phineas Bond, John Temple a George Beckwith, který vedl důležité rozhovory s Alexandrem Hamiltonem. Lord Hawkesbury zase navrhl, aby se vyslancem stal někdo spojený s pařížskými rozhovory, například David Hartley.

Volba nakonec padla na Hammonda i přes jeho nízký věk, v době jeho jmenování mu bylo 28 let. Hammond přesto splňoval některé požadavky, jelikož pobýval v Paříži během jednání, znal se například s Adamsem a uměl velmi dobře francouzsky. K jeho rychlému vzestupu mu pomohlo dobře hodnocené působení ve Vídni, Kodani a Madridu. Díky tomu a protekci si ho všiml Carmarthen a Greenville a to nakonec rozhodlo v jeho prospěch.

Hammond byl na jednu stranu velmi nadaný muž, ale měl vlastnosti, které způsobily četné problémy. Kromě věku hrály důležitou roli jeho agresivita, pompéznost a skutečnost, že byl konzervativním tory. Při jeho hodnocení je nutné postupovat opatrně a vzít na zřetel další okolnosti, které vyjdou najevo. Hammonda nakonec hodnotili negativně i jeho přátelé, například z řad amerických federalistů.¹¹⁷

Důležité pro vzájemné vztahy bylo zároveň jmenování nového amerického vyslance, jenž tak navázal na nepřilíš úspěšné působení Johna Adamse. Spojené státy neměly svého vyslance v Londýně již od roku 1788, jelikož Gouverner Morris přijel pouze jako zvláštní Washingtonův agent.

Vyslancem se stal Thomas Pinckney, 40-ti letý právník a plantážník z Jižní Karolíny. Ačkoli pocházel z hlubokého jihu, nestavěl se proti Británii, což bylo pro jeho jmenování důležité. Pinckney dokonce v Británii vystudoval, znal britské zvyky a měl Brity rád. Na druhou stranu neměl příliš velké zkušenosti s diplomacií. Jeho působení v Londýně nebylo snadné a v závěru ho zastínila Jayova mise. Pinckneyho nakonec nejvíce proslavila smlouva se Španělskem o jižní hranici USA, kterou vyjednal v roce 1795.¹¹⁸

¹¹⁷ Srv. Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 22.

¹¹⁸ Srv. Bemis, S. F., *The London Mission of Thomas Pinckney, 1792-1795*, in: *American Historical Review*, Vol. 28, No 2, 1923, s. 228-247.

Hammondova mise začala 21. října 1791, kdy dorazil do Filadelfie. Jeho příjezd vzbudil velký ohlas. Jeden z Jeffersonových přátel o něm řekl: „Slyšel jsem, že je to vážný muž.“¹¹⁹ Následovala audience u Washingtona, jež dopadla dobře a Hammond se o prezidentovi vyjadřoval pochvalně. Důležitější osobou pro jeho jednání však byl Thomas Jefferson, jenž byl v této době ministrem zahraničí.

Rozhovory s Jeffersonem začaly v listopadu a brzy se ukázalo, že budou velmi obtížné. Otázky, které spolu Jefferson a Hammond diskutovali, nebyly nové; americký ministr měl zájem jednat o pevnostech a obchodní smlouvě. V otázce pevností postupoval Hammond v souladu s instrukcemi a poukázal na americké porušení smlouvy, respektive článků V. a VII. (články týkající se lojalistů a dluhů). Pro Británii představovalo porušení těchto článků stále dostatečný důvod pro jejich nevydání, přestože tyto argumenty postupně slábly. Především lojalisté již neměli onu publicitu 80. let a většina žila v Kanadě. Dluhy zůstávaly stálým problémem, ačkoli především severní státy unie je většinou uhradily. Otázku pevností převážil v této době konflikt s Indiány a vše nakonec vyřešila až Jayova smlouva.

V otázce obchodní smlouvy projevil Hammond zájem jednat s tím, že on sám ji nemůže uzavřít. K tomu by potřeboval zvláštní zmocnění. Na základě toho se Jefferson domníval, že Angličan nemá dostatečné pravomoce o smlouvě jednat. V tom se Jefferson zmýlil, smlouvu mohli spolu vyjednat a vyslanec by ji po té zaslal do Londýna ke schválení. Jednání se komplikovala špatným vztahem mezi Hammondem a Jeffersonem. Pokud by mezi nimi panovaly normální vztahy šlo mnohé řešit, Jefferson však zastával republikánské názory a Hammond byl silně konzervativní.

Jejich vztah vyhrotil především dopis zasláný Jeffersonem v květnu 1792, v němž obvinil Británii, že smlouvu porušila první ona a zároveň popřel význam některých článků smlouvy. Dopis napsal velmi útočně a nekompromisně. V otázce lojalistů odmítl povinnost USA nahradit konfiskované majetky s tím, že článek V. je pouze doporučující. Neplacení dluhů svedl na osvobození černochů v jižních státech unie, což znemožnilo ekonomický rozvoj a vrácení dluhů. Jefferson zároveň zpochybnil právo Britů dluhy vymáhat kvůli válce. Jefferson ovšem zapoměl, že Pitt nabízel Adamsovi v Londýně

¹¹⁹ Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 12. Otázkou ovšem je, jak to vlastně myslel, výraz *heavy* znamená rovněž hloupý.

možnost náhrady za odvezené černochoy; celá věc ztroskotala na americké neschopnosti udat počet černochoů. Důležité je rovněž poznamenat, že sám Jefferson měl v Británii dluhy, vedl náročný život a neustále se zadlužoval.

Tento dopis je nutné brát jako více méně nezávislou akci ministra zahraničí, protože prezident nebyl o celé záležitosti informován. Rovněž Hamilton o dopisu netušil a zřejmě by nikdy nesouhlasil s jeho odesláním a později Jeffersonovy závěry z dopisu velmi snadno vyvrátil.¹²⁰ Je zřejmé, že Jefferson nemohl touto cestou dosáhnout větších výsledků, to by musel jednat v Londýně na jiné úrovni.

Vzájemné kontroverze způsobily, že Hammond začal vést jednání s Alexandrem Hamiltonem. Navázal s ním těsné kontakty, díky nimž dostával vyslanec důležité informace. Hamilton byl ve vládě důležitou postavou, měl značný vliv na Washingtona, pod nímž sloužil v armádě, a výrazně ovlivňoval i zahraniční politiku.¹²¹ Právě díky němu mohl Hammond plnit další instrukce z Londýna. Jak již jsme poznali, ministr Greenville se velmi zajímal o indiánský stát a pověřil Hammonda, aby zjistil, zda je akceptovatelný pro americkou vládu. Pro Spojené státy však byl nepřijatelný a Hamilton o tom vyslanec informoval. Stejně v případě britského zprostředkování v americko-indiánských jednání získal Hammond rozhodující informace od Hamiltona.

Když v roce 1792 vypukla první koaliční válka proti Francii, znamenalo to pouze další komplikace; Británie se zapojila do protifrancouzské koalice v roce 1793. Kvůli spojenecké smlouvě mezi USA a Francií uzavřené v roce 1778, jež byla stále platná, se pro Británii stal důležitý postoj Spojených států; britská vláda se obávala, že smlouva má tajné dodatky. Nebezpečí nespočívalo v tom, že by Spojené státy ohrozily Británii vojensky, ale mohly poskytnout Francii své přístavy a dodávat potřebné zboží. George Washington vyhlásil v dubnu oficiálně neutralitu, přesto zůstával americký postoj nejasný. Obyvatelstvo vyjadřovalo podporu Francii a válku vnímalo jinak než Evropané. Zatímco v Evropě vzbuzovaly události ve Francii často pohoršení (poprava krále), Američané považovali invazi evropských států za dobovačnou válku. Během jednání rozptýlil Hamilton britské obavy z toho, že smlouva s Francií má tajné dodatky, ale to nepředstavovalo v USA vzhledem k protibritským náladám jediný problém.

¹²⁰ Srv. Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 239.

¹²¹ Jednou z nejnovějších prací k osobě A. Hamiltona je Chernow, R., *Alexander Hamilton*, New York 2004.

Ke zhoršení britsko-amerických vztahů přispěly právě sympatie Američanů k francouzské revoluci. Americké veřejné mínění ovlivnilo více okolností, přímo v USA způsobil velký rozruch příjezd nového vyslance z Francie „občana“ Edmunda Genêta. Francouzský vyslanec po příjezdu v dubnu 1793 začal s prudkou protibritskou kampaní. Jeho snaha byla úspěšná především v jižních státech, kde získával sympatie a ovlivnil i politiky z této oblasti. Dokonce i Thomas Jefferson byl k novému vyslanci shovívavý. Genêt během cesty z Charlestonu, kde přistál, do Filadelfie získával lodě, které měly zajímat britská plavidla. Záhy se mu podařilo připravit 13 lodí, na jejichž palubách sloužilo téměř tisíc námořníků. Američtí piráti tak zajímali britské lodě ve francouzských službách. Francouzský vyslanec rovněž tlačil na americkou vládu, aby naplnila vzájemnou dohodu, podle níž měla válečná a kaperská plavidla obou stran právo využívat vzájemně přístavy a zároveň zabránit nepřátelským lodím využívat přístavů na svých územích. Genêt začal dokonce postupovat tajně proti americké vládě a zjistilo se, že byl zapojen do novinové kampaně proti prezidentovi a ministrům.¹²²

Kroky francouzského vyslance působily nakonec kontraproduktivně, vyvolaly negativní reakce v části společnosti a především pak ve vládě. Prezident nařídil tvrdě bojovat proti pirátským lodím a nařídil striktní neutralitu. Situaci změnilo také připlutí britské flotily do amerických vod. Genêt dosáhl nakonec toho, že svým skandálním přístupem otupil protibritské vášně v Americe.

Válka s Francií přinesla celou řadu komplikací v námořní dopravě. Jednou z nich bylo násilné verbování posádek britských lodí, o němž již byla řeč. Se vstupem do války však potřeba námořníků stoupla a válečné loďstvo řešilo problém najít dostatek rekrutů. Námořníci dostávali sice poměrně slušný plat, jejich služba však byla velmi těžká a často dezertovali. Právě dezertéři nacházeli práci na amerických lodích, kde je potom britští kapitáni hledali. Často se stávalo, že kapitán britské loď naverboval i rodilého Američana. V době, kdy neexistovaly osobní doklady, nemohl námořník dobře prokázat odkud pochází; kapitáni se orientovali někdy podle výslovnosti.

Právě o verbování jednal nejčastěji Thomas Pinckney v Londýně. Američané se samozřejmě obraceli na Hammonda, ale pro osvobození námořníků toho mohl udělat více

¹²² Srv. Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 18.

Pinckney v Londýně. Jak vyplývá z jeho dopisů, těžko mohl dojednat přímo smlouvu, která by tento problém celkově řešila, a proto musel postupovat proti případům verbování v jednotlivých případech. Zpočátku se mu dařilo poměrně často americké námořníky dostat zpět, ale s postupem času a nárůstem válečných akcí to bylo stále obtížnější. Pokud se americký vyslanec dozvěděl o nějakém neprávem naverbovaném námořníkovi, zaslal stížnost ministru Greenillovi, jenž ji většinou doporučil a odeslal admiralitě. Ta však k celé věci přistupovala jinak, ani Greenillovo doporučení nemělo větší vliv. Královské loďstvo prostě námořníky potřebovalo a propouštět již naverbované Američany se mu příliš nechtělo. Závažným problémem však bylo, že Britové prohledávali americké lodě na otevřeném moři, kde na to neměli mít na rozdíl od výsostných vod právo. Jelikož problém se nepodařilo vyřešit ani během Jayovi mise, pomáhali si američtí námořníci sami a nechávali si vystavovat osvědčení ze svých domovských obcí. Verbování bylo problémem, který trval prakticky až do skončení napoleonských válek.¹²³

Válka zasáhla obě země především v citlivé oblasti, kterou byl vzájemný obchod. Británie postupovala jako v předchozích konfliktech s Francií a snažila se omezit dovoz válečného materiálu, na tom ale nebylo nic divného. Britská vláda však přikročila k dalším krokům omezující obchod s Francií, včetně neutrálních států. Prvním krokem byl zákaz dovozu obilí do francouzských přístavů na britských lodích a současně úřady informovaly kapitány neutrálních lodí v britských přístavech, že vláda je ochotná od nich zrní odkoupit. Londýn neuznával ani americký princip neutrální loď – neutrální zboží, jelikož takové pravidlo nikdy předtím neuznal; na tento výklad přistoupil až po roce 1870. Tento princip se poprvé objevil ve francouzsko-americké smlouvě. Důsledkem britské snahy omezit francouzský obchod bylo vládní nařízení z 8. května 1793 zakazující úplně dovoz obilí a mouky do Francie.

Tento postup vyvolal v USA prudkou reakci, obilí bylo důležitým vývozním artiklem a Francie odběratelem. Proti tomuto nařízení protestoval Pinckney v Londýně a rovněž Hammond musel čelit americkým námitkám. Pro Jeffersona představovalo nařízení dokonce *casus belli*, svůj postoj později zmínil a pověřil Pinckneyho, aby hájil pravidlo neutrální loď – neutrální zboží. Britský postup měl však svou vnitřní logiku, jež se nedala

¹²³ Srv. Bemis, S. F., The London Mission of Thomas Pinckney, 1792-1796, in: American Historical Review, Vol. 28, No 2, 1923, s. 233-236.

jednoduše zpochybnit. Greenville našel oporu rovněž u předních teoretiků mezinárodního práva, především Vattela.¹²⁴ Tento postup nebyl ostatně ničím novým, jelikož podobné opatření přijala vláda v době války o španělské dědictví. Londýn zaujal postoj, podle něhož každé zboží napomáhající nepříteli v jeho válečném úsilí lze považovat za kontraband. To Američany nepřesvědčilo a začalo se uvažovat o embargu vůči Británii, proti tomu se rázně postavil Hamilton. Téměř „komicky“ působí v této souvislosti fakt, že Francie zavedla podobné opatření dříve než Britové.

Ve spojení s Genêtovou aktivitou znamenalo toto nařízení prudké zhoršení vztahů a situaci dokreslovaly útoky davu ve Spojených státech proti britským poddaným. Hammond se snažil situaci vysvětlovat a mírnit, ale osobně mu to přinášelo pouze problémy. V dalších měsících však byla krize zmírněna. Zasloužil se o to „občan“ Genêt svou radikalitou a především se ukázalo že britský zákaz nemá zdaleka tak velké dopady. Přes jisté zmírnění vinila americká vláda Brity z toho, že nabádají alžírské piráty k útokům na americká plavidla.

Nových rozměrů nabyla situace na podzim, kdy během jednání kongresu vystoupil s radikálním návrhem James Madison. Významný představitel republikánské strany a budoucí prezident navrhl, aby na lodě států, jež nemají obchodní smlouvu s USA, bylo uvaleno zvláštní clo. Toto opatření mělo trestat Británii za její přístup. Proti tomuto návrhu nemusel Hammond ani příliš protestovat, jelikož to za něj učinili federalisté v kongresu. Jejich poslanci poukázali především na fakt, že britská politika není zaměřena pouze proti USA a dále argumentovali čísly ve prospěch vzájemného obchodu. Rozhodující byl především projev Fishera Amese, který odmítl Madisonovi návrhy s velkou přesvědčivostí a doslova je „zničil“. Poukázal například na velké britské investice, bez kterých by se USA neobešly. Madisonův návrh sněmovna nakonec neschválila.

Ve stejnou dobu vydala britská vláda nové nařízení, které zasáhlo Spojené státy z další strany. Podle tohoto nařízení z 6. listopadu měla být zadržena každá loď vezoucí zboží z francouzských kolonií, což postihovalo především americká plavidla obchodující s ostrovy Západní Indie, jež náležely Francii. Rozhodnutí bylo silně kritizováno a lze ho považovat za nešťastné. Zvedla se proti němu silná opozice doma v Británii a Hammonda celá záležitost velmi rozladila. Británie se rozhodla pro tvrdý postup a citelně USA zasáhla;

¹²⁴ Emerich de Vattel holandský právník 1714-1767.

na obchodě se měla podílet až polovina americké obchodní flotily a Britové zadrželi brzy na 250 lodí. Problém však spočíval v nepochopení tohoto nařízení, které bylo cíleno hlavně proti obchodu s Haity. Lord Greenville rovněž ujišťoval Pinckeyho, že je pouze dočasné.¹²⁵

Přechodnost nařízení se ukázala jako pravdivá, o 2 měsíce vydal kabinet nové, zakazující pouze dovoz kontrabandu z kolonií. Londýnská vláda dokonce spoléhala na to, že toto rozhodnutí dorazí do USA dříve než předchozí tvrdé opatření, k tomu ale nedošlo.

Britsko-americké vztahy byly v zimě roku 1794 zasaženy z více stran, jelikož k obchodní válce, náladě obyvatel USA a verbování musíme připočítat ještě napětí na Severozápadě a Dorchesterovu řeč. V této chvíli se značně zvýšila možnost vypuknutí vzájemného konfliktu. Nelze sice spekulovat, jak by tato válka vypadala, ale oběma zemím by přinesla pouze ztráty. To si uvědomovali hlavně v Filadelfii; na britských půjčkách a clech z britského dovozu závisel státní rozpočet. V březnu jednali čtyři senátoři s Washingtonem, aby podnikl kroky vedoucí k nápravě situace. Toto a další jednání vyústilo ve jmenování Johna Jaye zvláštním vyslancem, jenž byl zplnomocněn jednat v Londýně o zlepšení vztahů a nové smlouvě. Jay odplul do Británie v květnu; spekuluje se, že vzhledem k vývoji na Severozápadě, zabránila zrušení jeho mise pouze okolnost, že již byl na moři. V Británie sice USA „nepotřebovala“ do té míry jako tomu bylo naopak, ale ani Londýn nechtěl rozpoutat válku kvůli několika vzdáleným pevnostem.

¹²⁵ Více k zajímání amerických lodí: Fewster, J. M., The Jay Treaty and British Ship Seizures: The Martinique Cases, in: WMQ, 3rd Ser., Vol. 45, No 3, s. 428-433.

Sedmá kapitola

Jay – Greenillova smlouva

V roce 1794 došlo k paradoxní situaci. Zatímco v Severní Americe vrcholila krize, jejíž příčiny jsem načrtl v předchozích kapitolách, v Británii panoval relativní klid, protože o problémech v Americe ani o zajímání lodí v Západní Indii neměl nikdo ponětí. Především situace na Severozápadě byla v Londýně neznámá. Klást si v této souvislosti otázku, zda Londýn situaci nepodcenil, není zcela na místě. Vláda se mohla rozhodovat pouze na základě nepřesných zpráv, následkem čehož bylo například nedocenění Waynova postupu na sever, který nevzbudil ve srovnání s Kanadou tolik neklidu. Obchodníky však situace znepokojovala a Výbor kupců obchodujících s USA se dotázal Pitta, zda existují důvody pro omezení obchodu, respektive zda hrozí válka.

Až příplutí Johna Jay utvrdilo vládu v tom, že situace je opravdu vážná. To se odrazilo okamžitě v depeších pro Dorchestera a Simcoea, v nichž dostali varování před neuváženými kroky; na Dorchestra se již snesla kritika za jeho „provokativní“ řeč. Současně přinesl Jayův příjezd určité uklidnění, jelikož zvláštní americký vyslanec potvrdil, že Waynova akce není namířena proti britským pevnostem.

Americký vyslanec připlul 8. června a již přivítání naznačovalo, že mise bude mimořádná. Britové uvítali Jaye s mimořádnou přívětivostí a v podobném duchu se nesl celý jeho pobyt. Na rozdíl od Johna Adamse vyvolávala Jayova přítomnost pozitivní ohlas v britském tisku a Jay se cítil na rozdíl od Adamse a jeho ženy Abigail v Británii dobře, což mu práci usnadňovalo; ve srovnání s mnoha Američany neměl rád Francii a to Britové ocenili. John Jay zastával v 80. letech pozici ministra zahraničí a před svým jmenováním byl předsedou nejvyššího soudu. Washington ho vybral na základě Hamiltonova doporučení a jeho volba se ukázala jako šťastná. Jay vynikal především jako právník a měl velký smysl pro morálku. Partnerem v jednáních mu byl ministr zahraničí lord Greenville, Pittův bratranec, jenž měl na zahraniční politiku značný vliv. Jelikož sdílel s Jayem podobné hodnoty, není divu, že se stali přáteli.¹²⁶

Pro vývoj rozhovorů se ukázalo podstatným, že se Jay s Greenvillem vyhnuli chybě, provádějící předchozí britsko-americká jednání. Narozdíl od svých předchůdců se

¹²⁶ Srv. Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 323.

nezabývali otázkou, kdo porušil smlouvu jako první. V tomto sporu uvázla jednání například mezi Jeffersonem a Hammondem. Tato otázka byla ve své podstatě marginální, a pokud chtěly obě strany uspět a narovnat vztahy, musely se věnovat praktickým problémům. Poměrně neobvyklý byl i způsob jednání. Oproti tehdejšímu zvyklostem, kdy si diplomaté vyměňovali své názory většinou písemně, vedl Greenville a Jay rozhovory přímo. Tím se vyhnuli mnohým prodlevám a nedorozuměním.

Smlouva byla dojednána během následujících měsíců a uzavřena 19. listopadu. Její oficiální název zní „Smlouva o přátelství, obchodu a plavbě“. Běžně je známa jako Jayova dohoda, ačkoli Grenvillův podíl na ní je rovnocenný a nazývat ji pouze Jayovým jménem není přesné. Název smlouvy naznačuje, že vyjednávači se pokusili vyřešit základní problémy vzájemných vztahů, včetně důležitých pasáží o obchodu, čímž se podstatně odlišuje od mírové smlouvy z Paříže. Rozdíl je patrný již v počtu článků, zatímco mírová smlouva jich obsahuje 10, londýnská má 28 článků. Vzhledem k rozsahu se není třeba zabývat jednotlivými články, ale věnovat se hlavním okruhům.¹²⁷

Pokud zachováme dělení předchozích kapitol, jedna část dohody se věnovala problematice hranic a pevností. Mezi největší Jayovy úspěchy patří získání britských pevností, jež zatěžovaly vzájemné vztahy od konce války za nezávislost. Zatímco v předchozím období se Británie zdráhala pevnosti vydat, během londýnských jednání se řešila pouze jediná otázka, kdy budou pevnosti předány. Londýn si uvědomil, že nemůže držet pevnosti navždy, jejich význam se postupně snižoval a vzhledem k americkému postupu na západ se jejich držení ukázalo jako problematické. Nakonec uspěl britský návrh, aby k předání došlo až za dva roky, tedy 1. června 1796. Nejednalo se však o zdržování, pouze o čistě technickou záležitost, jelikož odsun a předání pevností nebylo zcela snadné. Největší komplikace způsobila nakonec americká armáda, jež nedokázala pevnosti v daném termínu převzít. Druhý článek týkající se pevností obsahoval ještě jedno důležité ustanovení. Podle něho měli obyvatelé v okolí pevností právo zde zůstat a užívat svého majetku, zároveň nesměli být nuceni k přijetí amerického občanství. Tento bod se týkal především četných obchodníků žijících v jejich okolí.¹²⁸

¹²⁷ Klasickou studii k Jayově smlouvě je Bemis, S. F., *Jay's Treaty: A Study in Commerce and Diplomacy*, New Haven 1962.

¹²⁸ Swindler, W. (ed.), *Sources and Documents of United States Constitution*, Vol. 1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 441.

V otázce hranic zůstávala stále sporná místa. Jedním z nich bylo definitivní určení toku řeky St. Croix. Stále existovaly rozpory, která řeka je ta „pravá“ St. Croix. Greenville s Jayem se nezabývali řešením problému na dálku, ale přinesli východisko v podobě společné arbitráže. Ta spočívala v tom, že britský král jmenoval jednoho komisaře a prezident USA druhého. Ti se měli shodnout na třetím a komise měla zasednout v Halifaxu. Vlády Spojených států a Británie jmenovaly dále po jednom agentovi, kteří pracovali na místě a o svých výzkumech informovali komisi. Oba tyto agenti pocházeli ze státu Massachusetts; britským agentem se stal loajalista Ward Chipman. Později se oběma dostalo ocenění za vykonanou práci, bez níž by komise nemohla dospět k závěru. Význam arbitrážní komise spočívá hlavně v jejím principu, jenž převažuje nad výsledkem jednání (jako St. Croix určila arbitráž řeku Schoodic).¹²⁹

Otevřenou otázkou, vzhledem k neznalosti oblasti, zůstávala hranice zcela na západě v okolí Lake of the Wood. Problém spočíval v tom, že Británie měla mít podle mírové smlouvy přístup k Mississippi, jejíž horní tok nebyl tehdy známý. Celé území bylo důležité zejména díky kožešinám, ale v oblasti se nacházela rovněž ložiska železa. Dosahnout nějakého řešení z Londýna v podstatě nešlo, vzhledem k vzdálenosti a nejasnostem. Jay ani neměl zmocnění jednat o předání části teritoria USA Británii a Greenville v této věci netlačil. Dohoda proto stanovila, že po zmapování oblasti dojde k „přátelskému jednání“ o celé věci. Jednání o společné hranici na západě se stalo důležitým pro budoucnost, protože dalo základ rozšíření hranice podél 49. rovnoběžky až k Tichému oceánu.¹³⁰

Jayova smlouva obsahuje ještě velmi důležitý bod týkající se hranic. Na základě třetího článku směli občané USA, britští poddaní a Indiáni volně překračovat hranice, s výjimkou území Společnosti Hudsonova zálivu. Článek dále povoloval svobodnou plavbu po řekách a jezerech přes vzájemné hranice. Rovněž pohyb zboží neměl být omezen a na obchod s kožešinami nemělo být uvaleno clo. Bez cel mělo být i zboží, které pro svou potřebu dopravovali Indiáni. Tento článek se však dostával do rozporu s osmým článkem, podle něhož měli mít obchodníci překračující hranice zvláštní licenci.

¹²⁹ Tamtéž, s. 443.

¹³⁰ Tamtéž, s. 442. Srv. Bemis, S. F., Jay's Treaty and the Northwest Boundary Gap, in: American Historical Review, Vol. 27, No 3, 1922, s. 465-484.

Právě v tomto článku jsou kořeny pozdější nebráněné hranice mezi územím Spojených států a Kanady. Již tehdy Greenville navrhol, aby na velkých jezerech nebyla ozbrojená plavidla, tento návrh tehdy neuspěl, ale v budoucnu se jeho myšlenka prosadila a kanadsko-americká hranice je dodnes nejdelší nechráněnou hranicí.¹³¹

Smlouva se zabývala letitým problémem amerických dluhů. Jay uznal právní nárok na jejich vrácení a vyhnul se obvyklé americké argumentaci o neplatnosti britských nároků. Pro Greenvilla představovaly dluhy bod, na jehož řešení bezpodmínečně trval. V době před uzavřením dohody měli britští věřitelé možnost vymáhat své pohledávky u amerických soudů. Soudní procesy trvaly dlouho a pokud sledujeme jejich průběh, je patrné, že se často dostávalo větší ochrany dlužníkům.¹³² Jay dohodl s Greenvillem nový způsob jak dosáhnout nápravy pomocí společné komise. Ta měla mít pět členů, po dvou jmenovala Británie a Spojené státy, posledního zvolili sami komisaři. Výbor se sešel v Filadelfii, kde přijímal stížnosti a žádosti dlužníků. K tomu měl k dispozici všechny potřebné dokumenty a mohl provádět další šetření. Tato metoda nakonec selhala, Američané své komisaře po dvou letech odvolali. Dluhy nebyly nakonec nikdy plně uhrazeny; na základě konvence roku z 1802 zaplatila vláda USA 600 000 dolarů Británii, kde se peníze rozdělily mezi dlužníky. V otázce dluhů došlo však k jinému důležitému pokroku, jelikož 10. článek měl zabránit konfiskaci dluhů v případě budoucího konfliktu.¹³³

Zřejmě nejdůležitější pasáže jsou věnovány obchodu. Nejednalo se sice vyloženě o obchodní smlouvu, ale podařilo se odstranit mnoho problémů. Jay měl za úkol dosáhnout především práva obchodovat s britskými ostrovy v Karibiku. Dalším cílem bylo vyřešit problém statusu neutrálních lodí a zboží. Greenville uznal, že některá britská nařízení znevýhodňují více Spojené státy a projevil ochotu jednat o jejich změně. Ani on nemohl otevřít obchod úplně, tomu oponoval lord Hawkesbury a ministerstvo obchodu. Na rozdíl od předchozích pokusů se podařilo najít kompromisy, jenž dávaly Američanům mnohé výhody.

¹³¹ Swindler, W. (ed.), Sources and Documents of United States Constitution, Vol. 1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 441. Srv. Burt, A. L., The United States Great Britain and the British North America, New Haven 1940, s. 148.

¹³² Srv. Hobson, Ch. F., The Recovery of British Debts in the Federal Circuit of Virginia, 1790 to 1797, in: Virginia Magazine of History, Vol. 92, 1984, s. 176-200.

¹³³ Swindler, W. (ed.), Sources and Documents of United States Constitution, Vol.1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 443 a 446.

Díky uváženým návrhům se Jayovi podařilo najít řešení pro obchodu se Západní Indií. Podle jeho představ se obchod mezi USA a britskými koloniemi měl otevřít, pokud lodě dopravující zboží nebudou mít výtlač větší než 100 tun. Druhou podmínku tvořil zákaz reexportu vybraných surovin. Američané tak směli dovážet rum, cukr, melasu a kakao, ale nemohli je dále vyvážet. Podobné nařízení se týkalo britského průmyslového zboží. Greenville na tyto návrhy přistoupil, čímž udělal průlom v bristké obchodní politice. Spojené státy získaly značně velká práva v obchodování s britskými koloniemi, jež neměla žádná jiná země. V Británii vyvolal tento bod smlouvy značné kontroverze. Kritici upozorňovali na nebezpečí, že Američané mohou zboží dále vyvážet a těžko se jim v tom bude bránit. Ministr obchodu lord Hawkesbury rovněž oponoval příliš širokým výhodám. Hawkesbury v zásadě souhlasil se vším, co Greenville dojednal včetně předání pevností, ale v případě obchodu oponoval. Usmíření ano, proč ale dávat Američanům tak rozsáhlé výhody? Ukázalo se že jeho pozice ve vládě nebyla natolik silná, aby tomu zabránil; ostatně Greenville měl ve svých krocích Pittovu plnou podporu.¹³⁴

Poskytnutí výhod USA mělo velkou podporu u lobby z karibských ostrovů. Greenville Jayovy návrhy mírně upravil, například limit 100 tun výtlačku zmenšil na 70 tun a došlo k upřesnění zboží, jež se nesmělo reexportovat. Přesto přinášela smlouva zásadní změnu ve vzájemném obchodu. Problémem se stalo odmítnutí senátů zákazu reexportu.¹³⁵

Další podstatná úprava se dotýkala vymezení neutrálního zboží. Pro Američany byla důležitá zásada svobodná loď – svobodné zboží. Britové vnímali tuto otázku citlivě, jelikož se nechtěli vzdát možnosti narušovat francouzský obchod a tuto zásadu nikdy neuznávali. Zásadní posun přineslo jednání mezi Greenvillem a Hawkesburym, jenž přesně definovali kontraband. Jay tuto definici uznal a přesný popis kontrabandu byl vtělen do smlouvy; článek 18 obsahuje detailní výčet zbraní a dalšího zboží. Velké spory však působila otázka, zda obilí a mouka jsou nebo nejsou kontrabandem.¹³⁶

Některé problémy se ovšem nepodařilo úspěšně vyřešit. Jay vznesl otázku na náhrady za osvobozené a odvezené černochoy. Greenville dal jasně najevo, že o této věci

¹³⁴ Perkins, B. (ed.), Lord Hawkesbury and the Jay-Greenville Negotiation, in: Mississippi Valley Historical Review, Vol. 40, 1953, s 299-304.

¹³⁵ Swindler, W. (ed.), Sources and Documents of United States Constitution, Vol. 1, National Documents, 1492-1800, London 1982, s. 446.

¹³⁶ Tamtéž, s. 449.

nehodlá jednat. Britové se cítili v tomto směru silní nejen politicky, ale také morálně. Jay měl daleko větší snahu získat pevnosti, a proto na černochoy rezignoval.

Podobně nenašli vyjednávači východisko, jak zabránit zajímání a verbování amerických námořníků. Greenville se za postup omluvil, ale najít technické řešení bylo prakticky nemožné. Verbování přestalo být v druhé půlce 90. let vzhledem k omezení válečných akcí sice vážnějším problémem, přesto k němu docházelo.

Další články přinesly rovněž výhody pro Spojené státy. Americké válečné lodě získaly právo využívat britských přístavů. Posádky obchodních plavidel mohly na základě třináctého článku doplňovat při cestě do Indie na ostrově Svaté Heleny v jižním Atlantiku zásoby. Tento malý ostrov leží na cestě do Indie a tento článek povoloval americkým lodím obchodovat ve východní části britského impéria. Ačkoli se Američané o tomto bodě příliš nezmiňovali, jeho důležitost je značná, jelikož jiná země takové právo neměla.

Jiná pasáž se zabývala problematikou, která trápila oba státy. Piráti ať již z barbarských států, nebo francouzští kapeři sloužící zájmům své vlasti, ohrožovali lodě obou zemí. Britové se především obávali, aby Francouzi nevyužívali amerických přístavů. Na druhé straně Američané mohli doufat, že britské loďstvo bude bojovat proti barbarským pirátům. Ti ostatně donutili Spojené státy ke stavbě prvních válečných lodí.¹³⁷

Jayova smlouva je v britsko-amerických vztazích bezesporu vyjímečným dokumentem. Jen samotný průběh jednání se vymyká tradici rozhovorů mezi zástupci obou zemí a do vypuknutí války v roce 1812 se nepodařilo na tato jednání úspěšně navázat. Přestože se nenalezla řešení pro vše, podařilo se vzájemné vztahy stabilizovat a nejvážnější konflikty vyřešit. Především otevření obchodu se Západní Indií lze považovat za průlomové. Nelze ani opomenout, že smlouva obohatila diplomacii o princip arbitráže. Ty sice nebyly zpočátku s výjimkou St. Croix příliš úspěšné, staly se však modelem, podle něhož se řešilo mnoho sporů.

Ch. Ritcheson napsal, že anomálií britsko-amerických vztahů není Jayova smlouva, ale válka z roku 1812. Přes mnohé další spory mezi USA a Británií, je třeba s ohledem na další vývoj dát mu za pravdu.¹³⁸

¹³⁷ Tamtéž, s. 447, 450 a 451.

¹³⁸ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 359.

Osmá kapitola

Důsledky smlouvy a závěr 90. let 18. století

Období následující po podpisu Jay-Greenvilovy smlouvy v Londýně až do roku 1800 není zcela snadné zhodnotit. Velmi povrchně je možné tvrdit, že podepsáním smlouvy skončily vážnější problémy a vzhledem k dalším okolnostem se vzájemné vztahy staly takřka bezproblémové. Takový pohled je zjednodušující a některé momenty stojí v kontextu britsko-amerických vztahů za zmínku. Především ve srovnání s předcházejícím obdobím a s vývojem po roce 1800 vyniká tato doba jako poměrně klidné období. Sledováním je možné zjistit do jaké míry byla smlouva úspěšná, nehledě na zajímavý proces její ratifikace v USA.

V souvislosti s podpisem dohody se objevily otázky, komu přinesla smlouva více zisků a komu více prospěla. Ve své podstatě není tato otázka na místě, protože každá smlouva je výsledkem kompromisů a možností obou stran. Výsledek jednání je třeba hodnotit rovněž s ohledem na skutečné dopady. Na jednu stranu se může zdát, že více získala Británie; pevnosti již neměly onu strategickou hodnotu jako v 80. letech, získala přesnou definici kontrabandu, přístup na americké trhy, kompenzace za neprávem zajaté lodě a řešení dluhů.

Jayovým nesporným úspěchem byl zisk pevností a možnost obchodu se Západní Indií, nehledě na jeho regulaci. Přínosem se stalo potvrzení hranic v oblasti Lake of the Wood, jelikož Jayovi se podařilo udržet pro USA výhodné hranice. Otázkou je, zda mohl vyjednat podmínky zakazující verbování amerických námořníků, nebo zamezující zajímání obchodních lodí. Ve skutečnosti se obě strany musely něčeho vzdát, aby dosáhly výsledku. Jayova mise je hodnocena rozdílně i u historiků, z nichž někteří jeho zisky vyzdvihují a jiní hodnotí opatrně.¹³⁹

Britská veřejnost a politici smlouvu ocenily. Toto hodnocení zapadá do kontextu Jayova pobytu. Ani námitky lorda Hawkesburyho se nestaly vážnější překážkou. Jedině Vychodoindická společnost mírně a bez úspěchu protestovala proti otevření Indie

¹³⁹ Ritcheson, Ch. R., *Aftermath of Revolution*, New York 1971, s. 352. Srv. Sharp, J. R., *American Politics in the Early Republic: The New Nation in Crisis*, New Haven 1993, s. 116.

americkým lodím. Britové vnímali smlouvu jednoznačně jako zisk, což utvrdilo Američany v její nevýhodnosti a jednostranosti.

Ve Spojených státech našla Jayova smlouva rovněž své stoupence. Především ji přivítali obchodníci z Nové Anglie a rovněž mezi federalisty měla podporu, bez níž by nemohla být ratifikována. Na druhou stranu rozpoutal podpis smlouvy velmi prudké vášně proti ní, Jayově osobě a rozdělil americkou společnost. Smlouva byla veřejně pálena a dav upaloval i Jayovy figuríny. Především v jižních a nových západních státech (Kentucky, Tennessee) narážela dohoda na zvláště silný odpor veřejnosti, například kvůli otevření Mississippi a hranic. Ačkoli se běžně tvrdí, že smlouva měla bezvýhradnou podporu federalistů, některé dokumenty svědčí o opaku. Příkladem je Samuel Bayard, federalista žijící v Londýně, jenž hodnotil smlouvu jako nevýhodnou pro USA. Mimo jiné psal kriticky o britských politicích; Pitta nazval opilcem, dlužníkem a machiavelistou.¹⁴⁰

Prudké boje vypukly v senátu, kde sice federalisté měli většinu, ale hlasování byla velmi těsná. Část amerických politiků se obávala, že se touto smlouvou de facto ruší francouzsko-americká dohoda. Na to upozorňoval pozdější prezident James Monroe, senátor z Virginie, velký přítel Francie a republikanismu, jenž zastával v této době funkci vyslance v Paříži. Monroe se snažil přesvědčit francouzskou vládu, že smlouva nebude nikdy schválena a označoval ji za hanebnost.¹⁴¹ Přestože se jednalo v této fázi o tajný dokument, dostal se nakonec na veřejnost. Za zveřejněním stáli dva republikánští senátoři. Pierce Butler z Jižní Karolíny ji poskytl Madisonovi ten dále Jeffersonovi. Ještě větší podíl měl senátor S. T. Mason, který zaslal její kopii do novin *Aurora*. Právě *Aurora* patřila k nejvíce protibritským novinám v USA. Nasledovaly četné petice prezidentovi, aby smlouvu nepodepisoval, zároveň federalisté organizovali jiné na její podporu.

Washington s podpisem smlouvy určitou dobu váhal, nechtěl se dostat do sporu s kongresem, který mohl blokovat fondy nutné k realizaci některých článků. Nakonec ho přesvědčil skandál, spojený s ministrem zahraničí Edmundem Randolphem. Britové zadrželi francouzskou loď a listiny zasláné francouzským vyslancem Josephem Fouchetem, v nichž byl Randolph několikrát zmíněn. Listiny naznačovaly, že Randolph přijal úplatek od

¹⁴⁰ Sterling, D. L. (ed.), *A Federalist Opposes the Jay Treaty: The Letters of Samuel Bayard*, in: *WMQ*, 3rd Series, Vol. 18, 1961, s. 410 a 415.

¹⁴¹ Srv. Bemis, S. F., *Washington Farewell Address: A Foreign Policy of Independence*, in: *American Historical Review*, Vol. 39, No 22, 1934, s. 254-256.

Francie, aby působil proti vládě. Britský vyslanec poskytl zmíněné dokumenty americkým ministrům Timothy Pickeringovi a Oliveru Wolcottovi. Ti je předali prezidentovi, který se cítil podveden a okamžitě Jayovu dohodu podepsal. Celá záležitost byla velmi kontroverzní, Randolphovi vinu nikdo neprokázal a není jasné, zda někdo depeše neupravil.¹⁴²

Jak vidno, ratifikovali Američané smlouvu až po velkých bojích, přičemž se hovořilo dokonce o rozpadu unie. Hněv se obrátil také proti Washingtonovi, což vzhledem k vysoké prezidentově popularitě nebylo obvyklé. Smlouva de facto dokončila rozpad politické jednoty v USA a přispěla ke vzniku systému dvou politických stran.¹⁴³

Navzdory vášnivým sporům kolem dohody se vzájemné vztahy zlepšily. V Americe na tom měla podíl sílící pozice probritských federalistů ve vládě. Tu podpořil ve své abdikací řeči prezident Washington (tzv. *Farewell Adress*), v níž varoval před zapojením se do evropských záležitostí. V této době však představovala větší nebezpečí Francie, která vnímala podpis Jayovy smlouvy jako vznik britsko-americké aliance. Francie, kde vláda direktoria začala svou pozornost obracet k Severní Americe, uplatňovala politiku namířenou proti Washingtonově administrativě. Ačkoli Randolphova vina nebyla prokázána, nic to nemění na tom, že francouzští vyslanci Fauchet a Adet intrikovali proti americké vládě. Zároveň poskytovala Paříž podporu některým americkým politikům: Madisonovi, Jeffersonovi, Masonovi a dalším. Francouzské lodě rovněž přepadaly americká plavidla.¹⁴⁴

Za této situace vláda a prezident oceňovaly britský přístup. Británie učinila v této době několik kroků, jenž přispěly k zlepšení vztahů se Spojenými státy. Jedním z nich bylo jmenování Roberta Listona vyslancem, jenž nahradil neúspěšného George Hammonda. Listonovo jmenování probíral v době rozhovorů Greenville s Jayem. Zvláštní americký vyslanec apeloval, aby ministr zvolil někoho vhodného a přátelského k USA. Za stejnou věc se přimlouval také Gouverner Morris pobývající soukromě v Londýně; Morris měl u Britů značný kredit a několikrát jednal přímo s Greenvillem.

¹⁴² Srv. Brant, I., Edmund Randolph, Not Guilty!, in: WMQ, 3rd Ser., Vol. 7, No 2, 1950, s. 179-198.

¹⁴³ Charles, J., The Jay Treaty: The Origins of the American Party System, in: WMQ, 3rd Series, Vol. 12, No 2, 1955, s. 581-630.

¹⁴⁴ Srv. Bemis, S. F., Washington Farewell Address: A Foreign Policy of Independence, in: American Historical Review, Vol. 39, No 22, 1934, s. 257-258.

Robert Liston byl poměrně zkušeným diplomatem, působil mimo jiné ve Vídni, Madridu a Stockholmu. Vzhledem k tomu, že pocházel ze Skotska a nelpěl jako Hammond na všem „anglickém“, byl jeho styl celkově jiný, a proto vycházel s Američany velmi dobře. Po příplutí do USA v roce 1796 získal sympatie Washingtona a federalistů, čemuž se vzhledem k Hammondově značné neoblíbenosti nelze divit. Liston se s Washingtonem dokonce spřátelil a se svojí manželkou ho několikrát navštívil na Mount Vernon.¹⁴⁵

Liston posílil svou pozici díky úspěšnému předání pevností, které proběhlo z britské strany korektně. Dalším důležitým úkolem byl vznik arbitrážních komisí k problematice dluhů a hranic na řece St. Croix. Listonovu kariéru a s ní britsko-americké vztahy ovlivnily v následujícím období dvě události.

První byla Blountova konspirace, jež souvisela s neklidnou situací na jihu USA. Tam narozdíl od severu nedošlo k úplnému sklidnění situace; po přijetí Jayovy smlouvy byly problémy Severozápadu v podstatě vyřešeny. Především napětí způsobované Indiány přestalo zatěžovat vzájemné vztahy. Britové jim omezili svou pomoc, stáhli své agenty a celá oblast přešla nezpochybnitelně pod vliv Spojených států.

Aféra vypukla v roce 1796 a přinesla Listonovi problémy, díky nimž ztratil část své oblíbenosti. Senátor William Blount zvolený za stát Tennessee chtěl využít francouzského zajmu o Lusianu, z něhož měla Británie obavy, a zamýšlel zmocnit se s britskou pomocí Floridy a Luisiany. V jeho plánech figurovala především námořní podpora ze strany královského loďstva, zatímco on by zmobilizoval Indiány a hraničáře. Za jeho plánem stál především zájem o pozemky, které by na jiho-západě získal; Blount krátce předtím zbankrotoval. Do plánované akce zapojil Johna Chisholma, loajalistického obchodníka, který s plánem seznámil právě Listona a žádal pro něj podporu.¹⁴⁶

Blount a Chisholm předpokládali, že Londýn bude mít o plán zájem, vzhledem k jeho obavám z návratu Francie do Ameriky a šíření republikanismu. Ačkoli Liston s Chisholmem komunikoval, neměl pro plán mnoho sympatií. Uvědomoval si, že tato konspirace by mohla ohrozit jeho americké přátele. Chisholmův plán však částečně podpořil a vyslal ho do Londýna. Britská vláda konspiraci rezolutně odmítla, navzdory

¹⁴⁵ Srv. Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 30-33. Též Perkins, B. (ed.), *A Diplomat's Wife in Philadelphia: Letters of Henrietta Liston, 1796-1800*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 11, No 4, 1954, s. 599.

¹⁴⁶ Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 109-110.

francouzským ambicím v Americe. Lord Greenville plán nepřijal, protože v něm viděl pouze nebezpečí. Nechtěl se také připojit k akci proti španělskému území, vzhledem k dobrým vztahům se Španělskem.

Blountova konspirace byla mezi tím v USA prozrazena a hněv dopadl také na Listona. Ačkoli britský vyslanec zůstal v pozadí, angažoval se v akci zamířené proti USA, a proto ho napadali republikáni a *Aurora*. Liston se snažil celou záležitost vysvětlit a Pickeringovi ukázal Greenvillův zamítavý dopis, který americký ministr ocenil a snažil se Listona bránit. Celá záležitost se dostala do kongresu a hněv se obrátil hlavně proti jeho osobě. Londýna se tato aféra příliš nedotkla. Liston reagoval na situaci tím, že odjel z Filadelfie a procestoval jih Spojených států.¹⁴⁷

Význam Blountovi konspirace nelze přecenit, vzhledem k jiným problémům, které naopak sblížily Spojené státy a Británii. Jak jsem již naznačil v druhé půlce 90. let došlo k ochlazení francouzsko-amerických vztahů. To se projevilo především na moři, kde francouzští korzáři napadali americké obchodní lodě; Francie postupovala v otázce kontrabandu podobně jako Británie. K těmto incidentům docházelo převážně v Karibiku a vedlo téměř k vyhlášení války. Výsledkem se stala tzv. XYZ aféra. John Adams, který byl poměrně překvapivě zvolen prezidentem USA, chtěl situaci uklidnit a vyslal do Paříže zláštní emisary po vzoru Jayovy mise. K Charlesi Pinckneymu, jenž opustil Londýn a stal se vyslancem v Paříži, jmenoval prezident Johna Marshalla a Elbridge Gerryho. Těm se však dostalo od ministra zahraničí Talleyranda nepříznivého přijetí. Jednání vedli pouze s jeho agenty, kteří žádali úplatek za zahájení rozhovorů, velkou půjčku a americkou omluvu. To Američané odmítli, protože částky byly příliš velké a v USA vypukl skandál. Jména tří francouzských agentů nahradil ve zprávě pro kongres Adams písmeny XYZ, odtud název celé aféry.

V této situaci se vyhlášení války a aliance s Británií jeví jako pravděpodobné, kongres reagoval schválením stavby válečných lodí a uvolnil další částky pro armádu. Válka nakonec vyhlášena nebyla, ani k spojenectví s Londýnem nedošlo. Vliv na to měl prezident Adams, který na Británii pohlížel s nedůvěrou a hlasům obchodní lobby nevěnoval velkou pozornost. Dokonce ani silná pozice federalistů ve vládě nepřiměla

¹⁴⁷ Srv. Perkins, B. (ed.), *A Diplomat's Wife in Philadelphia: Letters of Henrietta Liston, 1796-1800*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 11, No 4, 1954, s. 612.

prezidenta k vyhlášení války. Jedná se o pouhou spekulaci, ale kdyby na jeho místě byl Pickering aliance by zřejmě vznikla. Aféru uklidnil rovněž postoj Paříže, která nechtěla situaci dále vyhrocovat; vše vyřešila nakonec nová dohoda.

Pro Británii a Roberta Listona osobně přineslo zhoršení americko-francouzských vztahů výhody. Hněv americké veřejnosti se obrátil proti Francii a na Blountovu konspiraci se zapomělo. Liston dokonce požádal o zvláštní dodávku mědi pro trupy amerických lodí a uvažoval o poskytnutí poradců pro americké lodě, na nichž by sloužili britští důstojníci. Z těchto návrhů sešlo vlivem zmírnění krize, přesto se v této době Spojené státy a Británie sblížily; dokladem toho byli američtí dobrovolníci sloužící na britských lodích.¹⁴⁸

Jediným závažnějším problémem narušujícím vzájemné vztahy zůstávalo verbování. Ačkoli počet zadržených klesal, nepodařilo se mu úplně zabránit. Problémem se ukazovala nejednota v Londýně, zatímco ministerstvo zahraničí si přálo dobré vztahy s Filadelfií, potřebovala admirálita především námořníky a na postupu jí příliš nezáleželo. K verbování Američanů docházelo především v Západní Indii, kde britští kapitáni postupovali často neuváženě. V reakci na to vyslala americká vláda do oblasti agenta Silase Talbota, aby jednal s místními úřady o propuštění amerických námořníků. Právě během jeho mise se projevil zřetelně rozdíl v britské administrativě. Liston se snažil Talbotovi pomoc a poskytl mu podporu. Úředníkům v Karibiku zaslal dopis upozorňující, že britská vláda nemá zájem zhoršovat vztahy s USA. Talbotovi poskytl rovněž Greenvillův dopis, v němž ministr souhlasil s vysláním amerického agenta do oblasti. Talbot na místě zjistil dvě skutečnosti, k verbování nedocházelo tak často jak se psalo v Americe. Za druhé pochopil, že s britskými úředníky nepohne. Americký agent se odvolával dokonce na *Habeas corpus act*¹⁴⁹, ale admirál Hyde Parker nařídil svým podřízeným, aby Talbota jednoduše ignorovali.¹⁵⁰

Na závěr se lze zmínit o působení Roberta Listona. Jeho kariéru nakonec Blountova konspirace neovlivnila a jeho odvolání způsobily jiné důvody. Především neúspěch komise řešící dluhy, odkud Američané stahli své zástupce, mu kladl lord Greenville za vinu. Sám Robert Liston se toužil vrátit do Evropy. Před svým odjezdem zažil ještě stěhování do

¹⁴⁸ Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 43.

¹⁴⁹ Britský zákon zakazující svévolné uvěznění člověka.

¹⁵⁰ Srv. Clarfield, G., *Postscript to the Jay Treaty: Timothy Pickering and Anglo-American Relations, 1795-1797*, in: *WMQ*, 3rd Ser., Vol. 23, 1966, s. 110-117.

nového hlavního města Washingtonu a věnoval se cestování, navštívil například Niagarské vodopády. Listona, jenž zemřel ve věku 94 let, můžeme označit za jednoho z nejlepších vyslanců před rokem 1812 v USA. Jeho odjezdem vrcholila éra vzájemného zblížení Británie a Spojených států v 90. letech.¹⁵¹

¹⁵¹ Srv. Perkins, B. (ed.), *A Diplomat's Wife in Philadelphia: Letters of Henrietta Liston, 1796-1800*, in: *WMQ*, 3rd Ser, Vol. 11, No 4, 1954, s. 626-630. Též Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 50-52.

Devátá kapitola

Horní Kanada, britská kolonie?

Horní Kanada zaujímá mezi britskými koloniemi v Severní Americe z několika důvodů specifické místo. Území, které tvoří jádro dnešní provincie Ontario, náleželo původně ke Quebecu, obývali jej pouze Indiáni, lovci a navštěvovali obchodníci. Jak již jsme poznali, po vzniku Spojených států osídlili oblast četní lojalisté, další přistěhovalci z Evropy a z USA. Nezávislou kolonií se Horní Kanada stala v roce 1791, kdy došlo k rozdělení Quebecu. Kořeny výjimečnosti lze hledat již v 80. letech.

Nejdůležitější skutečností bylo přímé sousedství s USA. Ačkoli Quebec a Nový Brunšvik rovněž sousedily s unií, z mnoha důvodů je to natolik neovlivnilo. V prvním případě hrálo významnou roli francouzské obyvatelstvo odlišující se řečí, tradicí a kulturou od Britů a Američanů. Nový Brunšvik měl na jihu hranice s státem Massachusetts (dnes Maine) a existovaly zde přeshraniční styky, neusadil se tam ale takový počet Američanů a charakter lojalistického exilu se od Horní Kanady odlišoval. Zbývající britské kolonie New Foundland, Nové Skotsko a Rupertova země ležely od Spojených států příliš daleko, nebo byly prakticky pusté.

Věnovat se Horní Kanadě v kontextu vztahů Británie a Spojených států je vzhledem k zmíněné blízkosti, lojalistům a Američanům důležité. Situaci v nové kolonii ovlivňovala rozhodnutí Londýna a rovněž krize v britsko-amerických vztazích. Kromě politického vývoje kolonie je možné sledovat střetávání britských a amerických tradic, jež se projevovalo jak v místní politice, tak v každodenním životě. Již v této době je možné hledat kořeny budoucí kanadské identity.

V roce 1791 přijal britský parlament Ústavní zákon (Constitutional Act), na jehož základě došlo k rozdělení Quebecu na Dolní Kanadu s centrem kolem řeky Sv. Vavřince a Horní Kanadu s centrem u jezera Ontario. Zákon předložený lordem Greenvilleem měl za cíl dvě hlavní věci. Prvním cílem bylo oddělení dvou rozdílných kultur. Zatímco držení půdy v Quebecu se zakládalo na starém seigneurialním systému, v podstatě šlo o feudální držbu půdy, Britové a lojalisté žádali svobodné držení půdy. Další rozdíly panovaly v samosprávě a náboženství. Zákon měl ještě jeden cíl, zabránit šíření republikanismu do Kanady. Tím, že dával obyvatelům samosprávu, dvoukomorový parlament a Francouzům

znovu potvrdil právo vyznávat katolickou víru, měl bránit pronikání radikálního republikanismu z USA. Ačkoli právo volit omezoval volební cenzus závisující na odvedených daních, mohla volit značná část mužské populace, díky k rozšířené držbě půdy. Francouzská revoluce a její myšlenky nepřímo přispěly k vzniku dvou nových kolonií.¹⁵²

Počátky nové kolonie jsou spojeny s prvním guvernérem, kterým se stal mnohokrát zmíněný John Graves Simcoe. Přestože formálně podléhal generálnímu guvernérovi v Quebecu, přestávalo toto podřízení mít skutečný význam. To se týkalo i dalších kolonií v Kanadě. Díky tomu mohl Simcoe provádět „svou“ politiku, ačkoli musel respektovat Londýn. Pro nového guvernéra se jeho funkce stala posláním. Z Horní Kanady chtěl vybudovat zárodek nového britského impéria v Americe, a proto města zakládaná v této době nesou jména Londýn nebo Cambridge. Nová kolonie se měla stát kopií Británie, kde by fungovala normální britská společnost se všemi zvyky, principy a normami.

Realita však pro jeho plány nesvědčila. V Horní Kanadě žilo v roce 1791 maximálně 14 000 obyvatel rozptýlených v obrovské oblasti. Vyjma center kolem pevností Niagara a Kingston zde neexistovala města, v oblasti nebyly s výjimkou vodních cest jiné komunikace a místní obyvatelé měli mnoho jiných životně důležitých starostí, než aby budovali britskou společnost v divočině. Celou oblast mohl navíc ohrozit americký útok proti britským pevnostem a riziko představovali také Indiáni. Simcoe nemohl spoléhat ani na příliš velkou pomoc odjinud, jelikož ani lord Dorchester v Quebecu neměl k dispozici příliš velké síly.

Mezi hlavní body guvernérový politiky patřila nabídka půdy pro každého, kdo se v kolonii natrvalo usadil. Díky tomuto opatření se mnohonásobně zvětšil počet obyvatel, v roce 1812 jich tam žilo 75 000. Nabídka však přilákala mnoho Američanů převážně ze států New York, Massachusetts a Pennsylvania. Horní Kanada se tak stala multietnickou kolonií, kromě Britů a Američanů zde našli domov četní Němci, Francouzi, Skotové a Holanďané. V 90. letech se většina obyvatel nové kolonie narodila v jiné zemi.

Simcoe dále podporoval anglikánskou církev jako jeden z pilířů společnosti, při tom narážel na skutečnost, že značná část populace se hlásila k metodistické církvi. Příjezd nového guvernéra znamenal změnu politického stylu. Pohled na jeho roli v místní politice

¹⁵² Srv Conrad, M., Finkel, A., Jaenen, C., History of the Canadian People, Vol. 1, Toronto 1993, s. 303.

se rozcházel do značné míry s místní elitou, mezi níž patřili například obchodníci Hamilton a Cartwright, jimž se nelíbilo oslabení jejich moci. Ačkoli místní uznávali krále a britskou vládu, soužití s novým ambiciózním guvernérem nebylo snadné.¹⁵³

Jedním z kroků, který měl oslabit místní politiky, se stalo přenesení hlavního městaz Kingstonu do nově založeného Yorku na západním břehu Ontaria (v roce 1837 byl York přejmenován na Toronto). Přenesení hlavního města mělo jak poznáme další příčiny, ale nová budova sněmu dávala najevo, kde je centrum nové kolonie.

Simcoe se snažil bojovat proti americkému elementu v nové kolonii. Jeho politika si částečně protirečila, jak se přesvědčíme nejen v tomto bodě. Na jednu stranu podporoval příchod amerických osadníků, z nichž někteří se označují jako „pozdní“ loajalisté. Současně chtěl zajistit britský charakter kolonie, a proto se snažil prosadit zákon o národnosti. O celé záležitosti se jednalo ve sněmu, ale po jeho odjezdu v roce 1796 se na ní zapomělo.

Důležitým úkolem nového guvernéra byla obrana nové kolonie. Té věnoval jako bývalý voják značnou pozornost. Již před odplutím do Kanady, se na úkol pečlivě připravoval, přičemž se nezabýval pouze plány pro svou kolonii, ale celkovou koncepcí pro britská území v Severní Americe. Své koncepce konzultoval s mnoha důstojníky v Británii, včetně Henryho Clintona, a se žádostmi o pomoc se obracel přímo na vládu. Díky tomu měl pod svým velením zhruba 400 vojáků. Na památku slavné jednotky z války o nezávislost, ji pojmenoval *Queen's Rangers*. Pod jeho velení patřila dále místní milice v síle 3 000 mužů; kromě ní měl Simcoe k dispozici ještě 1 000 vojáků, jenž byli rozmístěni v pevnostech na jihu. Na rozdíl od mnohých jiných důstojníků se Simcoe nechtěl spoléhat na Indiány, kterým příliš nedůvěřoval.¹⁵⁴

Velmi podstatné a s ohledem na budoucnost zřejmě nejdůležitější je guvernérova snaha o budování nových pevností – měst a infrastruktury. Jako voják si uvědomoval stav pevností na území Spojených států, které zastaraly a byly prakticky nebránitelné. Zároveň věděl, že v Horní Kanadě pevnosti s výjimkou Niagary nejsou; o hájitelnosti Kingstonu pochyboval. Z těchto důvodů se rozhodl opevnit York, kde šlo vybudovat silné opevnění a

¹⁵³ Srv. Errington, J., *The Lion, The Eagle and Upper Canada: Developing Colonial Ideology*, Kingston 1987, s. 17.

¹⁵⁴ Srv. MacLeod, M., *Fortress Ontario or Forlorn Hope? Simcoe and the Defence of Upper Canada*, in: *Canadian Historical Review*, 1972, s. 154.

místo mělo strategickou polohu na břehu jezera. Právě York se měl stát doslova „baštou“ Horní Kanady. Dalším významným bodem se stal nově založený Londýn jihozápadně od Yorku, z něhož plánoval Simcoe udělat hlavní město, proto jméno podle britské metropole. Jeho plán však nevyšel a centrem zůstalo v budoucnu Toronto. Niagara, York a Kingston vytvořily trojúhelník, který se měl stát základem nové kolonie.¹⁵⁵

Dalším krokem se stalo budování komunikací, jež by spojily hlavní pevnosti a umožnily přesun vojenských jednotek. Armáda mohla sice k dopravě využívat vodních cest, Američané je však mohli přerušit a odříznout britské posádky v pevnostech. První cestou se stala *Dundas Street*, jež vedla podél řeky Temže k Detroitu. Na podzim roku 1794 dokončili Britové rovněž cestu spojující York s Huronským jezerem. Jelikož měl Simcoe pod svým přímým velením jen *Queen's Rangers*, představovalo budování cest hlavní náplň práce této jednotky.¹⁵⁶

Přestože pokračovaly práce na opevněních a cestách, v době krize ve vnitrozemí v letech 1793-94 nebyly zdaleka dokončeny. V předchozích kapitolách byl J. G. Simcoe v souvislosti s krizí v roce 1794 několikrát zmíněn, ale pohled z perspektivy Horní Kanady je důležitý. Guvernérova politika je ve své podstatě protikladná. Simcoe si na jedné straně válku přál, zároveň však volal po míru, jelikož se obával o svou kolonii. Podobně „schizofrení“ přístup měl také lord Dorchester, který se konfliktu bál, přitom povzbudil svojí řečí Indiány k boji. Simcoe se v této době střetl s Dorchesterem, jenž se domníval, že se Horní Kanada nedá uhájit a chtěl ji evakuovat. Takový přístup se jevil veliteli *Queen's Rangers* jako příliš defenzivní a ustrašený. Návrh na evakuaci ostatně odmítl v depeších i Henry Dundas. Simcoe naopak žádal Quebec, aby do oblasti vyslal další jednotky. Dorchester však mnoho vojáků navíc neměl, protože zodpovídal za obranu celé Kanady. Pro něj představovaly prioritu pevnosti Montreal a Quebec, ne odlehlé posty v Horní Kanadě.

Ačkoli Simcoe budoval svou strategii na defenzívě, chtěl se napadení Horní Kanady bránit ofenzivou. Vzhledem k tomu, že nedůvěřoval Indiánům a upíral jim schopnost porazit generála Waynea, navrhoval blesková tažení do nitra Spojených států. Hodlal napadnout zásobovací linie, Waynea v lesích odříznout a porazit. Dosáhnout toho chtěl

¹⁵⁵ Hitsman, J. M., *Safeguarding Canada, 1763-1781*, Toronto 1968, s. 60.

¹⁵⁶ Srv. MacLeod, M., *Fortress Ontario or Forlorn Hope? Simcoe and the Defence of Upper Canada*, in: *Canadian Historical Review*, 1972, s. 157.

pomocí britských jednotek doplněných Indiány. K takové akci samozřejmě nedošlo a Londýn by nic takového nikdy nedovolil. Simcoe nakonec pochválil majora Campbella z pevnosti Maumee za uvážený a moudrý přístup během bitvy u Fallen Timbers. Později dokonce tvrdil, že válce zabránil on sám. Po podepsání Jayovy dohody se napětí výrazně snížilo. V této situaci nepovažovala vláda v Londýně potřebné držet na území Horní Kanady větší jednotky, a proto je s výjimkou milice a *Queen's Rangers* odvelela jinam. Simcoeova mise skončila v roce 1796, po jeho odjezdu zavládlo především u místních politických elit určité uvolnění.

Kromě obrany a politiky nového guvernéra stojí za zmínění již zmíněné střetávání britského a amerického elementu. Tato část historie Horní Kanady je podle mého názoru dokonce zajímavější než velké plány Simcoea, ukazuje se tak zcela jiný rozměr britsko-amerických vztahů.

Jak jsem uvedl, měla se Horní Kanada specifickou skladbou obyvatelstva. Ta nespočívala pouze v mnohonárodnostní skladbě. Podobné složení obyvatelstva měly prakticky všechny britské kolonie v Severní Americe. Rozdíl spočíval hlavně v sociálním původu nově přichozích lojalistů. Zatímco bohatší lojalisté odešli z USA do Západní Indie nebo Británie a obyvatelé z velkých měst do atlantických kolonií, lojalisté z pohraničí se odstěhovali do Horní Kanady. Jednalo se o pionýry, kteří po přestěhování do nových domovů jednoduše pokračovali ve svém tradičním životě. Tito lidé měli velmi omezené potřeby, soustředili se především na každodenní práci a žili velmi izolovaně. Právě izolovanost způsobovala omezené zájmy, které nepřesahovaly místní obzor. Nelze však tvrdit, že by Kanadčané byli od světa zcela odříznuti.

Právě určitá „omezenost“ ovlivňovala vnímání Británie a příslušnosti k ní. Identita těchto Kanadčanů je poměrně složitým problémem a je třeba rozlišovat mezi elitami a farmáři z divočiny. Británii ztělesňoval především král, k němuž měla většina pozitivní vztah a jeho narozeniny slavila. Jediným viditelným důkazem britské přítomnosti byli vojáci a jejich červené uniformy. Vojáci však měli svá stanoviště pouze v pevnostech a mnohý farmář s nimi nepřišel vůbec do styku. Přesto zůstával král největším symbolem Británie především pro lojalisty, kteří právě kvůli němu opustili své domovy. Jinou otázkou je postoj „pozdních“ lojalistů, jejichž motivy k vystěhování byly spíše ekonomické.

Jinak vnímaly celou věc elity v Kingstonu, Niagaře a Yorku. Pro ně byl důležitý nejen král ale i parlament v Británii, včetně jeho tradic sloužících jako vzor pro místní sněm. Obyvatelé oceňovali rovněž ekonomické pobídky a krále brali jako záruku spravedlnosti. Sympatie k Británii a králi vzrostly zejména v době válek proti Francii. Nelsonovo vítězství u Abukiru Kanadčané přivítali a místní biskup mluvil: „o naší armádě a našem loďstvu.“¹⁵⁷ Přesto je otázkou, zda obyčejní farmáři mohli mít představu o skutečném významu těchto bitev pro Británii.

Členové horních vrstev zastávali většinou konzervativní názory na svět. Důležitý pro ně byl bůh, král a spravedlnost, proto se obávali francouzské revoluce a Spojených států, odkud se mohl radikální republikanismus šířit. Ačkoli často deklarovali svoji loajalitu králi a Británii, jejich aktivní zapojení do obrany impéria nebylo velké, dokonce ani během války v roce 1812, kdy jejich účast v milicích nebyla velká. Není také zcela jasné jak vnímali frankofoní obyvatelstvo Quebecu.

Důležitou otázkou vzhledem k složitému vztahu k Británii je postoj a vztah obyvatelstva ke Spojeným státům. Tím, že se značná část populace přistěhovala právě z území bývalých třinácti kolonií, zachovala si k bývalé vlasti silné vazby. Lojalisté zanechali v USA mnoho příbuzných, které často navštěvovali, bez ohledu na mezinárodní situaci. Právě díky těmto stykům získávali informace o vývoji v unii. Mezi Horní Kanadou a sousedními státy (Pennsylvania a New York) panovala čilá obchodní výměna, včetně rozšířeného pašování. Většina obyvatel včetně elit měla americké vzdělání, které se od britského odlišovalo.

Ve vztahu k Spojeným státům se střídala ostražitost s obdivem. Místní lidé byli o situaci v USA dobře informováni. Dokonce i Richard Cartwright, jinak zapálený lojalista, obdivoval ekonomický a sociální pokrok u jižního souseda. Ostražitě naopak vnímali místní politici stranicství v americké společnosti. Díky blízkosti USA a naopak vzdálenosti od ostatních britských kolonií, ani cesta do Quebecu nebyla snadná, získávali obyvatelé většinu informací prostřednictvím amerických novin. Kanadčané četli převážně federalistické noviny a místní noviny *Kingston Gazette* přejímaly články z Ameriky. Čtenáři se jejich prostřednictvím stávali součástí širší americké konzervativní komunity.¹⁵⁸

¹⁵⁷ Citováno in: Errington, J., *The Lion, The Eagle and Upper Canada: Developing Colonial Ideology, Kingston 1987*, s. 25.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 38.

Nelze přehlédnout ani skutečnost, že lojalisté nežili všude a velký nárůst populace způsobili hlavně američtí osadníci přilákaní nabídkou volné půdy. Udává se, že v roce 1812 tvořili Američané až dvě třetiny z celkové populace. Právě oni přinášeli do Horní Kanady americké zvyky, přičemž nemohli mít vztah ke králi, anglikánské církvi a Británii. Díky nim se vazby ke Spojeným státům ještě prohlubovaly. Také příslušnost většiny obyvatel k metodistické církvi, do vytvoření vlastní kongregace v roce 1824 příslušeli kazatelé k americké konferenci, vzájemnost prohlubovala. Dá se říci, že většině obyvatel bylo vcelku jedno, ve které zemi žijí, zajímali je převážně praktické věci a obchodníci neměli problém prodávat zásoby americké armádě.¹⁵⁹

Odpověď na otázku, zda Horní Kanada byla více britská nebo americká, není zcela snadné. Vzájemné střetávání mělo ještě jeden efekt. Často se tvrdí, že díky americké revoluci vznikly dva národy – Američané a Kanadčané. Kanadská identita je přitom velkou otázkou pro historiky a filozofy, jmenujme například Charlese Taylora, a přesně ji definovat není vzhledem k multietnicitě snadné. Domnívám se, že počátky identity je třeba hledat právě v 90. letech 18. století ve střetávání dvou kultur, které vytvořilo novou svébytnou identitu.

¹⁵⁹ Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 183.

Desátá kapitola

Jeffersonova éra

Nástup Thomase Jeffersona lze vnímat jako přelom v počátečním období existence Spojených států. Zatímco předchozí prezidenti Washington a Adams patřili k federalistům, Jefferson byl republikán. Již samotné prezidentské volby nepostrádaly zajímavé prvky, jelikož Jefferson i Aaron Burr obdrželi stejný počet hlasů a o výsledku musela rozhodnout sněmovna, kde většinu hlasů získal Jefferson.

Zvolení Thomase Jeffersona bylo důležité rovněž pro britsko-americké vztahy. Vzhledem k tomu, že Jefferson dlouhodobě zastával protibritské postoje, obdivoval Francii a vymezoval se proti Británii své kampani, se dalo očekávat zhoršení vztahů. Rovněž jmenoval do vlády ministry, kteří zastávali protibritské postoje. Příkladem byl nový ministr zahraničí James Madison.

Ukázalo se však, že Jeffersonovo zvolení žádné výrazné změny nepřineslo. V podstatě pokračovalo zblížování z doby Johna Adamse a Roberta Listona. Důvodů pro tento vývoj lze najít několik. V Británii došlo ke změně vlády, Pitta nahradil Henry Addington a na post ministra zahraničí nastoupil lord Hawkesbury. Oba zastávali vcelku vstřícný postoj k USA a vzájemné vztahy nechávaly volně plynout. Rovněž mezinárodní situace se ukázala jako příznivá, došlo k ukončení konfliktu v Evropě a Británie uzavřela v roce 1802 mír s Francií v Amiens. Spojené státy ukončily spory s Francií již v roce 1800 smlouvou z Mortfontaine, jež rušila francouzsko-americkou dohodu z let války za nezávislost. Ta byla trnem v oku Britů, obavajících se možné americko-francouzské aliance.

Jefferson žádný obrat ve vztahu k Londýnu neprovedl a zachoval v podstatě stejnou linii jako jeho předchůdci. V rozhovorech s britským *chargé d'affaires* Edwardem Thorntonem vysvětloval své dřívější názory. Prezident se omluvil, že se jednalo pouze o součást jeho kampaně a dodal: „ Doufám, že se takového způsobu řeči nebude nadále používat.“¹⁶⁰ Thornton nejříve Londýn varoval před vítězstvím republikánů, ale jeho názory se měnily. Ačkoli Jeffersonovi příliš nedůvěřoval, ujistil po jeho nástupní řeči britskou vládu, že

¹⁶⁰ Citováno in: Adams, H., History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson, New York 1986, s. 533.

Jefferson není zdaleka tak protibritský. Ukázalo se, že existuje rozdíl mezi prezidentovými názory z roku 1790 a po roce 1800. Britský *Chargé* se domníval, že za Jeffersonovým protibritským postojem lze hledat i jiné než politické motivy. Jefferson těžce nesl přehlížení svých vědeckých pokusů v britských vědeckých časopisech. V některých věcech se republikáni zdáli nakonec vstřícnější než federalisté. Jefferson chtěl například odstranit některá cla zavedená federalisty.¹⁶¹

O dobrých vztazích, v nichž se nevyskytovaly větší problémy, může svědčit rovněž nevelký počet instrukcí zasílaných z Londýna. V roce 1801 obdržel Thorton pouze 3, v roce 1802 jich bylo 7 a následující rok 6. Edward Thorton prožíval v USA poměrně klidné období. Vzhledem k tomu, že měl nižší diplomatickou hodnost, nemusel řídit konzuly v USA a nechával jim volnost. Mladý diplomat sice zastával konzervativní toryovské názory, žil však v Americe od roku 1791, kdy připlul s Hammondem, a na americkou realitu si zvyknul. Poměrně chytře se rozhodl neodstěhovat se do nově založeného Washingtonu, kde panovaly nepříznivé životní podmínky, a zůstal v Filadelfii. Thorton sice nebyl vyjímečný, byl však vnímavý, čestný a tvrdě pracoval, což Američanům imponovalo.¹⁶²

Na počátku století došlo k událostem ovlivňujících příznivě jak Thortonovu popularitu v USA, tak vztahy Londýna a Washingtonu. Pro americké a britské politiky zůstávala otevřená otázka Luisiany. Američané měli zájem o další území na západě, především o strategicky významný přístav New Orleans, jenž ovládal ústí Mississippi. Na počátku století ovlivnily znovu vývoj událostí v Evropě, respektive ve Francii. Po pádu direktoria a nástupu konzulů se začal naplno prosazovat Napoleon Bonaparte. Mezi jeho plány patřilo vybudování impéria v Americe. Francie získala v roce 1800 na základě tajné dohody se Španělskem zpět Luisianu výměnou za španělské nástupnictví v Itálii.¹⁶³

Napoleon zahájil své tažení pacifikací ostrova Santo Domingo, kde se vzbouřili černí otroci. Expedici velel generál Leclerc, jenž se měl ze St. Domingo přesunout a obsadit New Orleans. Jeho plány se nakonec nerealizovaly, jelikož pacifikace St. Dominga se

¹⁶¹ Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 62.

¹⁶² Citováno in: Steel, A., Anthony Merry and the Anglo-American Dispute about Impressment, 1803-1806, in: *Cambridge Historical Journal*, Vol. 9, No 3, 1949, s. 335.

¹⁶³ Srv. Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 122.

protahovala. Zajímavý je v této souvislosti postoj evropských mocností, kterým Bonapartova angažovanost mimo Evropu nevadila. To však neplatilo o Británii.¹⁶⁴

Britové si návrat Francie do Severní Ameriky rozhodně nepřáli a brzy se objevily požadavky na preventivní obsazení New Orleans, odkud se dala ovládnout celá Luisiana. Francouzská expanze mohla také ohrozit Kanadu prostřednictvím radikálního republikanismu. Někteří Kanadčané dokonce žádali návrat Simcoea, jako muže schopného zadržet útok proti Kanadě. Británie však neměla v Luisianě dlouhodobé zájmy a jednalo se hlavně o to, jak zabránit Francii v jejím znovunabytí. Za této situace se pravděpodobně jevila aliance s USA, kde francouzské ambice sledovali rovněž s rozpaky.¹⁶⁵

Americký zájem o New Orleans byl značný, dokud patřil Španělsku nepředstavovalo to pro Spojené státy takové nebezpečí, přítomnost silné Francie však vyvolávala obavy. V této situaci potřebovala americká vláda britskou podporu. To se odrazilo na vztahu k Thorntonovi, jemuž Jefferson projevoval přízeň; Thornton se stal oblíbenějším než francouzský a španělský vyslanec. Dokonce i zdrženlivý Madison udržoval přes svou anglofobii s Thorntonem korektní vztah. Jefferson si uvědomoval, že v případě sporu s Francií se bez Británie neobejde. Na druhou stranu Američané nechtěli pokazit vztahy s Napoleonem a Francií.

Vzájemné zblíživání můžeme ilustrovat na poněkud kuriozní situaci z roku 1802, kdy tripolický paša vyhlásil válku USA; vyhlášení války souviselo s útoky berberských pirátů a americkým odmítnutím platit výkupné. Hawkesbury informoval amerického vyslance Rufuse Kinga, že Spojené státy mohou počítat s britskou podporou v podobě zásob a základen.¹⁶⁶

Jefferson se snažil s Francouzi nejdříve domluvit a pověřil jednáním vyslance Livingstonea, aby jednal o možné koupi New Orleans; zároveň se jednalo o Floridě. Ministr Taylerand neměl Spojené státy kvůli XYZ aféře v oblibě, ale během jednání překvapivě nabídl ke koupi celou Luisianu. Napoleon, který toto území fakticky nadržel, nakonec nic nezratil. Otázkou je, zda při svém rozhodování vzal v potaz sbližování Británie a USA, jež mohl prodej narušit a naopak mohl získat americkou přízeň.

¹⁶⁴ Srv. Adams, H., *History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 272.

¹⁶⁵ Srv. Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 132.

¹⁶⁶ Srv. Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 64.

Brity však o prodeji informoval sám Napoleon. Konečně úvěr na celou koupi poskytly britské banky. Peníze, celkem 15 000 000 dolarů, sehnal anglický bankéř Charles Baring, jenž byl ochotný půjčit ještě více. Baring rovněž potvrdil Američanům, že Británie proti koupi nic nenamítá. Možnost vzniku vzájemné aliance však ziskem v podstatě zanikla, protože Jefferson již Brity k ničemu nepotřeboval; nehledě na to, že nejasné hranice Luisiany způsobily problémy. Smlouva o koupi dorazila do USA 3. července a tímto datem de facto skončilo americko-britské sbližování.¹⁶⁷

V roce 1803 se vláda v Londýně rozhodla vyslat do Spojených států nového vyslance. Jeho přítomnost začala být žádoucí, vzhledem k vypuknutí nového konfliktu v Evropě, který s sebou přinesl staré problémy v podobě verbování a blokády amerického zboží. Novým vyslancem se stal Anthony Merry, diplomat jenž získal zkušenosti ve Španělsku, krátce působil rovněž ve Francii. Merry v sobě spojoval bezesporu zvláštní rysy. Na jedné straně se vyznačoval zarputilostí, bdělostí a úžasnou pamětí, na druhé nedostatkem smyslu pro humor, určitou pomalostí a smyslem pro okázalost. Paradoxem je, že Merryho jmenování ovlivnil americký vyslanec King. Ministerstvo zahraničí původně chtělo vyslat do Washingtonu Francise Jacsona, ale Rufus King zasáhl a přesvědčil ministerské úředníky, že Merry bude vhodnějším kandidátem. Jeho jmenování vyvolalo v Británii rozpaky a otázky, zda je vhodným kandidátem.¹⁶⁸

Nový vyslanec dorazil do Ameriky na podzim a záhy po jeho příjezdu se ukázalo, že volba nebyla příliš šťastná. Merryho překvapilo hlavní město Washington, jež žádným městem nebylo; kromě nedostavěného Kapitolu a Bílého domu se zde nacházelo několik malých domů. Prezident přispěl rovněž k Merryho rozladění. Jefferson měl totiž poměrně novátorský přístup k etiketě v Bílém domě. Právě tím, vznikla velká nedorozumění s novým vyslancem. Anthony Merry se nemohl na Jeffersonův protokol připravit, jelikož jeho informace pocházely od Listona.

K oficiálnímu představení a předání pověřovacích listin došlo 29. listopadu a jeho průběh poznamenal negativně další vztahy mezi prezidentem a vyslancem. Jefferson si oblékl starý kabát, červenou vestu a boty bez podpatků; noviny později psaly, že měl na

¹⁶⁷ Srv. Adams, H., *History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 542. Též Wright, J. L., *Britain and American Frontier*, Athens 1975, s. 132.

¹⁶⁸ Srv. Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacsonian America*, College Station 1985, s. 74.

hlavě noční čapku. Merry zvyklý na španělský ceremoniál nemohl něco takového pochopit. Další kolize následovala při slavnostní večeři. Jefferson neuznával hodnosti diplomatů a každý mohl sedět, kde chtěl. Prezident pozval dokonce francouzského *chargé d'affaires* Pichona, což bylo vzhledem k britsko-francouzskému konfliktu krajně nevhodné a Merry se cítil uražen.

Merry o těchto urážkách informoval Londýn, uzavřel tiché spojenectví se španělským vyslancem a společně ignorovali pozvání na společenské události. Španělský vyslanec Yrujo se cítil pobouřen již delší dobu. Dokonce i Pichon pocíťoval určitou nelibost z urážky diplomatického protokolu, ačkoli se jednalo o britského vyslance. Oficiální pozvání odmítal Merry s tím, že je musí konzultovat s Londýnem. Vzhledem k vzdálenosti to znamenalo jasné odmítnutí.¹⁶⁹

Tento přístup ještě více zkomplikoval vzájemné vztahy, Merry jednal pouze s Madisonem a situaci zhoršovala válka v Evropě. Po zisku Luisiany vznikl rovněž problém vzájemných hranic, protože předchozí britsko-francouzská dohoda je stanovila velmi vágně. Znovu se objevilo verbování a britský liberální přístup z období po Jayově smlouvě nahrazoval merkantilismus.

Verbování nepředstavovalo na přelomu století vážnější problém a lord Hawkesbury mluvil o několika málo případech. Rovněž americký námořní agent v Londýně David Lenox potvrdil, že v těch několika málo případech postupovala admirálita velmi vstřícně. Ještě v roce 1803 byl počet naverbovaných Američanů nízký, Madison uváděl číslo 64 námořníků; 3 z nich naverbovala Francie a dalších 27 nemělo prokazatelně americké občanství.

Nový konflikt znamenal zvýšenou potřebu námořníků, a proto admirálita začala postupovat opět velmi tvrdě. Merryho instrukce k verbování neobsahovaly příliš pokynů, jelikož vycházely ze situace před vypuknutím konfliktu. Britský vyslanec však postup hájil. V roce 1804 provádělo několik britských válečných lodí „blokádu“ New Yorku, během níž zadržovaly americká plavidla a hledaly britské dezertéry. Nejdůsledněji postupoval kapitán Bradley, který zastavoval britské, americké a francouzské lodě, neváhal střílet a zabavoval i

¹⁶⁹ Srv. Adams, H., *History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson*, New York 1986, s. 556.

náklad. Tento postup pobouřil dokonce britského konzula v New Yorku, ale Merry kapitána hájil. Madison se obrátil přímo na Londýn, ale vláda o věci odmítla diskutovat.¹⁷⁰

Američané se snažili bránit a kongres přijal zákon na ochranu námořníků, jeho vymahatelnost mimo pevninu však byla nulová. Verbování se stalo dokonce takovým problémem, že britský vyslanec očekával vypuknutí konfliktu. Právě v těchto obavách je zřejmě možné hledat důvody, proč se rozhodl podporovat separatismus v USA. Britové podporovali tyto tendence vždy omezeně a jejich zájem nelze přeceňovat. V této době jsou pokusy o odtržení části unie spojeny s Aaronem Burrem. Ten se na počátku století znemožnil soubojem s Alexandrem Hamiltonem, jehož doslova zavraždil; Hamilton vystřelil záměrně vedle.

Vyslance seznámil s Burrovými záměry jeho důvěrník Charles Williamson, s nímž se Merry seznámil při plavbě do USA. Burr vymyslel dva plány na odtržení částí Spojených států. První z roku 1804 počítal s odtržením Nové Anglie, kde panovala nespokojenost s politikou Washingtonu a ziskem Luisiany. Tím, že se unie značně rozrostla, ztrácela Nová Anglie na významu, což nesli místní politici nelibě. Merry, jenž se stýkal s konzervativními politiky ze států Massachusetts, New Hampshire a Connecticut, případnou separaci podporoval. Na proti tomu Londýn, kde se mezitím k moci vrátil Pitt, o takovou věc zájem neměl.¹⁷¹

Druhý vážnější pokus se týkal jihu, kde chtěl Burr v letech 1805-6 získat Luisianu, Texas a další území. Úspěchu chtěl dosáhnout pomocí britské podpory, Indiánů, černochů a nespokojených hraničářů. Po Británii žádal dvě až tři velké lodě, které by blokovaly New Orleans, a materiální podporu. Merry poskytl tomuto návrhu podporu a předal ho vládě. Odhalení této konspirace přineslo nejen konec Burrových nadějí, ale útoky se obrátily rovněž proti Merrymu. Plán nenašel v Londýně větší podporu, kromě vyslance jej podporovali pouze námořní důstojníci sloužící v Severní Americe a úředníci v Quebecu. Londýn takové návrhy nezajímaly; Pitt ani Dundas (v této době již lord Melville) v nich nespátkovali nic zajímavého. Podpora separatismu by přišla na pořad v případě ohrožení

¹⁷⁰ Srv. Steel, A., Anthony Merry and the Anglo-American Dispute about Impressment, 1803-1806, in: Cambridge Historical Journal, Vol. 9, No 3, 1949, s. 341-343. Obsáhle též Steel, A., Impressment in the Monroe-Pinkney Negotiation, 1806-1807, in: American Historical Review, Vol. 57, No 2, 1952, s. 352-369.

¹⁷¹ Wright, J. L., Britain and American Frontier, Athens 1975, s. 141.

Kanady. Tehdy sice docházelo k zhoršování vzájemných vztahů, ale přímé nebezpečí nehrozilo a to bylo rozhodující.¹⁷²

Největší komplikace stále přinášel obchod a mořeplavba, obě oblasti trpěly každým konfliktem, ale v této době se objevilo několik nových prvků. Nejdůležitějším se stala britská námořní převaha, jež se stala po vítězství u Trafalgaru (1805) nezpochybnitelnou. O rok dříve se vrátil zpět Pitt, ve vládě již nezasedl Greenville, její charakter byl více nacionalistický a britská obchodní politika směřovala výrazně od liberalismu k merkantelismu. Na Pitta tlačila obchodní lobby a ministerstvo obchodu, aby zcela uzavřel Západní Indii pro americké lodě. Tlak vyústil ve vládní rozhodnutí z 16.5. 1805, jež bylo sice kompromisem, přesto zakázvalo obchodovat USA s francouzskými ostrovy v Karibiku. Navíc v tuto dobu vypršela platnost části Jayovy smlouvy, týkající se právě obchodu. Lze souhlasit s W. H. Mastersonem, jenž poznamenal: „Desetiletý anglo-americký modus vivendi se začal hroutit v zimě 1805-6 z důvodů, které byly za hranicemi možností mírové diplomacie.“¹⁷³

Přesto se snažily obě strany nalézt v prvním desetiletí 19. století východiska v podobě dvou konvencí, které měly situaci stabilizovat. První z nich řešila přetrvávající problém ostrovů v zátocě Passamaquoddy, do níž ústila St. Croix. V jádru šlo o malicherný spor, jelikož Britové nikomu v přístupu nebránili; několik zadržených lodí patřilo pašerákům. Jiným problémem bylo určení hranic od pramenů St. Croix k 45. rovnoběžce na jihu, kde mírová smlouva stanovala hranice poměrně neurčitě. Konečně se znovu jednalo o přístup k Mississippi. Iniciativa přišla ze strany Američanů, kteří na společných hranicích velmi lpěli. Jednání vedl v Londýně vcelku úspěšně Rufus King s lordem Hawkesburym. Průzkumné výpravy v této době rozřešily otázku pramenů Mississippi; ukázalo se, že žádný nedosahuje až k Lake of the Wood. Jay-Grenvillova dohoda pro takový případ stanovila, že problém tamějších hranic vyřeší přátelské rozhovory. Jiný pohled na věc měl James Madison, jenž neviděl důvod ke kompromisům. Výsledkem jednání se stal poněkud kuriozní výběžek na severu Lake of the Wood (nyní součást státu Minnesota). Smlouva měla nakonec podobu velmi příznivou pro Spojené státy, upravovala přístup k ostrovům a

¹⁷² Více k Burrovým plánům, Abernethy, T. P., Aaron Burr in Mississippi, in: *The Journal of Southern History*, Vol. 15, No 1, 1949, s. 9-21.

¹⁷³ Masterson, W. H., *Tories and Democrats, British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985, s. 87.

řešila hranici od pramenů St. Croix. King s Hawkesburym ji podepsali, ale dohodu čekal ještě proces ratifikace.

Nakonec ani v jedné zemi k schválení přijatého dokumentu nedošlo. Jedním z důvodů se stala koupě Luisiany a nejasnosti, co s hranicemi po rozšíření území USA. Schválení zabránilo rovněž zdržení na britské straně, smlouva se dostala do senátu pozdě a vyskytly se pochyby o jejích částech týkajících se západní hranice. Senát proto hlasoval pro zamítnutí, ačkoli konvence vycházela většině amerických návrhů vstříct, podporovali ji senátoři z Nové Anglie a King její přijetí rovněž doporučoval. Důsledkem toho se Londýn rozhodl v ratifikaci dále nepokračovat a smlouva tím definitivně pohřbil. Toto zamítnutí nepřineslo kupodivu větší komplikace, jelikož smlouva neřešila obchodní otázky a hranice se dočkaly úpravy až v roce 1818.¹⁷⁴

K jednání o druhé smlouvě v letech 1806-7 napomohla Pittova smrt v roce 1806, po němž nastoupila Foxova vláda. Fox chtěl zmírnit napětí se Spojenými státy, jedním z kroků bylo odvolání kontroverzního Merryho, a rozhodl se jednat. Američané vyslali do Londýna Jamese Monroea a Williama Pinkneyho, Británii zastupovali lord Holland a lord Auckland. Rozhovory probíhaly v Londýně, kde panovala poměrně příznivá atmosféra; v Británii jinak neoblíbenému Monroeovi se dostalo dobrého přijetí.

Dohoda měla sloužit jako doplněk k Jayově smlouvě, jejíž platnost v některých částech již vypršela. Jednalo se o plavbu, náhrady za přepadené lodě a novou definici neutrálních plavidel. Rozhovory se dotkly také hranic, vyjednávači však v tomto bodě jednoduše převzali návrhy ze smlouvy z roku 1803. Spor vznikl pouze v otázce, zda mají mít britští obchodníci volný přístup do Luisiany. Britové předpokládali automatické rozšíření platnosti Jayovy smlouvy, nehledě na to, že jejich obchodníci měli volný přístup v minulosti, kdy území patřilo Francii a Španělsku. Američané neviděli důvod, proč by takovou výhodu která jim mnoho nepřinášela, povolit. Britští vyjednávači se snažili vyjít vstříc a nabízeli svobodný přístup na území Společnosti Hudsonova zálivu.

Výsledkem jednání se stala smlouva, jež v mnoha bodech vycházela Spojeným státům vstříct, především v oblasti obchodu a plavby. Mimořádným ziskem bylo právo reexportovat zboží z Karibiku, příznivě pro Američany definovala smlouva kontraband,

¹⁷⁴ Více Burt, A. L., *The United States Great Britain and the British North America*, New Haven 1940, s. 197.

upravila přístup do Indie a potvrdila otevření britských přístavů za zvlášť výhodných podmínek. V podstatě dosáhli Monroe a Pinkney velkých zisků, britští vyjednaváci jim vyšli vstříct a výsledek se dá srovnat s jedáním Greenville-Jay; některé články převzali vyjednaváci beze změn právě ze staré smlouvy.

V USA se ještě před doručením smlouvy vyskytly pochybnosti, zda ji vůbec schválit. Republikáni kolem Jeffersona pokládali každou smlouvu s Británií za problematickou a znovu se u nich objevily protibritské nálady. Pro Jeffersona a Madisona představoval nepřekonatelný problém absence článků zakazující verbování a celou smlouvu vnímali jako jednostraně probritskou. Jeffersonovi názory se v této době vracely do 80. let a s Británií chtěl jednat z pozice síly. Dokladem toho může být jeho snaha vymežit, kam až mohou plout britské válečné lodě, což po Trafalgaru bylo velmi troufalé. Znovu je třeba připomenout, jeho nechuť k obchodu vůbec, z čehož pramenil malý zájem o tuto smlouvu.

Prezident nakonec rozhodl, že ve smlouvě je třeba provést změny a nepředložil ji ani senátu, přičemž ji zřejmě ani nečetl. Snaha změnit obsah narazila však na odpor britské vlády, jež neměla zájem nic ve smlouvě měnit a ministr zahraničí George Canning pokládal takové změny za zcela nepřipustné. Britský postoj ovlivnil Napoleon, jenž vydal v roce 1806 Berlínské dekrety ustanovující kontinentální blokádu, změna vlády po Foxově smrti a tlak admirality. Londýn se v této situaci nechtěl vzdát možnosti kroků proti Francii, včetně blokády Evropy, která by samozřejmě zasáhla USA. Smlouvu nakonec zmařil americký i britský přístup a definitivně ji pohřbily události v Evropě.¹⁷⁵

V hodnocení smlouvy se rozcházejí rovněž historici. Například A. L. Burt ji vnímá pozitivně, naproti tomu Henry Adams na konvenci pohlíží kriticky. V zásadě platí to samé jako při hodnocení Jay-Greenvilovy smlouvy. Pokud uvážíme mezinárodní okolnosti, za nichž smlouva vznikala, byl výsledek příznivý pro obě strany a s ohledem na další vývoj lze smlouvu hodnotit spíše pozitivně.¹⁷⁶

S nepřijetím této smlouvy v podstatě končí éra prezidenta Jeffersona, v jehož druhém funkčním období se vzájemné vztahy začaly rapidně zhoršovat. Důvodů lze najít celou řadu, některé problémy, měly kořeny mimo britsko-americké vztahy a jejich řešení

¹⁷⁵ Srv. Hickey, D. R., The Monroe-Pinkney Treaty of 1806: A Reappraisal, in: William and Mary Quarterly, 3rd Ser., Vol. 44, No 1, 1987, s. 66-68.

¹⁷⁶ Burt, A. L., The United States Great Britain and the British North America, New Haven 1940, s. 197-205. Srv. Adams, H., History of United States of America during the Presidency of Thomas Jefferson, New York 1986, s. 889-906.

leželo v Evropě. K prohloubení krize přispěla rovněž animozita mezi prezidentem a britským vyslancem. Mnohé spory se však daly urovnat vzájemným vyjednáváním. Zmařená smlouva z roku 1807 mohla zmírnit především obchodní spory a zmírnit problémy námořní dopravy. Tato smlouva představuje před vypuknutím války v roce 1812 poslední vážný pokus vyřešit problémy diplomatickou cestou. Z tohoto důvodu se domnívám, že je třeba věnovat ji patřičnou pozornost. V následujícím období docházelo sice k jednání vyslanců, celkově však převládla konfrontace, obchodní válka a následný konflikt.

Závěr

Zhodnotit vztahy Spojených států a Británie v daném období přináší riziko, že otázky budou směřovat spíše k příčinám války z roku 1812 než k předchozímu období. Taková otázka může potom znít, zda vývoj směřoval jednoznačně ke konfliktu, nebo zda k němu nezavdával příčiny. Ptát se pouze takto však znamená opustit snahu zhodnotit předchozí vývoj a odepřít této době její svébytnost a „zajímavost“. Pokud tedy chceme shrnout vztahy v období mezi roky 1783-1807, je nutné brát ohled na nastávající konflikt, současně však nerezignovat na předchozí vývoj. Při analýze příčin konfliktu je nutné přihlídnout k mezinárodním okolnostem, které se na jeho vzniku rovněž významně podílely.

Při hodnocení vztahů do roku 1807 je třeba brát na zřetel několik základních faktů. Prvním z nich je předchozí válka, jež poznamenala následný vývoj a hlavně v prvním období způsobila četné obtíže. Obě strany projevíly zároveň snahu je řešit, ačkoli každá z nich měla svůj náhled na jejich důležitost. Jak jsme poznali, patřily mezi hlavní problémy vzájemné hranice, dluhy, problematika loajalistů a pevností. Pro Spojené státy bylo zcela zásadní uznání nezávislosti ze strany Británie; v tomto případě se jednalo spíše o politické rozhodnutí, kdežto výše zmíněné byly v mnohém komplikovanější, například po technické stránce.

V případě hranic způsobily větší komplikace neznalosti a snaha rozhodnout na dálku jak mají vést. To se zřetelně ukazuje na případě St. Croix. Problém dluhů vznikl ze dvou důvodů. Tím prvním byla americká snaha popřít vazbu s bývalou mateřskou zemí, druhým se stala neschopnost dluhy splácet. Bolestivou kapitolou představovali loajalisté, jimž ani smlouva nedokázala zajistit nápravu škod a právní ochranu. Pevnosti představují důkaz americké slabosti a Britům sloužily jako prostředek nátlaku na Spojené státy.

V období po mírové smlouvě se zřetelně projevila převaha Británie, jež mohla v řadě ohledů provádět vlastní politiku bez ohledu na USA, kde existovalo mnoho vnitřních problémů. Příkladem toho jsou zmíněné pevnosti, díky nimž si Londýn uchoval silnou pozici na Severozápadě a mezi Indiány. Přesto přistupoval ke Spojeným státům poměrně korektně. Příkladem je právě postoj k indiánským kmenům nebo k separatismu, jehož podpora nikdy nedosáhla větších rozměrů a omezila se pouze na proklamace.

V následujícím období se Spojené státy díky nové konstituci staly Britům rovnocennějším partnerem. Díky tomu, mezinárodním okolnostem a krizi ve vnitrozemí, jež hrozila přerůst v konflikt, začala Británie měnit svůj přístup k USA; dokladem bylo jmenování prvního vyslance. Na období první poloviny 90. let vnímat dvojím způsobem. Pokud sledujeme vývoj pouze z perspektivy Severní Ameriky respektive Severozápadu, je patrné značné zhoršení vztahů. Z pohledu Londýna a Filadelfie nebyla situace tak vážná, politici na obou stranách si konflikt nepřáli. To platí především pro Británii, kde s ohledem na situaci v Evropě nikdo neviděl smysl pouštět se do války kvůli vzdáleným pevnostem.

Výsledkem se stala Jay-Greenvillova smlouva, jež představuje důkaz schopnosti dohodnout se a nalézt řešení problémů. Zásahu na tom měli John Jay a lord Greenville; současně ale není možné přehlédnout okolnost, že jejich jednání měla podporu britské i americké administrativy, jmenovitě premiéra Pitta a prezidenta Washingtona. Jak už bylo řečeno, smlouva nejenže vyřešila mnoho sporných bodů, ale přinesla také princip arbitráže. Po podpisu a ratifikaci přestal problém pevností existovat a především situace na Severozápadě se začala stabilizovat. Jejím výsledkem se stalo více méně normální soužití v následujících deseti letech, ani změna v americké vládě neznamena zásadní problém.

Na příkladu Horní Kanady se ukazuje, že se britsko-americké vztahy mohly rozvíjet rovněž na jiné úrovni. Soužití lojalistů, Američanů, Britů a dalších národností sice přinášelo různé problémy, díky socio-kulturním vazbám však panovaly mezi kolonií a unií vždy čilé styky, na něž mezinárodní situace neměla větší vliv.

Pokud budeme sledovat problémy nastítěné v prvních třech kapitolách, lze dojít k závěru, že žádný z nich neměl patřičnou sílu, aby způsobil v budoucnu válečný konflikt. Včasné nepředání pevností vzbuzovalo ve Spojených státech značnou nevoli, jež však nevyústila k násilnému převzetí. To se projevilo především v roce 1794, kdy generál Wayne měl možnost alespoň některých se zmocnit.

Britští politici používali dluhy jako argument pro nevydání pevností a trvali na jejich zplacení, na druhou stranu Britové nadále nakupovali americké obligace; začátkem 19. století již nebyly problémem. Podobně lojalisté, jenž zakusili značná příkoří, neovlivnili dlouhodobě vztahy a v polovině 90. let již byli zapomenuti; větší část lojalistů žijících v Kanadě ostatně řešila jiné problémy. Indiáni působili značné potíže a Američané neustále obviňovali Británii, že je nabádá proti jejich vlasti; to se ukazuje jako

neopodstatněné. Britové sice udržovali těsné kontakty s původními obyvateli, jejich podpora však nikdy nepřekročila určitou mez. Britská pomoc přestala v období následujícím Jayovu smlouvu, objevila se až s blížící se válkou po roce 1807 a je spojena s postavou šoníjského náčelníka Tekumseha. Tato podpora však nebyla nikdy příčinou konfliktu, ale jeho důsledkem.

Jediným dlouhodobým problémem zůstával obchod, mírová smlouva se jím nezabývala a střetával se zde americký požadavek na liberalizaci s britskými ochrannými zákony. V 80. letech otevřela Británie své přístavy americkému zboží, neotevřela však kolonie. Výjimkou se staly kolonie v Kanadě, kde se jednalo o nutnost danou obtížnými podmínkami. V 90. letech došlo k zhoršení vztahů, které souviselo s vypuknutím války v Evropě. V tomto případě se rovněž střetl starý britský přístup s novým americkým. Británie zareagovala tradičním způsobem a bránila v obchodu Francii; současně stíhala i neutrální plavidla, jež s ní obchodovala. Právě tento přístup vadil Spojeným státům a hrozilo, že obchodní spor přeroste ve válku. K tomu však nedošlo, zejména díky Jayově jednání a také uklidněním situace v Evropě.

To samé se opakovalo po vypuknutí napoleonských válek, jež představovaly mnohem závažnější konflikt než ten předchozí z 90. let. Britové začali v této době striktně uplatňovat svůj přístup k narušování francouzského obchodu a válečného úsilí. Součástí toho bylo zastavování amerických lodí, zabavování zboží a neuznávání principů neutrality. K tomu je nutné přičíst verbování, praxi, které se britské námořnictvo nechtělo vzdát a kterou Američané vnímali jako ponižující.

Ačkoli se obchod stal nakonec jediným závažným a takřka neřešitelným problémem, lze se domnívat, že pokud by vztahy novlivnila válka v Evropě, vývoj by šel jinou cestou; většina potíží se dala řešit jednáním. Zřetelně se to ukazuje na období kolem roku 1802, kdy po uzavření britsko-francouzského míru v Amiens nezpůsoboval obchod větší komplikace.

Pokud se má najít odpověď na příčiny války z roku 1812, je třeba hledat je i mimo britsko-americké vztahy. Problém spočíval v tom, že vznik Spojených států zapříčinil zcela novou situaci. Přes svou slabost představovaly USA nejvýznamější neutrální stát, který si na svých právech velmi zakládal. Tento přístup se musel zákonitě střetnout s britským a francouzským válečným úsilím. Ačkoli se občas uvádí, že válka byla konfliktem o Kanadu,

není tomu tak. K vypuknutí války vedla dlouhá cesta a kromě zmíněných problémů v obchodě se na ní podepsal i přístup britského premiéra Percevala a amerického prezidenta Madisona. I v tomto období docházelo k jednání na úrovni vyslanců, které však k ničemu nevedlo; britský vyslanec David Erskine se snažil vyjednat smír tak usilovně, že překročil své instrukce a byl odvolán. Více než jednání je však typické vydávání britských nařízení bránících Američanům v obchodu a americká odpověď v podobě embarga.

Spojené státy se ocitly mezi Francií a Británií, přičemž ani jedna země nemohla dovolit, aby se přiklonily k té druhé. Rozdíl byl v tom, že Britové měli díky svému loďstvu možnost Američanům v obchodu bránit. Kdyby Francie měla podobnou možnost zasáhnout USA na souši, učinila by tak pomocí své armády také. V určitém okamžiku došlo k situaci, kdy se nenašel dostatek politická vůle válce zabránit. V Británii nakonec zavládlo přesvědčení, že válka se Spojenými státy nemůže přinést více potíží než neustále spory. Na druhé straně se prezident Madison rozhodl bránit neutrální principy i za cenu válečného konfliktu.

Resumé

Příspěvek ke vztahům Velké Británie a Spojených států amerických, 1783-1807

Diplomová práce zachycuje první období britsko-amerických vztahů od podpisu mírové smlouvy v roce 1783 do zmařené konvence z roku 1807. Jejím hlavním cílem je analyzovat vztahy na několika vybraných problémech. První část podává charakteristiku těchto problémů po podepsání mírové smlouvy, v druhé části jsou důležité proměny vztahů během krize v 90. letech a Jay-Greenvillova smlouva, jako východisko z ní. Závěr je věnován důsledkům smlouvy a změnám po roce 1800. Diplomová práce obsahuje rovněž krátkou analýzu příčin války z roku 1812. Hlavním zdrojem pro práci byla odborná literatura, vydané prameny a odborné časopisy.

Summary

History of Relations between Great Britain and United States of America, 1783-1807

The thesis attend to relations between USA and Great Britain from the peace treaty of 1783 until the abortive convention of 1807. It is focused on chosen issues of the relations and analyses their development. The first part gives an outline of these issues after the peace treaty. The main goal for the second part is the development and changes of the problems and a conclusion for this period is Jay-Geenville Treaty. The final part is focused on an aftermath of this treaty and the relations after 1800. The thesis conteins also a short analyse of War of 1812. The main sources for this work are printed documents, books and journals.

Prameny a literatura

Prameny

-Bemis, Samuel F.(ed.), Relations between the Vermont separatists and Great Britain, 1789-1791, in: American Historical Review, Vol. 21, No 3, 1916.

-Donovan, Frank, The Thomas Jefferson Papers, New York.

-Klingelhofer, H. E. (ed.), Matthew Ridley's Diary during the Peace Negotiation 1782, in: William and Mary Quarterly, 3rd Ser., Vol. 20, No. 1, 1963.

-Peckham, Howard H.(ed.), Sir Henry Clinton's Review of Simcoe's Journal, in: William and Mary Quarterly, 2nd Ser., vol. 21, No 4, 1941.

-Perkins, Bradford (ed.), Lord Hawkesbury and the Jay-Greenville Negotiation, in: Mississippi Valley Historical Review, Vol. 40, 1952.

-Perkins, Bradford (ed.), A Diplomat's Wife in Philadelphia: Letters of Henrietta Liston, 1796-1800, in: William and Mary Quarterly, 3rd Ser., Vol. 11, No 4, 1954.

-Sterling, David L. (ed.), A Federalist Opposes the Jay Treaty: The Letters of Samuel Bayard, in: William and Mary Quarterly, 3rd Ser., Vol 18, 1961.

-Swindler, William F.(ed.), Sources and Documents of United States Constitution, Vol. 1, National Documents, 1492-1800, London 1982.

-Turner, F., (ed.), English Policy Toward America in 1790-1791, in: American Historical Review, Vol. 7, 1902.

-Turner, F., (ed.), English Policy Toward America in 1790-1791, in: American Historical Review, Vol. 8, 1902.

Literatura

-Aberthney, Thomas P., Aaron Burr in Mississippi, in: *The Journal of Wouthern History*, Vol. 15, No 1, 1949.

-Adams, Henry, *History of the United States of America during the Administration of Thomas Jefferson*, New York 1986.

-Adams, Henry, *History of the United States of America during the Administration of James Madison*, New York 1986.

-Allen, Robert C., *His Majesty's Allies: British Indian Policy in the Defence of Canada, 1774-1815*, Toronto 1992.

-Baker, A. R. H., *Geography and History, Bridging the Divide*, Cambridge 2003.

-Bemis, Samuel F., *Washington Farewell Address: A Foreign Policy of Independence*, in: *American Historical Review*, Vol. 31, No 2, 1934.

-Bemis, Samuel F., *Jay's Treaty and the Northwest Boundary Gap*, in: *American Historical Review*, Vol. 27, No 3, 1922.

-Bemis, Samuel F., *The London Mission of Thomas Pinckney, 1792-1796*, in: *American Historical Review*, Vol. 28, No 2, 1923.

-Black, J., *British Foreign Policy in an Age of Revolution, 1783-1793*, Cambridge 1994.

-Burt, Alfred Le Roy, *The United States, Great Britain and British North America, From the Revolution to the Establishment of Peace after the War of 1812*, New Haven 1940.

-Brant, Irving, *Edmund Randolph, Not Guilty!* in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., vol 7, No 2, 1950.

-Charles, Joseph, *The Jay Treaty: The Origins of the American Party System*, in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., Vol. 12, 1955.

-Chernow, Richard, *Alexander Hamilton*, New York 2004.

-Clarfield, Gerald, *Postscript to the Jay Treaty: Timothy Pickering and Anglo-American Relations, 1795-1797*, in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., Vol 23, 1966.

-Conrad, Margareth, Finkel, Alvin, Jeanen, Cornelius, *History of the Canadian People, Beginnings to 1867*, Vol. 1, Toronto 1993.

-Duffy, Michael, *The Younger Pitt*, Harlow 2000.

- Erington, Jane, *The Lion, The Eagle and Upper Canada: Developing Colonial Ideology*, Kingston 1987.
- Fewster, Joseph M., *The Jay Treaty and British Ship Seizures: The Martinique Cases*, in: *William and Mary Quarterly*,
- Fingerhut, Eugene R., *Uses and Abuses of the American Loyalist's Claims: a Critique of Quantitative Analyses*, in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., Vol 25, 1968.
- Guelke, Leonard, *The Relations between Geography and History, Reconsidered*, in: *History and Theory*, Vol. 36, No 2, 1997.
- Heideking, Jürgen (ed), *Američtí prezidenti*, Praha 1999.
- Herre, Franz, *George Washington, Prezident u kolébky velmoci*, Praha 2001.
- Hitsman, J. M., *Safeguarding Canada, 1763-1871*, Toronto 1968.
- Hobson, Charles F., *The Recovery of British Debts in the Federal Circuit Court of Virginia, 1790 to 1797*, in: *Virginia Magazine of History*, Vol. 92, 1984.
- Horsman, Reginald, *American Indian Policy in the Old Northwest, 1783-1812*, Cambridge 1962.
- Horsman, Reginald, *The British Indian Department and the Resistance to General Anthony Wayne, 1793-1795*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 49, 1962.
- Jensen, Merrill, *The Cession of the Old Northwest*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 16, 1929.
- Kant, Immanuel, *K věčnému míru*, Praha 1999.
- Keeseey, Ruth M., *Loyalism in Bergen County, New Jersey*, in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., Vol. 18, No 4, 1961.
- Lambert, Robert S., *The Confiscation of Loyalist Property in Georgia, 1782-1786*, in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., Vol 20, 1963.
- Lower, A. R. M., *Colony to Nation: A History of Canada*, Toronto 1959.
- Lynch, William O., *The Mississippi Valley and its History*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 26, No 1, 1939.
- MacLeod, Malcolm, *Fortress Ontario or Forlorn Hope? Simcoe and the Defence of Upper Canada*, in: *Canadian Historical Review*, 1972.
- Madison, James, Hamilton, Alexander, Jay, John, *The Federalist Papers*, London 1987.

- Masterson, William H., *Tories and Democrats: British Diplomats in Pre-Jacksonian America*, College Station 1985.
- McCullough, David, *John Adams, Statník a prezident*, Praha 2005.
- Nasatir, A. P., *Anglo-Spanish Rivalry on the Upper Missouri*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 16, 1929.
- Neel, J. L., *Phineas Bond: A Study in Anglo-American Relations since 1783*, London 1953.
- Norris, John M., *The Policy of the British Cabinet in the Nootka Crisis*, in: *English Historical Review*, Vol. 70, No 277, 1955.
- Onuf, Peter S., *State-Making in Revolutionary America: Independent Vermont as a Case Study*, in: *The Journal of American History*, Vol. 67, No 4, 1981.
- Opatrný, Josef, *Válka Mohykánů: sedmiletá válka v Americe*, Praha 2005.
- Perkins, Bradford, *George Canning, Great Britain, and the United States, 1807-1809*, in: *American Historical Review*, Vol. 63, No 1, 1957.
- Peterson, Merrill D., *Thomas Jefferson and Commercial Policy, 1783-1793*, in: *William and Mary Quarterly*, 3rd Ser., Vol. 22, No 4, 1965.
- Quaife, M. M., *The Ohio Campaigns of 1782*, in: *Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 18, 1931.
- Raková, Svatava, *Podivná revoluce, Dlouhá cesta Američanů k nezávislosti, 1763-1783*, Praha 2005.
- Raková, Svatava, *Víra, rasa a etnicita v koloniální Americe*, Praha 2005.
- Raková, Svatava, *Dobrodruzi, puritáni a indiáni*, Praha 1998.
- Ritcheson, Charles R., *Aftermath of Revolution, British Policy Toward the United States, 1783-1795*, New York 1971.
- Ritcheson, Charles R., *"Loyalist Influence" on British Policy toward the United States after American Revolution*, in: *18th Century*, Vol 7, 1973.
- Ritcheson, Charles R., *The London Press and the First Decade of American Independence, 1783-1793*, in: *the Journal of British Studies*, Vol. 2, No 2, 1963.
- Sharp, James R., *American Politics in the Early Republic: The New Nation in Crisis*, New Haven and London 1993.
- Smith, Edward, *England and America after Independence*, Westminster 1900.

- Smith, Paul H., The American Loyalists: Notes on their Organization and Numerical Strength, in: William and Mary Quarterly, 3rd Ser., Vol. 25, 1968.
- Steel, Anthony, Anthony Merry and the Anglo-American Dispute about Impressment, 1803-6, in: Cambridge Historical Review, Vol. 9, No 3, 1949.
- Stuart, Reginald C., United States Expansion and British North America, 1775-1871, Chappel Hill 1988.
- Tindal, George B., Shi, David E., Dějiny Spojených států amerických, Praha 1998.
- Van Alstyne, Richard W., The Significance of the Mississippi Valley in American History, 1686-1890, in: Mississippi Valley Historical Review, Vol. 36, No 2, 1949.
- Washburn, W. E. (ed.), The Cambridge History of the Native Peoples of the Americas, Vol. 1, Cambridge 1996.
- Watson, J. S., The Reign of George III., Oxford 1960.
- Wead, Eunice, British Public Opinion of the Peace with America, 1782, in: American Historical Review, Vol. 34, No 3, 1929.
- Weber, Max, Metodologie, Sociologie, Politika, Praha 1998.
- Wright, J. Leitch, Britain and the American Frontier, Athens 1975.